

Ε.Π.
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Εγχειρίδιο για το μάθημα:

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΕΣΠΑ

Εκπαιδευτική Σειρά: ΚΖ' «Δημήτριος Γζανάκης»

Α' Ειδική Φάση Σπουδών

Συγγραφείς (αλφαβητικά)

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ Στέλλα

ΓΚΟΥΜΑΣ Μιχαήλ

ΚΟΝΔΥΛΗ Ιουλία

Επικαιροποίηση: ΓΚΟΥΜΑΣ Μιχαήλ

Αθήνα, Μάρτιος 2021

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός του παρόντος εγχειριδίου είναι να χρησιμοποιηθεί από τους σπουδαστές της ΕΣΔΑΑ ως βοήθημα στην εντρύφησή τους στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014 – 2020» αλλά και στο υπό σχεδιασμό ΕΣΠΑ 2021-2027

Γενικότερα, αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση της σημασίας του ΕΣΠΑ 2014-2020, ως κινητήριου μοχλού για την ανάπτυξη της χώρας στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής και της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται και η εμβάθυνση σε θέματα αναπτυξιακού στρατηγικού σχεδιασμού μέσα από τα συγχρηματοδοτούμενα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα που απαρτίζουν το ΕΣΠΑ 2014-2020. Υπό το πρίσμα αυτό το μάθημα αυτό έχει ως προαπαιτούμενο τη γνώση των διδαχθέντων στο μάθημα «Δημόσιες Επενδύσεις: Αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων».

Παρουσιάζονται επίσης το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο, η δομή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ καθώς και οι ειδικότεροι όροι και κατευθύνσεις που αφορούν τον σχεδιασμό τους.

Ξεχωριστό αντικείμενο αποτελεί ο σχεδιασμός του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

Αθήνα, Μάρτιος 2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Το Ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο σχεδιασμού του ΕΣΠΑ 2014-2020	7
1.1	Η Στρατηγική Ευρώπη 2020 και η Πολιτική Συνοχής	7
1.1.1	Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	7
1.1.2	Η Πολιτική Συνοχής	14
1.2	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία	14
1.2.1	Προσδιορισμός του είδους των Περιφερειών στην Ε.Ε.	16
1.2.2	Κατανομή των ευρωπαϊκών πόρων μεταξύ χωρών και περιφερειών	17
1.2.3	Θεματικοί Στόχοι	18
1.3	Οι κανονισμοί των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων	19
1.4	Η διαβούλευση σε εθνικό επίπεδο – εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες	23
2	Σχεδιασμός με βάση τη λογική της παρέμβασης.....	29
3	Περιγραφή και περιεχόμενο των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ	35
3.1	Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020.....	35
3.2	Τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.....	36
3.2.1	Γενικά στοιχεία των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-2020	36
3.2.2	Η δομή των προγραμμάτων	38
3.3	Οι θεματικές και οι γενικές αιρεσιμότητες	45
3.4	Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης	47
3.4.1	Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση	47
3.4.2	Ο σχεδιασμός των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα	49
3.4.3	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.....	49
3.4.4	Βασικά στοιχεία για τις Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση	51
3.5	Ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση	52
3.5.1	Εισαγωγή	52
3.5.2	Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020	53
3.6	Εθνικό θεσμικό πλαίσιο	55
4	Σύστημα Παρακολούθησης Προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020.....	58
4.1	Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020.....	64

Ευρωπαϊκή Ένωση
European Union

ΕΠ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4.2	Δείκτες προγραμματικής περιόδου 2014-2020	70
4.2.1	Δείκτες Προγραμμάτων 2014-2020	75
4.2.2	Δείκτες ΕΤΠΑ, Ταμείου Συνοχής και ΕΚΤ	76
4.2.3	Δείκτες ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ	78
4.2.4	Δείκτες Πλαισίου Επίδοσης.....	80
5	Η Προγραμματική Περίοδος 2021-2027	86
5.1	Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το νέο κανονιστικό πλαίσιο	86
5.1.1	Τα Ταμεία	86
5.1.2	Στόχοι πολιτικής και ειδικοί στόχοι.....	87
5.1.3	Θεματική συγκέντρωση.....	88
5.1.4	Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι.....	90
5.1.5	Σύστημα παρακολούθησης.....	91
5.1.6	Κατηγορίες περιφερειών.....	92
5.2	Σχεδιάζοντας το ΕΣΠΑ 2021-2027	92

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Απεικόνιση της λογικής της παρέμβασης με το λογικό πλαίσιο	320
Πίνακας 2: Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.....	374
Πίνακας 3: Δομή Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	51
Πίνακας 4: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών ΕΤΠΑ στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης.....	61
Πίνακας 5: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών Ταμείου Συνοχής στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης.....	62
Πίνακας 6: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών ΕΚΤ στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης	63
Πίνακας 7: Κοινοί δείκτες εκροής ΕΤΠΑ και Ταμείου Συνοχής*	718
Πίνακας 8: Κοινοί δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων ΕΚΤ*	7370
Πίνακας 9: Θεματική συγκέντρωση ΕΤΠΑ για την περίοδο 2021-2027 σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	896
Πίνακας 10: Αριθμός κοινών δεικτών ανά προγραμματική περίοδο στο ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ	918

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1: Οι 11 Θεματικοί Στόχοι της πολιτικής συνοχής	196
---	-----

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1: Πρότυπο Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη	663
--	-----

1 Το Ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο σχεδιασμού του ΕΣΠΑ 2014-2020

1.1 Η Στρατηγική Ευρώπη 2020 και η Πολιτική Συνοχής

1.1.1 Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η Στρατηγική για την «Ευρώπη του 2020», αποτελεί συνέχεια της στρατηγικής της Λισαβόνας, προτάθηκε για τη δεκαετία 2011-2020, στις 3 Μαρτίου 2010 [COM/2010/2020] και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 26 Μαρτίου 2010. Αποτελεί μια νέα Στρατηγική για την Ευρώπη, που βρίσκεται σε φάση μετασχηματισμού μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, η οποία εξουδετέρωσε πολλά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής προόδου και έφερε στην επιφάνεια τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας της, ενώ οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις – παγκοσμιοποίηση, στενότητα πόρων, κλιματική αλλαγή δημογραφική γήρανση εντείνονται. Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *“(COM(2010) 2020 τελικό) Στρατηγική ΕΥΡΩΠΗ 2020: Στρατηγική για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη”*, προέκυψε έτσι από την αναγνώριση των παραπάνω προβλημάτων και την ανάληψη προσπάθειας για να βγει αφενός από την κρίση η Ευρώπη, αλλά και να ανακτήσει την ανοδική πορεία της, εξασφαλίζοντας στους πολίτες της περισσότερες θέσεις απασχόλησης και καλύτερη ποιότητα ζωής. Η Στρατηγική αυτή περιλαμβάνει με απλά λόγια όλες τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για την ανάπτυξη και την απασχόληση για την τρέχουσα δεκαετία.

Βασικός οδηγός για τη χάραξη της στρατηγικής και των επιμέρους πολιτικών που την υλοποιούν είναι η απάντηση στο ερώτημα «Πώς θέλουμε να είναι η Ευρώπη το έτος 2020;» (Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM(2010) 2020 τελικό).

Τρεις (3) είναι οι προτεραιότητες στη στρατηγική για την «Ευρώπη 2020»:

- **Έξυπνη ανάπτυξη** – με την ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία
- **Βιώσιμη ανάπτυξη** – με την προώθηση μιας πιο αποτελεσματικής στη χρησιμοποίηση των πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς** – με την ενίσχυση μιας οικονομίας με υψηλό ποσοστό απασχόλησης που εξασφαλίζει οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι τρεις αυτές προτεραιότητες αλληλοσυνδέονται, αλληλοενισχύονται και διαμορφώνουν την εικόνα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς για την Ευρώπη του 21ου αιώνα.

Για την ικανοποίηση της Στρατηγικής έχουν τεθεί για το σύνολο της Ε.Ε. οι ακόλουθοι αλληλένδετοι **πρωταρχικοί στόχοι**, οι οποίοι απεικονίζουν γενικά την **πρόοδο** που θα πρέπει να σημειώσει η Ε.Ε. σε βασικές παραμέτρους **μέχρι το 2020**.

Απασχόληση

- 75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών πρέπει να έχει απασχόληση.

Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A)

- 3% του ΑΕΠ της Ε.Ε. πρέπει να επενδύεται σε E&A.

Κλιματική αλλαγή και ενέργεια

Οι στόχοι του «20/20/20» ως προς το κλίμα/την ενέργεια πρέπει να έχουν επιτευχθεί (περιλαμβανομένης της αύξησης σε 30% του ποσοστού μείωσης των εκπομπών εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν), ήτοι :

- να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990
- το 20% της ενέργειας να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές
- να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση κατά 20%

Εκπαίδευση

- Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την σχολική εκπαίδευση πρέπει να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

- Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια.

Κάθε **κράτος μέλος μετασχηματίζει** τους στόχους της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 όπως έχουν τεθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε **εθνικούς στόχους** και ανάλογες **πολιτικές** επιτευξής τους, για να εξασφαλιστεί ότι θα προσαρμόσει την στρατηγική Ευρώπη 2020 στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Έτσι, κάθε κράτος μέλος είναι σε θέση να ελέγχει την πρόοδό του ως προς την επίτευξη κάθε στόχου.

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι στόχοι αυτοί είναι επίσης αλληλένδετοι και αλληλοενισχυόμενοι. Για παράδειγμα, τα καλύτερα επίπεδα εκπαίδευσης συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και η πρόοδος στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης συμβάλλει στη μείωση της φτώχειας. Η μεγαλύτερη ικανότητα για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, σε όλους τους τομείς της οικονομίας, σε συνδυασμό με την αυξημένη αποδοτικότητα των πόρων θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και θα προωθήσει τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Οι επενδύσεις σε πιο καθαρές τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα θα έχουν ευνοϊκή επίδραση στο περιβάλλον, θα συμβάλουν στην

καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και θα δημιουργήσουν νέες δυνατότητες για επιχειρήσεις και απασχόληση.

Η επίτευξη των στόχων αυτών απαιτεί **συλλογική ενεργοποίηση**, ανάληψη **δεσμεύσεων** και αποτελεσματικό **μηχανισμό λήψης αποφάσεων** για να αλλάξουν στάσεις και πρακτικές στην Ε.Ε. και να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Οι στόχοι αυτοί είναι αντιπροσωπευτικοί και όχι διεξοδικοί. Αντιπροσωπεύουν μια συνολική θεώρηση για το πού θα ήθελε η Επιτροπή να φτάσουν οι βασικές παράμετροι της Ε.Ε. μέχρι το 2020. Δεν αντιπροσωπεύουν την προσέγγιση της «ενιαίας αντιμετώπισης». Κάθε κράτος μέλος είναι διαφορετικό και η Ε.Ε. χαρακτηρίζεται σήμερα από μεγαλύτερη πολυμορφία απ' ό,τι την προηγούμενη δεκαετία. Έτσι, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» χρησιμεύει ως **πλαίσιο αναφοράς** για δραστηριότητες που αναλαμβάνονται σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι χώρες της Ε.Ε. έχουν θέσει εθνικούς στόχους για να συμβάλουν στην επίτευξη των γενικότερων στόχων της Ε.Ε., και υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο ως προς την επίτευξη αυτών των στόχων, στο πλαίσιο των ετήσιων εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων, βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η στατιστική υπηρεσία της Ε.Ε., Eurostat, δημοσιεύει σε τακτά διαστήματα πλήρεις εκθέσεις προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων.

Την πλήρη ευθύνη της παρακολούθησης της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 την έχει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων, διευκολύνει τις ανταλλαγές πολιτικής και υποβάλλει τις απαιτούμενες προτάσεις με σκοπό την καθοδήγηση των δράσεων και την προώθηση των εμβληματικών πρωτοβουλιών της Ε.Ε. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί κινητήρια δύναμη που κινητοποιεί τους πολίτες και ενεργεί ως από κοινού νομοθέτης στο πλαίσιο βασικών πρωτοβουλιών. Αυτή η τύπου «εταιρικής σχέσης» προσέγγιση θα πρέπει να τηρείται και απέναντι σε επιτροπές της Ε.Ε., στα εθνικά κοινοβούλια και εθνικές, τοπικές και περιφερειακές αρχές, σε κοινωνικούς εταίρους, σε ενδιαφερόμενα μέρη και στην κοινωνία των πολιτών ώστε όλοι να είναι συμμετοχικοί στην υλοποίηση του οράματος.¹

Εμβληματικές πρωτοβουλίες

Οι στόχοι αντανakλούν τις τρεις προτεραιότητες, δηλαδή την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, αλλά το πεδίο τους είναι ευρύτερο: για την επίτευξή τους θα απαιτηθεί μεγάλο φάσμα δράσεων σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει **επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες** που θα ενεργήσουν ως καταλύτες για την επίτευξη προόδου σε κάθε βασική προτεραιότητα. Μαζί με τις

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής. Ευρώπη 2020 Στρατηγική Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

ενσωματωμένες επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της, η στρατηγική θεσπίζει συνέργειες μεταξύ διαφορετικών θεματικών πεδίων και αντιμετωπίζει διαφορετικά επίπεδα. Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες συνιστούν διόδους σε θεματικούς τομείς όπως η καινοτομία, η ψηφιοποίηση, η φτώχεια, η απασχόληση, η βιομηχανία, η νεολαία και η αποδοτικότητα των πόρων.

Οι 7 εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τις παρακάτω προκλήσεις:

Έξυπνη Ανάπτυξη	Βιώσιμη Ανάπτυξη	Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξη
1. Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη 2. Ένωση καινοτομίας 3. Νεολαία σε κίνηση	4. Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους 5. Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης	6. Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας 7. Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας

1η προτεραιότητα: Έξυπνη Ανάπτυξη

Έξυπνη ανάπτυξη σημαίνει βελτίωση των επιδόσεων της Ε.Ε. στους τομείς της Εκπαίδευσης, της έρευνας/καινοτομίας και της ψηφιακής κοινωνίας (αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών).

Η Εμβληματική Πρωτοβουλία **«Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»** αφορά στην δημιουργία ενιαίας ψηφιακής αγοράς βασισμένης στο γρήγορο/πολύ γρήγορο Διαδίκτυο και σε διαλειτουργικές εφαρμογές, με βασικό στόχο έως το 2020: το 50% τουλάχιστον των ευρωπαϊκών νοικοκυριών να έχει πρόσβαση σε διαδικτυακές συνδέσεις άνω των 100 Mbps.

Η Εμβληματική Πρωτοβουλία **«Ένωση Καινοτομίας»**, έχει βασικούς στόχους την επανεστίαση της πολιτικής για την έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) και την καινοτομία στις κυριότερες προκλήσεις της κοινωνίας μας, όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή απόδοση και η αποτελεσματική χρήση των πόρων, η υγεία και οι δημογραφικές μεταβολές, καθώς και την ενίσχυση κάθε κρίκου της αλυσίδας καινοτομίας, από τη βασική έρευνα έως την εμπορία.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία **«Νεολαία σε κίνηση»**, παρέχει βοήθεια σε σπουδαστές για σπουδές σε χώρα του εξωτερικού, διευκολύνει για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ενίσχυση των επιδόσεων των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και βελτίωση όλων των επιπέδων εκπαίδευσης και κατάρτισης (ακαδημαϊκή αριστεία, ισότητα ευκαιριών).

2η προτεραιότητα: Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο της στρατηγικής Ε2020 σημαίνει:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα που κάνει αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των πόρων της
- προστασία του περιβάλλοντος, μείωση των εκπομπών και αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας
- αξιοποίηση της πρωτοπορίας της Ευρώπης στην ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής
- εγκατάσταση αποδοτικών και έξυπνων δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας
- εκμετάλλευση των δικτύων σε επίπεδο Ε.Ε. για να ενισχυθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων)
- βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ
- παροχή βοήθειας στους καταναλωτές για να κάνουν σωστές επιλογές.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία **«Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της»** αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαία η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση πόρων και ενέργειας με τη μείωση των εκπομπών CO₂, την προώθηση μεγαλύτερης ενεργειακής ασφάλειας και τη μείωση του βαθμού εκμετάλλευσης φυσικών πόρων για τα προϊόντα που χρησιμοποιούμε και καταναλώνουμε.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία **«Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης»** εστιάζει στην στήριξη των επιχειρήσεων, για να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, της οικονομικής κρίσης και της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Αυτό γίνεται στηρίζοντας την επιχειρηματικότητα, για να γίνουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές και αποτελεσματικές και συνεκτιμώντας όλους τους κρίκους της ολόενα πιο παγκοσμιοποιημένης αλυσίδας αξίας - από την πρόσβαση στις πρώτες ύλες έως τις υπηρεσίες μετά την πώληση. Επιδιώκεται στενή συνεργασία με επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις, πανεπιστημιακούς φορείς, ΜΚΟ και οργανώσεις καταναλωτών.

3η προτεραιότητα: Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σημαίνει αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη –περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας, βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, (δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση), εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία **«Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας»** απευθύνεται τόσο σε μεμονωμένα άτομα, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτούν νέες δεξιότητες, να προσαρμόζονται στις αλλαγές της αγοράς εργασίας και να αλλάζουν με επιτυχία επάγγελμα, αλλά και στην κοινωνία, εκσυγχρονίζοντας τις αγορές εργασίας ώστε να αυξηθεί το επίπεδο απασχόλησης, να μειωθεί η ανεργία, να αυξηθεί η παραγωγικότητα

του εργατικού δυναμικού και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των κοινωνικών προτύπων μας.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία «**Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας**», έχει ως βασικά στοιχεία τη διασφάλιση οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, την εγγύηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία και την παροχή βοήθειας στους πολίτες για να ενταχθούν στις κοινότητες όπου ζουν, να μορφωθούν, να βρουν δουλειά και να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικά οφέλη.

Περισσότερα στοιχεία για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι.

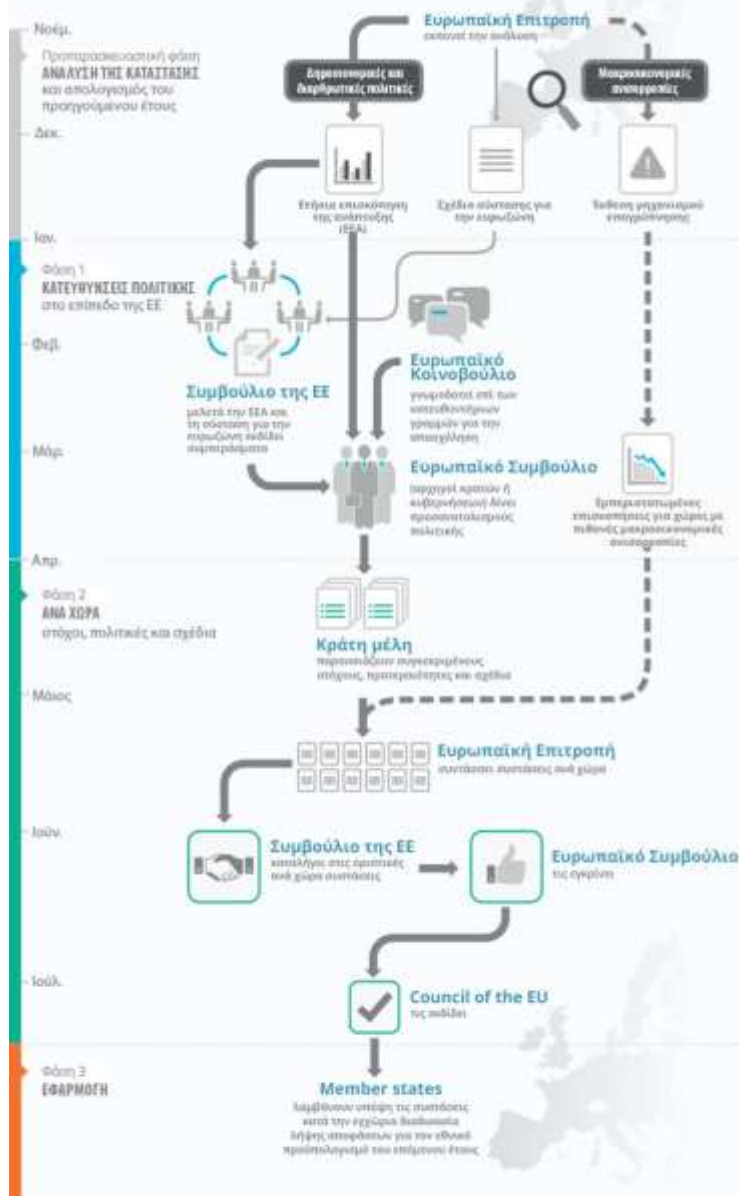
Το διάστημα 2014-15, η Επιτροπή πραγματοποίησε **ενδιάμεση αξιολόγηση** της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η δημόσια διαβούλευση, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης, κατέδειξε ότι η στρατηγική εξακολουθεί να θεωρείται ως κατάλληλο πλαίσιο για την προώθηση της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να συνεχίσει τη στρατηγική, εξασφαλίζοντας την παρακολούθηση και την εφαρμογή της στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που είναι γνωστή ως «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο».

Το ενημερωτικό γράφημα που ακολουθεί επεξηγεί την ετήσια ενωσιακή διαδικασία συντονισμού των πολιτικών που είναι γνωστή ως «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο»². «Κατά το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο τα κράτη μέλη ευθυγραμμίζουν τις δημοσιονομικές και οικονομικές τους πολιτικές προς τους στόχους και τους κανόνες που έχουν συμφωνηθεί σε ενωσιακό επίπεδο. Κατά τα τρία κύρια στάδια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, τα κράτη μέλη της ΕΕ υποβάλλουν τις δημοσιονομικές τους στρατηγικές και τα σχέδια μεταρρύθμισης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία τα αναλύει και διατυπώνει συστάσεις προς κάθε κράτος μέλος. Το Συμβούλιο εκδίδει αυτές τις συστάσεις και τα κράτη μέλη καλούνται να τις εφαρμόσουν στην εθνική τους πολιτική.

Ο κύκλος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, έχει ως βασικό σημείο αναφοράς την έκδοση της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κάθε μία χώρα (Country Report), η οποία δημοσιεύεται στα τέλη Φεβρουαρίου.

² Πηγή Ιστοσελίδα Ευρ. Επιτροπής <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/european-semester/>

Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: φορείς και ρόλοι

Στα τέλη του έτους αρχίζει νέος κύκλος με την ανάλυση της οικονομικής κατάστασης από την Επιτροπή στο πλαίσιο της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης για το επόμενο έτος.

1.1.2 Η Πολιτική Συνοχής

«....Εμείς προτείνουμε το 2010 μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, την **στρατηγική «Ευρώπη 2020»** για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Αυτή είναι η στρατηγική της Ευρώπης για την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια, όπου περιγράφονται όλες οι κινητήριες δυνάμεις της ευημερίας και της παραγωγικότητας του αύριο είτε στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της κλιματικής αλλαγής, της έρευνας και της καινοτομίας, είτε στον αγώνα κατά της φτώχειας. Από την έναρξή της, συνεργαζόμαστε στενά με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες για την επίτευξη των στόχων της.

Η **πολιτική συνοχής** είναι ένα από τα **βασικά εργαλεία υλοποίησης των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επένδυση της ΕΕ στην πραγματική οικονομία και για κεντρικό πυλώνα του τριγώνου οικονομικών πολιτικών της ΕΕ που συναπαρτίζουν η δημοσιονομική εξυγίανση, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και η επένδυση στην ανάπτυξη. Εν συντομία, η πολιτική συνοχής είναι σαφώς μια πολιτική για την οποία μπορούμε να είμαστε περήφανοι τώρα και στο μέλλον.»

Από συνέντευξη του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **José Manuel Barroso** στο περιοδικό Panorama – Info regio (χειμώνας 2013, Αρ. 48)

Η Πολιτική Συνοχής» είναι η πολιτική πίσω από τα εκατοντάδες χιλιάδες έργα ανά την Ευρώπη. Στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 ορίζεται η οικονομική και κοινωνική συνοχή που αφορά τη «μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων Περιφερειών και την καθυστέρηση των λιγότερο ευνοημένων». Η πιο πρόσφατη συνθήκη της Ε.Ε., η Συνθήκη της Λισαβόνας, προσθέτει μία ακόμα πλευρά στη συνοχή, αναφερόμενη πλέον σε «οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή».

Το σκεπτικό είναι ότι η Πολιτική Συνοχής πρέπει να προωθεί πιο ισορροπημένη, πιο βιώσιμη «εδαφική ανάπτυξη» - μια ευρύτερη έννοια από την περιφερειακή πολιτική, η οποία λειτουργεί ιδιαίτερα σε περιφερειακό επίπεδο. Το σκεπτικό αυτό είναι σε πλήρη αρμονία με τη Στρατηγική Ευρώπη 2020.

Για την υλοποίηση της Πολιτικής Συνοχής διατίθενται πόροι από την Ε.Ε. στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014 – 2020.

1.2 Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

Την περίοδο 2014-2020 περισσότεροι από τους μισούς χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ διοχετεύονται μέσω των 5 Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Το

μεγαλύτερο μέρος των πόρων των ΕΔΕΤ διαχειρίζονται από κοινού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι χώρες της ΕΕ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης³.

Στόχος αυτών των Ταμείων είναι η συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση βιώσιμων και υγιών συνθηκών τόσο στην ευρωπαϊκή οικονομία όσο και στο περιβάλλον. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) είναι:

- το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)*, (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/) το οποίο προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη των διαφόρων περιφερειών της Ε.Ε. Στοχεύει να δυναμώσει την περιφερειακή οικονομική και κοινωνική συνοχή, επενδύοντας σε τομείς που ενισχύουν την ανάπτυξη για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας. Το ΕΤΠΑ χρηματοδοτεί επίσης έργα διασυνοριακής συνεργασίας.
- το *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)*, (<https://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=en>) το οποίο στηρίζει έργα σχετικά με την απασχόληση σε ολόκληρη την Ευρώπη και επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό της Ευρώπης - τους εργαζομένους, τους νέους και όλους όσους αναζητούν εργασία. Επενδύει σε ανθρώπους, και στοχεύει στη βελτίωση των ευκαιριών για απασχόληση και εκπαίδευση. Επίσης έχει σκοπό να βοηθήσει μη-προνομιούχα άτομα που διατρέχουν τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.
- το *Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)*, (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/cohesion-fund/), το οποίο επενδύει στην πράσινη και βιώσιμη ανάπτυξη και χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος σε χώρες στις οποίες το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ. Στις χώρες αυτές ανήκει και η Ελλάδα.
- το *Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)*, (https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_en), το οποίο εστιάζει στην επίλυση των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ.
- το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)* (<https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/>), το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν πρακτικές βιώσιμης αλιείας και τις παράκτιες κοινότητες να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο **συντονισμός** και η **συνεκτικότητα** μεταξύ της **Πολιτικής Συνοχής** και των άλλων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.Ε.) που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη, συγκεκριμένα η **Κοινή Γεωργική Πολιτική** και η **Κοινή Αλιευτική Πολιτική**, έχουν ενισχυθεί με τον καθορισμό κοινών διατάξεων μεταξύ των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής (το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής) και των Ταμείων της αγροτικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και της Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

³ Υπάρχουν πόροι των ΕΔΕΤ, τους οποίους διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κεντρικά. Η περίπτωση αυτή είναι εκτός του πλαισίου του παρόντος μαθήματος.

Αντικείμενο αυτών των Ταμείων είναι η συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση βιώσιμων και υγιών συνθηκών τόσο στην ευρωπαϊκή οικονομία όσο και στο περιβάλλον και απώτερος στόχος η επίτευξη των επιδιώξεων της Στρατηγικής Ευρώπη 2020.

1.2.1 Προσδιορισμός του είδους των Περιφερειών στην Ε.Ε.

Η διοικητική διαίρεση σε μια χώρα διαφοροποιείται σημαντικά ανάμεσα στα Κράτη Μέλη της Ένωσης. Με στόχο να διευκολυνθεί η κατανομή και διαχείριση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και οι στατιστικές συγκρίσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν καθορισθεί οι περιφέρειες NUTS⁴.

Κάθε χώρα διαιρείται σε στατιστικές εδαφικές μονάδες. Η Ε.Ε. επί του παρόντος χωρίζεται σε 274 περιφέρειες «επιπέδου NUTS 2», (από 800.000 μέχρι 3 εκατομμύρια κατοίκους). Οι 13 περιφέρειες της Ελλάδας κατατάσσονται σε επίπεδο NUTS 2. Για την κατανομή των πόρων των ΕΔΕΤ οι περιφέρειες της Ε.Ε. χωρίζονται σε 3 κατηγορίες:

- *Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ)*: περιφέρειες, οι οποίες έχουν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) κάτω από το 75 % του μέσου όρου της Ε.Ε. -27 (πλην του Ηνωμένου Βασιλείου)
- *Περιφέρειες Μετάβασης (ΠΜ)*: ΑΕΠ μεταξύ 75 % και 90 % του μέσου όρου της Ε.Ε (πλην του Ηνωμένου Βασιλείου)
- *Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ)* : περιφέρειες που έχουν ΑΕΠ πάνω από 90 % του μέσου όρου της Ε.Ε. (πλην του Ηνωμένου Βασιλείου).

Σύμφωνα με το σχετικό άρθρο του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων - ΚΚΔ (Άρθρο 120), τα μέγιστα ποσοστά συνδρομής της ΕΕ σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας (βλ. Διδακτική Ενότητα 3) είναι:

- 85% για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες των Κρατών Μελών με κατά κεφαλήν ΑΕΠ την περίοδο 2007-2009 μικρότερο του 85% του μ.ο. της Ε.Ε. -27, καθώς και για το Τ.Σ.
- 80% για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες των κρατών μελών πλην αυτών που αναφέρονται στο σημείο (3β) του άρθρου 120 του Γενικού Κανονισμού, (ΑΜΘ, Κεντρική Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία και Δυτική Ελλάδα) και για όλες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περίοδο 2007-2013 ήταν μικρότερο του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. -25, αλλά των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο του 75% του μέσου ΑΕΠ στην Ε.Ε. -27 (Ιόνια, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Κρήτη), καθώς

4

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/99/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%B7-%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CE%B4%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD-%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%89%CE%BD-%CE%BDuts->

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

και για τις phasing out περιφέρειες της περιόδου 2007-2013 (όπως η Αττική και η Δυτική Μακεδονία)

- 60% για τις περιφέρειες μετάβασης (εκτός εκείνων που υπόκεινται στο σημείο (3γ) του άρθρου 120 του Γενικού Κανονισμού όπως η Στερεά Ελλάδα)
- 50% για τις περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες (εκτός εκείνων που υπόκεινται στο σημείο (3γ) του άρθρου 120 του Γενικού Κανονισμού όπως το Νότιο Αιγαίο)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατάταξη των Ελληνικών περιφερειών στις τρεις κατηγορίες. Σχετικά με τα ποσοστά συνδρομής της ΕΕ σημειώνεται ότι οι διαφοροποιήσεις από τα προαναφερόμενα μέγιστα ποσοστά οφείλονται σε απόφαση των Ελληνικών αρχών..

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	% ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
Περισσότερο αναπτυγμένες	Αττική	80%
	Νότιο Αιγαίο	50%
Περιφέρειες σε μετάβαση	Δυτική Μακεδονία	80%
	Στερεά Ελλάδα	50%
	Ιόνια Νησιά	80%
	Πελοπόννησος	80%
	Βόρειο Αιγαίο	80%
	Κρήτη	80%
Λιγότερο αναπτυγμένες	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	80%
	Κεντρική Μακεδονία	80%
	Ηπειρος	80%
	Θεσσαλία	80%
	Δυτική Ελλάδα	80%

1.2.2 Κατανομή των ευρωπαϊκών πόρων μεταξύ χωρών και περιφερειών

Οι κανονισμοί που καθορίζουν τα διαθέσιμα ποσά της Πολιτικής Συνοχής για το 2014-2020 τέθηκαν σε ισχύ στις 21 Δεκεμβρίου 2013, ως μέρος των «δημοσιονομικών προοπτικών», του επταετούς Ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Διατέθηκαν αρχικά 351,8 δισεκατομμύρια € για μέτρα της Πολιτικής Συνοχής στα 28 Κράτη Μέλη της Ε.Ε. για το 2014-2020, το οποίο αποτελεί περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της Ε.Ε. Στο Συμβούλιο της Ε.Ε., οι εθνικές κυβερνήσεις διαπραγματεύτηκαν την κατανομή των πόρων και όλες οι περιφέρειες εξακολουθούν να ωφελούνται από την Πολιτική Συνοχής. Δόθηκε ωστόσο προτεραιότητα σε χώρες και περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερούσε. Περισσότερο από τον μισό προϋπολογισμό διατέθηκε για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Μετά την τεχνική προσαρμογή του 2017 οι πόροι της πολιτικής συνοχής ανέρχονται σε 461 δις € (<https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>).

Τα Κράτη Μέλη αποφασίζουν και αξιοποιούν τους διαθέσιμους πόρους για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων - θεματικών προγραμμάτων που καλύπτουν ολόκληρη τη χώρα (για παράδειγμα στον τομέα του περιβάλλοντος ή των μεταφορών) ή περιφερειακών προγραμμάτων διοχετεύοντας πόρους σε ένα συγκεκριμένη περιφέρεια της χώρας.

1.2.3 Θεματικοί Στόχοι

Το κανονιστικό πλαίσιο που θα παρουσιασθεί σε επόμενο εδάφιο καθορίζει ορισμένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών. Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (βλ. Διδακτική Ενότητα 1.3) καθορίζει 11 Θεματικούς Στόχους (ΘΣ), οι οποίοι θα υποστηριχτούν από πόρους της Πολιτικής Συνοχής. Οι εθνικές και περιφερειακές αρχές αποτυπώνουν στα επιχειρησιακά τους προγράμματα που υλοποιούνται με τη χρηματοδότηση των ΕΔΕΤ την προτεινόμενη κατανομή των διαθέσιμων πόρων στα κύρια θέματα που καλύπτουν οι Θεματικοί Στόχοι. Οι εθνικές στρατηγικές καθορίζονται στις λεγόμενες Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης. Για την Ελλάδα η συμφωνία εταιρικής σχέσης περιγράφεται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - βλ. Διδακτική Ενότητα 3). Οι χρηματοδοτήσεις της Ε.Ε. για την πολιτική συνοχής για το 2014-2020 επομένως στηρίζουν έργα σε ευρύ φάσμα τομέων που περιλαμβάνονται στους έντεκα θεματικούς στόχους.

Οι Θεματικοί Στόχοι είναι:

- ΘΣ 1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας (*Έρευνα και καινοτομία*)
- ΘΣ 2. Βελτίωση της πρόσβασης σε τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), και χρήση και ποιότητα αυτών (*Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών*)
- ΘΣ 3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ (*Ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ*)
- ΘΣ 4. Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα (*Οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα*)
- ΘΣ 5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων (*Κλιματική αλλαγή και πρόληψη κινδύνων*)
- ΘΣ 6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος, και προώθηση της αποδοτικής χρήσης πόρων (*Περιβάλλον και αποδοτική διαχείριση πόρων*)
- ΘΣ 7. Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και βελτίωση των υποδομών δικτύων (*Δίκτυα μεταφορών και ενέργειας*)
- ΘΣ 8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης, και στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων (*Απασχόληση και κινητικότητα*)
- ΘΣ 9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και όλων των διακρίσεων (*Κοινωνική ένταξη*)
- ΘΣ 10. Επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση (*Εκπαίδευση και κατάρτιση*)
- ΘΣ 11. Βελτίωση της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης (Βελτιωμένη δημόσια διοίκηση).

Σχήμα 1: Οι 11 Θεματικοί Στόχοι της πολιτικής συνοχής

Η επένδυση του ΕΤΠΑ θα στηρίζει και τους 11 στόχους, αλλά οι στόχοι 1-4 αποτελούν τις βασικές προτεραιότητες για επένδυση.

Οι κύριες προτεραιότητες του ΕΚΤ είναι οι στόχοι 8-11, αν και το Ταμείο στηρίζει επίσης και τους στόχους 1-4.

Το Ταμείο Συνοχής στηρίζει τους στόχους 4-7 και 11.

Οι 11 θεματικοί στόχοι εξειδικεύονται σε **επενδυτικές προτεραιότητες** για κάθε ΕΔΕΤ οι οποίες ορίζονται στους ειδικούς κανονισμούς για κάθε Ταμείο. Οι επενδυτικές προτεραιότητες ανά θεματικό στόχο και Ταμείο παρουσιάζονται στο Παράρτημα II.

Τονίζεται ξανά στο σημείο αυτό, ότι μέσω των 11 Θεματικών της Στόχων, η Πολιτική Συνοχής συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής είναι το κύριο επενδυτικό εργαλείο για μέτρα που υποστηρίζουν την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την ένταξη και τη μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

Με σκοπό να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος της διαθέσιμης χρηματοδότησης, η επικέντρωση στα αποτελέσματα έχει ενισχυθεί στην προγραμματική περίοδο 2014-2020, και ορισμένες συνθήκες πρέπει να υφίστανται πριν από τη διοχέτευση των κονδυλίων. Αυτοί οι λεγόμενοι εκ των προτέρων όροι ή αλλιώς **αιρεσιμότητες** (βλ. Διδακτική Ενότητα 3) (διασφαλίζουν ότι οι σωστές προϋποθέσεις υφίστανται ώστε οι δαπάνες της Πολιτικής Συνοχής να έχουν πραγματική επίδραση στην περιφέρεια.

1.3 Οι κανονισμοί των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, έχει διαμορφωθεί ένα ενιαίο σύνολο κανόνων που καλύπτει τα ΕΔΕΤ. Ο σκοπός αυτών των κανόνων είναι να καθορισθεί όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, μια σαφής σύνδεση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για τη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ε.Ε., τη **βελτίωση**

του συντονισμού, την εξασφάλιση της συνεκτικής εφαρμογής και την όσο το δυνατόν απλούστερη πρόσβαση στα ΕΔΕΤ για όσους θα μπορούσαν να επωφεληθούν από αυτά.

Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (Κανονισμός (ΕΕ) 1303/2013, εφεξής ΚΚΔ), ο οποίος εισήγαγε κανόνες που ισχύουν και για τα πέντε ταμεία. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ωστόσο, ότι δεν εφαρμόζονται όλοι οι κανόνες που θεσπίστηκαν στον ΚΚΔ και στα πέντε ΕΔΕΤ. Επιπλέον, υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες στους Κανονισμούς του κάθε Ταμείου, πέρα του ΚΚΔ. Οι ειδικοί κανονισμοί των Ταμείων καθορίζουν ειδικές διατάξεις για τα ΕΔΕΤ και ρυθμίζουν πρόσθετα ζητήματα που δεν καλύπτονται από τον ΚΚΔ, όπως το πεδίο εφαρμογής και οι επενδυτικές προτεραιότητες του κάθε Ταμείου ή οι κανόνες για την θεματική συγκέντρωση.

Επιπλέον του ΚΚΔ, οι ειδικοί κανονισμοί των Ταμείων είναι:

- ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ (Αριθ. 1301/2013),
 - ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – ΕΚΤ (Αριθ. 1304/2013),
 - ο κανονισμός του Ταμείου Συνοχής – ΤΣ (Αριθ. 1300/2013),
 - ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου για την Αγροτική Ανάπτυξη - ΕΓΤΑΑ (Αριθ. 1305/2013),
 - ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Θάλασσα και την Αλιεία - ΕΤΘΑ (Αριθ. 508/2014).
- Επιπρόσθετα αυτών, ο κανονισμός της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) (Αριθ. 1299/2013) εφαρμόζεται σε προγράμματα συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Παράλληλα με τους Κανονισμούς των ΕΔΕΤ, διαμορφώνεται μια σειρά Εκτελεστικών (Implementing Regulations) και Κατ'έξουσιοδότηση Κανονισμών (Delegating Acts).

Οι **Εκτελεστικοί Κανονισμοί** αφορούν τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 υποχρεωτικού χαρακτήρα. Ως παράδειγμα αναφέρεται ο Κανονισμός 215/2014 που αφορά «τις μεθοδολογίες για τη στήριξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, τον προσδιορισμό ορόσημων και ποσοτικών στόχων στο πλαίσιο των επιδόσεων και την ονοματολογία των κατηγοριών παρέμβασης για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία».

Οι **Κατ'έξουσιοδότηση Κανονισμοί (Delegating Acts)** συμπληρώνουν τους Κανονισμούς των Ταμείων. Ως παράδειγμα αναφέρεται ο Κανονισμός 522/2014 που αφορά «τους λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τις αρχές για την επιλογή και τη διαχείριση των καινοτόμων δράσεων στον τομέα της αειφόρου αστικής ανάπτυξης που υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης».

Το κανονιστικό πλαίσιο της περιόδου 2014-2020 τονώνει σημαντικά τους δεσμούς με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και ενισχύει την αρχή του συντονισμού μεταξύ των ΕΔΕΤ και των άλλων οργάνων της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, ο ΚΚΔ:

- ✓ καθορίζει ένα Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο ως τον οδηγό στρατηγικής για τα ΕΔΕΤ σε ευρωπαϊκό επίπεδο,
- ✓ απαιτεί από τα Κράτη Μέλη τη σύνταξη ενός κοινού εγγράφου για τα ΕΔΕΤ σε εθνικό επίπεδο: για τη χώρα μας το ΕΣΠΑ 2014-2020 (**Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης**),
- ✓ καθορίζει κοινά πρότυπα για όλα τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020

Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. διαχειρίζονται αυτά τα Ταμεία μέσω των Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης.

Τα βασικά σημεία των Κανονισμών που διέπουν τα ΕΔΕΤ, οποίοι δίνονται στην ιστοσελίδα της Ε.Ε. (https://ec.europa.eu/regional_policy/el/information/legislation/) είναι:

➡ Συνεκτικότερος στρατηγικός προγραμματισμός

- Ενδυνάμωση του στρατηγικού προγραμματισμού, με τον καθορισμό 11 θεματικών στόχων που εξυπηρετούν την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπη 2020» και τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ).
- Υιοθέτηση Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου σε επίπεδο Ένωσης, για όλα τα Ταμεία, επιδιώκοντας συνέργειες και συμπληρωματικότητες για την επίτευξη των κοινών στόχων.
- Σύναψη Εταιρικού Συμφώνου το «νέο ΕΣΠΑ 2014-2020» μεταξύ της Επιτροπής και του κάθε Κράτους Μέλους, όπου θα καθορίζονται οι δεσμεύσεις των εταίρων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

➡ Αυστηρό πλαίσιο επιδόσεων.

- Επικέντρωση στις επιδόσεις και την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στη βάση οροσήμων που συνδέονται με ποσοτικούς στόχους εκροών και αποτελεσμάτων για κάθε άξονα προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ).
- Το 6% του προϋπολογισμού των σχετικών κονδυλίων θα κρατηθεί ως αποθεματικό επίδοσης, για να κατανεμηθεί, κατά την ενδιάμεση εξέταση των επιδόσεων, στα Κράτη Μέλη των οποίων τα Προγράμματα και οι Άξονες προτεραιότητας θα έχουν επιτύχει τους ενδιάμεσους στόχους τους (ορόσημα) το έτος 20. Οι στόχοι και τα ορόσημα για το έτος 20 και οι αντίστοιχοι στόχοι για το έτος 2023 περιγράφονται στο πλαίσιο επίδοσης το οποίο περιγράφεται σε επίπεδο αξόνων προτεραιότητας σε κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα (βλέπε Κεφάλαιο 3).
- Αποτυχία της επίτευξης των οροσήμων μπορεί να οδηγήσει σε αναστολή πληρωμών, ενώ σοβαρή υστέρηση στην επίτευξη των στόχων ενός Προγράμματος ενδέχεται να οδηγήσει σε δημοσιοοικονομικές διορθώσεις στο τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

➡ **Αιρεσιμότητες – προϋποθέσεις καταβολής της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης**

Το κάθε Κράτος Μέλος πρέπει να εκπληρώσει σειρά όρων (αιρεσιμότητες) προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της χρήσης των πόρων και να εξασφαλιστεί η ροή της χρηματοδότησης: εκ των προτέρων προϋποθέσεις σε συνάρτηση με διαρθρωτικές αλλαγές και στόχους του ΕΠΜ. Αδυναμία εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων είναι δυνατόν να οδηγήσει σε αναστολή της χρηματοδότησης (πιο αναλυτική παρουσίαση των αιρεσιμοτήτων γίνεται στη Διδακτική Ενότητα 3).

➡ **Θεματική συγκέντρωση**

Η πολιτική της συνοχής αποτελεί το κύριο επενδυτικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση, την έρευνα και καινοτομία, την κλιματική αλλαγή/ ενέργεια, την εκπαίδευση, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Για το λόγο αυτό στην προγραμματική περίοδο 2014 - 2020 ζητείται στόχευση των πόρων σε συγκεκριμένους τομείς ανάπτυξης.

Η έννοια της θεματικής συγκέντρωσης είναι βασικό εργαλείο για να συνεισφέρει το ΕΣΠΑ στη στρατηγική Ευρώπη 2020, και διαφοροποιείται ανά Ταμείο.

Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο, ανάλογα με την κατηγορία περιφερειών, συγκέντρωση πόρων στην έρευνα και καινοτομία (θεματικός στόχος 1), τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (θεματικός στόχος 2), τη στήριξη των ΜΜΕ (θεματικός στόχος 3) και την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (θεματικός στόχος 4). Ειδικά για το θεματικό στόχο 4, υπάρχουν διακριτές υποχρεώσεις σε εθνικό επίπεδο ανά κατηγορία περιφέρειας.

Πιο αναλυτικά, η θεματική συγκέντρωση για το ΕΤΠΑ προβλέπει:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΤΠΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	min 80% στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 4 min 20% στο στόχο 4
Περιφέρειες Μετάβασης	min 60% στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 4 min 15% στο στόχο 4 και κατ' εξαίρεση πρώην Στόχου 1 και στατιστικής σύγκλισης
Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	min 50% στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 4 min 12% στο στόχο 4 και κατ'εξαίρεση νησιωτικές περιφέρειες

Η θεματική συγκέντρωση για το ΕΚΤ προβλέπει αντιστοίχως:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΚΤ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	min 80% κάθε ΕΠ σε μέχρι πέντε (5) επενδυτικές προτεραιότητες
Περιφέρειες Μετάβασης	min 70% κάθε ΕΠ σε μέχρι πέντε (5) επενδυτικές

	προτεραιότητες
Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	min 60% κάθε ΕΠ σε μέχρι πέντε (5) επενδυτικές προτεραιότητες

Τουλάχιστον 20% των συνολικών πόρων του ΕΚΤ σε κάθε Κράτος Μέλος διατίθενται στο θεματικό στόχο «Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας».

Η απρόσμενη εμφάνιση της **πανδημίας COVID-19** και η εξ αυτής ανάγκη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αυξημένων κοινωνικών αναγκών στον τομέα της δημόσιας υγείας και των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων από την εξάπλωση της πανδημίας, επιβάλλουν τη μέγιστη δυνατή κινητοποίηση στην κατεύθυνση των διαθέσιμων πόρων στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κ-Μ υιοθέτησαν μια στρατηγική πολλαπλών επιπέδων (Coronavirus Response Investment Initiative-CRII) για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας. Η στρατηγική περιλαμβάνει την τροποποίηση των Κανονισμών, προκειμένου να παρασχεθεί μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), ώστε αυτοί να κατευθυνθούν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων του COVID-19⁵.

1.4 Η διαβούλευση σε εθνικό επίπεδο – εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες

Στο άρθρο 5 του ΚΚΔ 1303/2013 για την περίοδο 2014-2020 επισημαίνεται ότι η εταιρική σχέση και η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση αποτελούν βασικές αρχές στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής. Στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 240/2014 της Επιτροπής,, καθορίζονται και εξειδικεύονται θέματα σχετικά με τον Ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων.

Έτσι σύμφωνα με τον Κανονισμό 240/2014 (Άρθρα 3 και 4), για κάθε Πρόγραμμα, το κάθε Κράτος Μέλος θα πρέπει να οργανώσει εταιρική σχέση με:

- I. αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές, δημοτικές και άλλες δημόσιες αρχές, όπως περιφερειακές αρχές, εθνικοί εκπρόσωποι τοπικών αρχών και τοπικές αρχές που εκπροσωπούν τις μεγαλύτερες πόλεις και αστικές περιοχές, εθνικοί εκπρόσωποι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, πάροχοι υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και ερευνητικά κέντρα και άλλες εθνικές δημόσιες αρχές, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή των οριζόντιων αρχών
- II. οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, όπως αναγνωρισμένες σε εθνικό επίπεδο οργανώσεις κοινωνικών εταίρων, διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα και τομεακές οργανώσεις, εθνικά εμπορικά επιμελητήρια και επιχειρηματικές ενώσεις

⁵ Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Οδηγίες για την Αναθεώρηση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 στο έτος 2020, Αθήνα 2020.

- III. φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών (πχ περιβαλλοντικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις, φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της ισότητας των φύλων και της εξάλειψης των διακρίσεων κλπ).

και να προσδιορίσει, με διαφανείς διαδικασίες, σχετικό κατάλογο φορέων που θα περιλαμβάνεται σε όλη τη διάρκεια ζωής του Προγράμματος. Οι φορείς αυτοί, όπως σαφώς ορίζεται στον Κανονισμό θα πρέπει να εμπλακούν ενεργά καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των ΕΠ από την προετοιμασία, στην εφαρμογή, υλοποίηση και αξιολόγηση των ΕΠ, και στις Επιτροπές Παρακολούθησης. Δίνεται η δυνατότητα εκπροσώπησης μέσω ομάδων φορέων (πχ Συνομοσπονδίες) και από συλλογικούς σχηματισμούς (umbrella organizations).

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο, οι Διαχειριστικές Αρχές των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (βλ. Διδακτική Ενότητα 3), προέβησαν σε διαβούλευση με τους εταίρους αναφορικά με τη διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα κατάρτισης των ΕΠ, και τους ενημέρωσαν πλήρως σχετικά με το περιεχόμενο και τις αλλαγές σε αυτά. Οι Διαχειριστικές Αρχές επίσης διασφαλίζουν έγκαιρη δημοσιοποίηση και εύκολη πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες. Διαθέτουν επαρκή χρόνο στους φορείς για την ανάλυση και τη διατύπωση παρατηρήσεων σχετικά με τα σχέδια των ΕΠ. Παρέχουν διαθέσιμους διαύλους μέσω των οποίων οι εταίροι θα μπορούν να υποβάλλουν τα ερωτήματα και τις παρατηρήσεις τους και να ενημερώνονται σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν συνεκτιμηθεί οι προτάσεις τους. Διαδίδουν τα αποτελέσματα της διαβούλευσης.

Οι Διαχειριστικές Αρχές μεριμνούν για τη συμμετοχή των οικείων εταίρων, στην κατάρτιση των ΕΠ και ειδικότερα όσον αφορά:

- α) την ανάλυση και τον προσδιορισμό των αναγκών
- β) τον καθορισμό και την επιλογή των προτεραιοτήτων και των σχετικών επιμέρους στόχων
- γ) την κατανομή της χρηματοδότησης
- δ) τον καθορισμό των ειδικών δεικτών κάθε προγράμματος
- ε) την εφαρμογή των οριζόντιων αρχών όπως ορίζονται στα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/1303
- στ) τη σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης.

Στα Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβάνονται πληροφορίες για τις δράσεις που έχουν αναληφθεί για τη συμμετοχή των εταίρων στην κατάρτιση των προγραμμάτων, τις προγραμματισμένες δράσεις για την εξασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων στην υλοποίηση, την παρακολούθηση και την Αξιολόγηση των προγραμμάτων, καθώς και κατάλογος των εταίρων που συμμετείχαν στην κατάρτιση.

Στην Ελλάδα, ο συντονισμός και η κατάρτιση του Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020 ήταν αρμοδιότητα του τότε Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (νυν Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων) και ειδικότερα της Εθνικής Αρχής Συντονισμού/Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ). Η κατάρτιση των επιμέρους Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ έγινε με συντονισμό των αρμοδίων κάθε φορά Υπουργείων, και η κατάρτιση των Περιφερειακών Ε.Π. από τις Περιφερειακές Αρχές.

Ειδικότερα για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ εκδόθηκαν 3 σχετικές εγκύκλιοι από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης της περιόδου 2014-2020.

Με την 1η Εγκύκλιο της ΕΥΣΣΑ (Απρίλιος 2012) ενημερώθηκαν όλοι οι αρμόδιοι φορείς σχεδιασμού για το υπό διαπραγμάτευση προτεινόμενο νέο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 ώστε να προετοιμαστούν για τη διαμόρφωση του σχεδιασμού. Με την έκδοση της Εγκυκλίου αυτής ξεκίνησε επίσημα ο διάλογος ανάμεσα σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται στο σχεδιασμό για τη διαμόρφωση των βασικών αναπτυξιακών στόχων της χώρας για την περίοδο 2014-2020. Ζητήθηκε επίσης από τους φορείς η διατύπωση αρχικών προτάσεων στρατηγικής και προτεραιοτήτων σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο προκειμένου να διαμορφωθούν οι γενικές κατευθύνσεις εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής, και προτεραιοτήτων σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο.

Στην 1η Εγκύκλιο αναφέρεται ότι η διαβούλευση θα πρέπει να λάβει τον ευρύτερο δυνατό χαρακτήρα, επιδιώκοντας την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, της κοινωνίας των πολιτών και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ο σχεδιασμός έγινε από τις αρμόδιες αρχές σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο, με τη συνδρομή και συμμετοχή του.

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την προετοιμασία της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020, προγραμματίστηκε και η διεξαγωγή του 1ου Εθνικού Αναπτυξιακού Συνεδρίου το Δ' τρίμηνο του 2012. Στο πλαίσιο του συνεδρίου παρουσιάστηκαν οι εξελίξεις στις Δημοσιονομικές Προοπτικές, στα σχέδια κανονισμών και το σχέδιο Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου υπήρξαν τοποθετήσεις – παρεμβάσεις των εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων, σε σχέση με τις βασικές στρατηγικές αναπτυξιακές προοπτικές.

Στην ηλεκτρονική πύλη <http://www.espa.gr> δημιουργήθηκε ειδικός χώρος που αφορά στην προγραμματική περίοδο 2014-2020. Ο ειδικός αυτός χώρος χρησιμεύει ως ουσιαστικός πόλος ανάπτυξης ιδεών και διάχυσης της ενημέρωσης. Αντίστοιχοι διαδικτυακοί χώροι δημιουργήθηκαν στις επιμέρους Αρχές Σχεδιασμού Υπουργείων και Περιφερειών.

Μετά την επεξεργασία των προτάσεων των φορέων πολιτικής που υποβλήθηκαν με την 1η εγκύκλιο, προσδιορίστηκαν οι Γενικές Κατευθύνσεις Εθνικής Αναπτυξιακής Πολιτικής της Χώρας μας για την περίοδο 2014-2020 ενώ έγινε γνωστό το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και ο αρχικός χρονικός προγραμματισμός υποβολής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ. Η όλη προσέγγιση έγινε με τη συνδρομή σημαντικών επιστημονικών και ερευνητικών ιδρυμάτων

Ευρωπαϊκή Ένωση
European Union

ΕΠ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

της χώρας μας, αλλά και αξιοποιώντας την πολύτιμη εμπειρία από τον χώρο της αγοράς και φυσικά τις θέσεις και τις προτάσεις όλων των Υπουργείων και των Περιφερειών.

Ακολούθησε η αποστολή της 2ης Εγκυκλίου (Μάρτιος 2013), όπου παρουσιάζονται οι γενικές κατευθύνσεις εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής, και προτεραιοτήτων. Δόθηκε, έτσι, το έναυσμα οι φορείς χάραξης τομεακής και περιφερειακής πολιτικής να διαμορφώσουν, με ανοιχτές διαδικασίες και τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, τις προτάσεις τους για την περίοδο 2014-2020.

Με βάση τις Κατευθύνσεις Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής, διατυπώθηκε και το **Αναπτυξιακό όραμα για το ΕΣΠΑ** την περίοδο 2014-2020, το οποίο είναι:

Η συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης

Οι Κύριοι άξονες αναπτυξιακής στρατηγικής και οι επιμέρους εθνικές προτεραιότητες, όπως αποτυπώθηκαν στη 2η εγκύκλιο σχεδιασμού είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
- Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
- Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στη βάση των Κανονισμών, του οράματος και των εθνικών προτεραιοτήτων διαμορφώθηκαν το κείμενο του ΕΣΠΑ και των επιμέρους Προγραμμάτων. Το πλαίσιο διαμόρφωσης των ΕΠ από τους αρμόδιους φορείς περιγράφεται αναλυτικά στην 3η Εγκύκλιο για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Το περιεχόμενο και η μεθοδολογία σύνταξης δίνονται στις Διδακτικές Ενότητες που ακολουθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφική σημείωση: Το κείμενο της παρούσας διδακτικής ενότητας βασίζεται κυρίως α) στους Κανονισμούς των ΕΔΕΤ της Ε.Ε., β) στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πολιτική Συνοχής και τα ΕΔΕΤ της Γενικής Διεύθυνσης το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027).

- Ανακοίνωση της Επιτροπής. Ευρώπη 2020 Στρατηγική Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017). «Η περιφέρειά μου, η Ευρώπη μου, το μέλλον μας. Η 7η έκθεση για την οικονομική, την κοινωνική και την εδαφική συνοχή».
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015). «Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία 2014-2020: Επίσημα κείμενα και σχόλια».
- Μια εισαγωγή στην πολιτική συνοχής της Ε.Ε. 2014-2020 Ιούνιος 2014.
- Κανονισμός περί κοινών διατάξεων. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1300/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με το Ταμείο Συνοχής.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1299/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περί καθορισμού ειδικών διατάξεων για την υποστήριξη του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- 1η Εγκύκλιος σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014-2020.
- 2η Εγκύκλιος σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014-2020.
- 3η Εγκύκλιος για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.
- ΜΕΛΕΤΗ ΠΩΣ ΘΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΘΟΥΝ ΟΙ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Β: ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Τα κείμενα για την Στρατηγική ΕΥΡΩΠΗ 2020 και την Πολιτική Συνοχής βρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στρατηγική Ευρώπη 2020:

- https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el.
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=celex%3A52010DC2020>.

Μια εισαγωγή στην πολιτική συνοχής της Ε.Ε.:

- https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_el.pdf.

Cohesion Policy – Frequently Asked Questions

- https://ec.europa.eu/regional_policy/en/faq/.

Οι Κανονισμοί European Structural and Investment Funds Regulations 2014-2020 δίνονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

- https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/legislation/regulations/.

Διαδικτυακή σελίδα ΕΣΠΑ - Παρουσιάσεις των εγκυκλίων σχεδιασμού:

- <https://www.espa.gr/el/Pages/elibrary.aspx?SType=1&SearchID=36178150>.

2 Σχεδιασμός με βάση τη λογική της παρέμβασης

Για τον σχεδιασμό του ΕΣΠΑ και των σχετικών αναπτυξιακών παρεμβάσεων είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι και τα εργαλεία που διδάχτηκαν στο μάθημα «Δημόσιες Επενδύσεις: Αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων». (όπως π.χ. η ανάλυση SWOT και η λογική της παρέμβασης. Ειδικότερα, η λογική της παρέμβασης εφαρμόζεται στην περίπτωση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ με την προσθήκη ενός επιπλέον βήματος (μετά το πρώτο βήμα – προσδιορισμός αναγκών και προκλήσεων) όπως περιγράφεται στη συνέχεια. Η **λογική της παρέμβασης (intervention logic)** στην περίπτωση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, εκφράζει τη λογική σχέση μεταξύ των ακόλουθων στοιχείων:

- των αναπτυξιακών αναγκών και προκλήσεων, τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει η αναπτυξιακή παρέμβαση
- του θεματικού στόχου και των επενδυτικών προτεραιοτήτων που αντιστοιχούν στις προσδιορισθείσες ανάγκες/προκλήσεις
- των ειδικών στόχων που εκφράζουν την επιθυμητή αλλαγή (επιθυμητό αποτέλεσμα)
- των δεικτών αποτελέσματος που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων και τον καθορισμό των σχετικών τιμών-στόχων
- των τύπων δράσεων που θα υλοποιηθούν με σκοπό την επίτευξη των ειδικών στόχων
- των δεικτών εκροών που θα χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση των εκροών των δράσεων και τον καθορισμό των σχετικών τιμών-στόχων.

Σημειώνεται ότι τα θέματα των δεικτών αποτελέσματος και των δεικτών εκροών αναλύονται διεξοδικά στη Διδακτική Ενότητα 4.

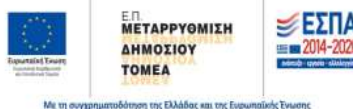
Η λογική της παρέμβασης απεικονίζεται όπως είναι γνωστό με τη βοήθεια του λογικού πλαισίου (logical framework). Πρόκειται, για ένα πίνακα με έξι(πλέον) στήλες, μία για κάθε ένα από τα προαναφερόμενα στοιχεία. Η συμπλήρωση του πίνακα γίνεται αντιστοίχως σε έξι βήματα, τα οποία θα αναφέρουμε στη συνέχεια χρησιμοποιώντας δύο παραδείγματα, ένα για το ΕΤΠΑ/ΤΣ και ένα για το ΕΚΤ. Τα παραδείγματα αυτά είναι από το European Commission (1013). “Guidance Fiche – Intervention Logic Version 1, 06/05/2013”, το οποίο είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/what/future/pdf/preparation/2709_gui_guidance_intervention%20logic.pdf.

α) Προσδιορισμός των αναπτυξιακών αναγκών

- Το οδικό δίκτυο στην περιφέρεια Χ είναι κορεσμένο (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου σε ένα κράτος μέλος είναι πολύ υψηλή με αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική ένταξη των ατόμων ενώ μία ειδική ανά χώρα σύσταση καλεί το κράτος μέλος να αντιμετωπίσει το πρόβλημα (ΕΚΤ).

β) Επιλογή θεματικών στόχων και επενδυτικών προτεραιοτήτων

- Θεματικός στόχος 7: «Πρώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών», επενδυτική προτεραιότητα 7b: «Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων» (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- Θεματικός στόχος 10: «Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση», επενδυτική προτεραιότητα 10i: «Μείωση και πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική νηπιακή, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες δυνατότητες εκπαίδευσης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση» (ΕΚΤ).

γ) Καθορισμός ειδικών στόχων

- Βελτίωση της προσβασιμότητας της περιφέρειας Χ με ένα βιώσιμο τρόπο (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης σε σχολεία που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση (ΕΚΤ).

δ) Ορισμός των δεικτών αποτελέσματος

- Χρόνος ταξιδιού ή/και ii) αριθμός θανάτων λόγω κυκλοφορίας στην περιφέρεια Χ (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- Μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης σε μειονεκτούντα σχολεία για συγκεκριμένο εύρος ηλικιών (ΕΚΤ).

ε) Προσδιορισμός τύπων δράσεων που θα υποστηριχθούν

- i) Επένδυση στο σύστημα σιδηροδρομικών μεταφορών, ii) βελτίωση των δημόσιων οδικών μεταφορών (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- Εισαγωγή συστημάτων συμβουλευτικής για μαθητές και γονείς για την καλύτερη αντιμετώπιση των αιτίων της εγκατάλειψης του σχολείου.

στ) Ορισμός δεικτών εκροών

- i) Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένης ή αναβαθμισμένης σιδηροδρομικής γραμμής,, ii) αύξηση των ταξιδιών επιβατών που χρησιμοποιούν υποστηριχθείσες δημόσιες υπηρεσίες μεταφορών (ΕΤΠΑ/ΤΣ).
- i) Συμμετέχοντες που βρίσκονται σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης,, ii) Συμμετέχοντες με ηλικία πάνω από αυτή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και κάτω των 25 ετών (ΕΚΤ).

Τα ανωτέρω εμφανίζονται συγκεντρωμένα στο λογικό πλαίσιο του Πίνακα 1: Απεικόνιση της λογικής της παρέμβασης με το λογικό πλαίσιο.

Τη διαμόρφωση του λογικού πλαισίου ακολουθεί ο έλεγχος της συνοχής της λογικής παρέμβασης με σκοπό την προσαρμογή της τελευταίας εφόσον κριθεί σκόπιμο. Ο έλεγχος

αυτός γίνεται προς δύο κατευθύνσεις: α) με τη σειρά συμπλήρωσης του πίνακα δηλαδή από αριστερά προς τα δεξιά και β) αντιστρόφως δηλαδή από δεξιά προς τα αριστερά.

Στην πρώτη περίπτωση ελέγχεται η ορθότητα της διαμόρφωσης του λογικού πλαισίου με βάση τα 6 βήματα που περιγράψαμε προηγουμένως.

Στη δεύτερη περίπτωση (έλεγχος κατά την αντίστροφη φορά) εξετάζονται, μεταξύ άλλων, δύο βασικά ερωτήματα:

- Η επίτευξη των αναμενόμενων εκροών (στήλη 6) μέσω της υλοποίησης των δράσεων που θα υποστηριχθούν (στήλη 5) θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για τους δείκτες αποτελέσματος (στήλη 4);
- Η επίτευξη των ειδικών στόχων (στήλη 3) θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των αναγκών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η χώρα/περιφέρεια ή ο τομέας (στήλη 1);.

Ο προαναφερόμενος έλεγχος πρέπει να γίνεται τόσο κατά τη φάση του σχεδιασμού μιας αναπτυξιακής παρέμβασης (από τους φορείς σχεδιασμού) όσο και στη φάση της εκ των προτέρων αξιολόγησης (από ανεξάρτητο αξιολογητή).

Πίνακας 1: Απεικόνιση της λογικής της παρέμβασης με το λογικό πλαίσιο

Βήμα 1: Προσδιορισμός των αναπτυξιακών αναγκών	Βήμα 2: Επιλογή θεματικών στόχων και επενδυτικών προτεραιοτήτων	Βήμα 3: Καθορισμός ειδικών στόχων	Βήμα 4: Ορισμός των δεικτών αποτελέσματος	Βήμα 5: Προσδιορισμός τύπων δράσεων που θα υποστηριχθούν	Βήμα 6: Ορισμός δεικτών εκροών
ΕΤΠΑ/ΤΣ: Το οδικό δίκτυο στην περιφέρεια Χ είναι κορεσμένο.	ΕΤΠΑ/ΤΣ: Θεματικός στόχος 7: «Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών», επενδυτική προτεραιότητα 7b: «Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων».	ΕΤΠΑ/ΤΣ: Βελτίωση της προσβασιμότητας της περιφέρειας Χ με ένα βιώσιμο τρόπο.	ΕΤΠΑ/ΤΣ: i) Χρόνος ταξιδιού, ii) αριθμός θανάτων λόγω κυκλοφορίας στην περιφέρεια Χ.	ΕΤΠΑ/ΤΣ: i) Επένδυση στο σύστημα σιδηροδρομικών μεταφορών, ii) βελτίωση των δημόσιων οδικών μεταφορών.	ΕΤΠΑ/ΤΣ: i) Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένης ή αναβαθμισμένης σιδηροδρομικής γραμμής, ii) αύξηση των ταξιδιών επιβατών που χρησιμοποιούν υποστηριχθείσες δημόσιες υπηρεσίες μεταφορών.
ΕΚΤ: Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου σε ένα κράτος μέλος είναι πολύ υψηλή με αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική ένταξη των ατόμων ενώ μία ειδική ανά χώρα σύσταση καλεί το κράτος μέλος να αντιμετωπίσει το πρόβλημα.	ΕΚΤ: Θεματικός στόχος 10: «Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση», επενδυτική προτεραιότητα 10i: «Μείωση και πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική νηπιακή, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες δυνατότητες εκπαίδευσης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση».	ΕΚΤ: Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης σε σχολεία που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.	ΕΚΤ: Μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης σε μειονεκτούντα σχολεία για συγκεκριμένο εύρος ηλικιών.	ΕΚΤ: Εισαγωγή συστημάτων συμβουλευτικής για μαθητές και γονείς για την καλύτερη αντιμετώπιση των αιτίων της εγκατάλειψης του σχολείου.	ΕΚΤ: i) Συμμετέχοντες που βρίσκονται σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ii) Συμμετέχοντες με ηλικία πάνω από αυτή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και κάτω των 25 ετών.

Ε.Π.
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΗΓΗ: European Commission (1013). “Guidance Fiche – Intervention Logic Version 1, 06/05/2013”

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. European Commission (1013). "Guidance Fiche – Intervention Logic Version 1, 06/05/2013"
2. European Commission (1013). "EVALSED - The resource for the evaluation of Socio-Economic Development : Sourcebook - Method and techniques"
3. European Commission (2004). "Project Cycle Management Guidelines".

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- Guidance Fiche – Intervention Logic Version 1, 06/05/2013,
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/what/future/pdf/preparation/2709_gui_guidance_intervention%20logic.pdf,
- EVALSED - The resource for the evaluation of Socio-Economic Development : Sourcebook - Method and techniques
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/evaluation_sourcebook.pdf
- European Commission (2004). "Project Cycle Management Guidelines".
https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/methodology-aid-delivery-methods-project-cycle-management-200403_en_2.pdf

3 Περιγραφή και περιεχόμενο των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ

3.1 Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020

Σύμφωνα με τον ορισμό του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) ως «**σύμφωνο εταιρικής σχέσης**» ορίζεται «ένα έγγραφο που συντάσσει κράτος μέλος με τη συμμετοχή εταίρων, βάσει της προσέγγισης της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, το οποίο ορίζει τη στρατηγική του εν λόγω κράτους μέλους, τις προτεραιότητες και τις ρυθμίσεις για τη χρήση των πόρων των ΕΔΕΤ με αποτελεσματικό και επαρκή τρόπο προκειμένου για την επίτευξη της στρατηγικής της Ένωσης σχετικά με την έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, και το οποίο εγκρίνεται από την Επιτροπή μετά από αξιολόγηση και διάλογο με το οικείο κράτος μέλος».

Στη χώρα μας, το **ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020** είναι το **έγγραφο** που αποτυπώνει τη συμφωνία της χώρας μας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) για τη χρήση των πόρων που προέρχονται από τα ΕΔΕΤ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιλαμβάνει το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων των ΕΔΕΤ. Το ΕΣΠΑ 2014-2020 εγκρίθηκε από την Ε.Ε. στις 23.05.2014 και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα επενδυθούν στην πραγματική οικονομία της χώρας συνολικοί πόροι 15,52 δισ. ευρώ (σε τρέχουσες τιμές) από την Πολιτική Συνοχής, 4,2 δισ. ευρώ για την πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης και 389 εκ. ευρώ στο πλαίσιο της αλιευτικής και ναυτιλιακής πολιτικής.

Το 2016, στη διαδικασία τεχνικής προσαρμογής για το έτος 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρησε τις συνολικές χορηγήσεις στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» για κάθε κράτος - μέλος για την περίοδο 2017-2020, εφαρμόζοντας τη μέθοδο κατανομής με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Η διαδικασία αυτή, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του φακέλου των διαθέσιμων πόρων για την Ελλάδα για την περίοδο 2017-2020 (σε όρους κοινοτικής συνδρομής) κατά 971 εκ ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Τα ποσά αυτά ενσωματώθηκαν στο αναθεωρημένο ΕΣΠΑ 2014 – 2020, το οποίο εγκρίθηκε από την Ε.Ε. το 2017. Το 2018 έγινε η δεύτερη αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων του, διαμορφώνοντας την εικόνα που δίνεται στον πίνακα του επόμενου εδαφίου. Οι αναθεωρήσεις των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ δεν σταματούν το 2018 και επομένως τα στοιχεία του επόμενου πίνακα θα πρέπει να θεωρούνται ενδεικτικά. Αναθεώρηση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ πραγματοποιήθηκε και το 2019 και το 2020 ενώ επίκειται μία εις βάθος αναθεώρηση εντός του 2021.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ και των επιμέρους προγραμμάτων του, επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (<https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>).

Το ΕΣΠΑ υλοποιείται μέσω της εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ), του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και των ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι πολυετή προγράμματα που ισχύουν για όλη την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 και συνδέονται είτε με τομείς (π.χ. περιβάλλον, διοικητική μεταρρύθμιση κλπ) ή/και συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπει:

- **7 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα** (συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία) που αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα και
- **13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)**, ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές Περιφέρειες της χώρας, που περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας, σε διάφορους τομείς.

Επιπλέον, η Ελλάδα συμμετέχει σε **Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας**, 5 εκ των οποίων είναι διμερή δηλαδή αφορούν τη συνεργασία με ισάριθμες χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι:

- Η ύπαρξη πολυταμειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.
- Η διαχείριση 35% των πόρων των Ταμείων ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείου Συνοχής από τις Περιφέρειες.
- Η εκχώρηση για διαχείριση περίπου 30% των πόρων του ΕΓΤΑΑ στις Περιφέρειες.
- Η εκχώρηση για διαχείριση μέρους των πόρων του ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ (Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) στις Περιφέρειες για τη χρηματοδότηση έργων που σχετίζονται με το περιβαλλοντικό κεκτημένο (κυρίως έργα διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων).

3.2 Τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020

3.2.1 Γενικά στοιχεία των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-2020

Τα Προγράμματα εκπονήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές της χώρας σε συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους (όπως παρουσιάστηκε στην Διδακτική Ενότητα 1 του παρόντος) και εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάθε Πρόγραμμα περιλαμβάνει **στρατηγικές προτεραιότητες** και ενδεικτικές δράσεις που διαμορφώνουν τη συνεισφορά του στην υλοποίηση των στόχων του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση στην υλοποίηση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Συνοπτικά, οι τίτλοι των Προγραμμάτων και οι προϋπολογισμοί τους σε όρους Δημόσιας Δαπάνης μετά την αναθεώρηση του 2018 δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Το έτος 2020 έγινε η 4η αναθεώρηση των Προγραμμάτων, η οποία είχε στόχο την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 στην ελληνική οικονομία μέσω της χρηματοδότησης δράσεων στήριξης της επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό έγινε μεταφορά πόρων από τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) και το ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη στο ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, συνολικού ποσού 1.137.157.152 € ενωσιακής συνδρομής (συνδρομής της Ε.Ε.).

Πίνακας 2: Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 – 2020

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ / ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Π/Υ εκ €
ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	4.716
ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.515
ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπ. και Διά Βίου Μάθηση	3.255
ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	596
ΕΠ Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	522
ΕΠ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	1.010
ΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας	424
ΕΠ Περιφέρειας Ηπείρου	337
ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	508
ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	340
ΕΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	216
ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου	285
ΕΠ Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	232
ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	310
ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης	450
ΕΠ Περιφέρειας Αττικής	1.174
ΕΠ Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	173
Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης	5.646
ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας	521
ΕΠ Τεχνική Βοήθεια	366
ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας	456
<i>Ελλάδα-Κύπρος</i>	
<i>Ελλάδα-Βουλγαρία</i>	
<i>Ελλάδα-Ιταλία</i>	
<i>Ελλάδα-ΠΓΔΜ</i>	
<i>Ελλάδα-ΑΛΒΑΝΙΑ</i>	
<i>Βαλκάνια-Μεσόγειος</i>	
ΣΥΝΟΛΟ	27.051

3.2.2 Η δομή των προγραμμάτων

Ως «πρόγραμμα» νοείται το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα» των Ταμείων ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΤΘΑ και το «Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης» (ΠΑΑ) που χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ.

Στην παρούσα ενότητα γίνεται μια σύντομη παρουσίαση της δομής και του περιεχομένου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Έτσι, σε συμφωνία με τον ΚΚΔ 1303/2013 (Άρθρο 96) ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα δομείται σε **άξονες προτεραιότητας**. Ένας άξονας προτεραιότητας αφορά εν γένει σε ένα Ταμείο και μία κατηγορία περιφέρειας, (με εξαίρεση το Ταμείο Συνοχής), σε ένα θεματικό στόχο και περιλαμβάνει μία ή περισσότερες επενδυτικές προτεραιότητες του θεματικού στόχου. Ωστόσο είναι δυνατόν, κατά περίπτωση, ένας άξονας προτεραιότητας να αφορά περισσότερες από μία κατηγορίες περιφέρειας, να συνδυάζει μία ή περισσότερες συμπληρωματικές επενδυτικές προτεραιότητες από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΚΤ στο πλαίσιο ενός θεματικού στόχου ή ακόμη και να συνδυάζει μία ή περισσότερες συμπληρωματικές επενδυτικές προτεραιότητες από διαφορετικούς θεματικούς στόχους.

Κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη **στρατηγική** του, που συμβάλλει στην επίτευξη της στρατηγικής της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και στην επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και καθορίζει σε κάθε άξονα προτεραιότητας:

- την αιτιολόγηση της επιλογής των θεματικών στόχων, των αντίστοιχων επενδυτικών προτεραιοτήτων και των πιστώσεων
- τις επενδυτικές προτεραιότητες και τους αντίστοιχους ειδικούς στόχους
- τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τους ειδικούς στόχους και τους αντίστοιχους δείκτες αποτελεσμάτων
- την περιγραφή του είδους και παραδειγμάτων των δράσεων που πρόκειται να υποστηριχθούν, στο πλαίσιο κάθε επενδυτικής προτεραιότητας και της αναμενόμενης συμβολής τους στους ειδικούς στόχους
- τους δείκτες εκροών και των χρηματοοικονομικών δεικτών και των δεικτών εκροών που θα χρησιμεύσουν ως ορόσημα και στόχοι για το πλαίσιο επιδόσεων (βλ. Διδακτική Ενότητα 4)
- τις αντίστοιχες κατηγορίες παρέμβασης και ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων
- την συνοπτική παρουσίαση της προγραμματιζόμενης χρήσης των πόρων της τεχνικής βοήθειας
- σχέδιο χρηματοδότησης, το οποίο περιλαμβάνει
 - πίνακα που προσδιορίζει για κάθε έτος, το ποσό των συνολικών πιστώσεων που προβλέπεται ότι θα χορηγήσει κάθε Ταμείο
 - πίνακες στους οποίους καθορίζεται, για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού, για κάθε άξονα προτεραιότητας, το ποσό των συνολικών πιστώσεων της στήριξης από κάθε ένα από τα Ταμεία και της εθνικής συμμετοχής,

- κατάλογο των **μεγάλων έργων** των οποίων προγραμματίζεται η υλοποίηση στην περίοδο προγραμματισμού.

Ένα από τα χαρακτηριστικά του ΕΣΠΑ είναι η εστίαση των χρηματοδοτήσεων για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα σε προτεραιότητες της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, η οποία θα παρουσιαστεί συνοπτικά σε επόμενο Κεφάλαιο του παρόντος εγχειριδίου.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτελούν οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις. Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες. Στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων είναι δυνατή η υλοποίηση συνδυασμένων επενδύσεων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από περισσότερα του ενός Ταμεία, με στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων ή την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων μιας περιοχής.

Στο επιχειρησιακό πρόγραμμα καθορίζονται επίσης οι φορείς που θα έχουν αρμοδιότητα **διαχειριστικής αρχής, αρχής πιστοποίησης, και αρχής ελέγχου.**

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης τους μηχανισμούς που διασφαλίζουν τον συντονισμό μεταξύ των ΕΔΕΤ και άλλων ενωσιακών και εθνικών χρηματοδοτικών μέσων, μια παρουσίαση της εκπλήρωσης ή μη των εκ των προτέρων **αιρεσιμοτήτων** που σχετίζονται με το ΕΠ, καθώς και άλλες πληροφορίες που σχετίζονται με την αξιολόγηση της διοικητικής επιβάρυνσης για τους δικαιούχους, τον τρόπο που θα λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή των πράξεων οι απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος, η αποδοτικότητα των πόρων, ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή σ' αυτήν, η προώθηση των ίσων ευκαιριών και η αποφυγή των διακρίσεων και τέλος η συμβολή του στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Κάθε ΕΠ καταρτίζεται σύμφωνα με **υπόδειγμα** που δίνεται στις Κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή αναπτυξιακών προγραμμάτων, μέσω του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) «288/2014 — ενιαίοι όροι παρουσίασης στοιχείων για αναπτυξιακά προγράμματα της ΕΕ». Ο κανονισμός προβλέπει ενιαία υποδείγματα παρουσίασης στοιχείων για ΕΠ: ένα για τα επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο του στόχου της Ε.Ε. «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και ένα για τα προγράμματα συνεργασίας στο πλαίσιο του στόχου της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Οι εν λόγω κανόνες διασφαλίζουν ότι τα στοιχεία έχουν συνοχή, είναι συγκρίσιμα και, εφόσον χρειάζεται, μπορούν να αθροίζονται.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020 εισάγονται απευθείας στην ηλεκτρονική βάση ανταλλαγής δεδομένων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (βάση SFC) σε προτυποποιημένες φόρμες που θέτουν συγκεκριμένους περιορισμούς π.χ. περιορισμένο αριθμό χαρακτήρων. Στον Εκτελεστικό Κανονισμό αριθ. 288/2014 της Ε.Ε. ορίζεται ο τρόπος εισαγωγής των στοιχείων των επιχειρησιακών προγραμμάτων καθώς και των προγραμμάτων συνεργασίας στο σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων.

Οι ενότητες του υποδείγματος των επιχειρησιακών προγραμμάτων είναι :

- **Ενότητα 1 :** στρατηγική της περιφέρειας/τομέα για τη συνεισφορά του ΕΠ στη στρατηγική της Ένωσης η οποία θα πρέπει να είναι συνεπής με το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ), το ΕΣΠΑ 2014-2020 και να λαμβάνει υπόψη το «κείμενο θέσεων» (position paper) της Ε.Ε. για τη χώρα. Επίσης θα περιλαμβάνει αιτιολόγηση της χρηματοδοτικής κατανομής.
- **Ενότητα 2:** ανάλυση της στρατηγικής σε επίπεδο αξόνων προτεραιότητας και επενδυτικών προτεραιοτήτων, ειδικών στόχων, δεικτών και τύπων δράσεων.
- **Ενότητα 3:** χρηματοδοτικές πληροφορίες του ΕΠ
- **Ενότητα 4:** αναφορά στην ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη χωρική ανάπτυξη, τις ανάγκες και τις δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν και πώς αυτή συμβάλλει στα αναμενόμενα αποτελέσματα του ΕΠ.
- **Ενότητα 5:** προβλεπόμενες ενέργειες από το σύνολο του ΕΠ για την αντιμετώπιση των αναγκών των γεωγραφικών περιοχών ή στοχευμένων ομάδων που πλήττονται από τη φτώχεια.
- **Ενότητα 6:** τρόπος που αντιμετωπίζει το ΕΠ τις δημογραφικές προκλήσεις των περιφερειών και τις ειδικές ανάγκες ανάπτυξης ορισμένων περιφερειών που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα, σε σχέση με το ΚΣΠ.
- **Ενότητα 7:** αρχές και φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση, τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο και το ρόλο των εμπλεκόμενων εταίρων καθώς και δράσεις που προβλέπονται γι' αυτό.
- **Ενότητα 8:** συντονισμός μεταξύ των Ταμείων και άλλων εθνικών ή ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων καθώς και με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ).
- **Ενότητα 9:** προσδιορισμός των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων που μπορούν να εφαρμοστούν και αξιολόγηση της εκπλήρωσής τους.
- **Ενότητα 10:** περίληψη αξιολόγησης της διοικητικής επιβάρυνσης και σχεδιαζόμενες δράσεις για τους δικαιούχους.
- **Ενότητα 11:** ειδικές δράσεις για την ικανοποίηση των αναγκών των οριζόντιων αρχών.
- **Ενότητα 12:** κατάλογο μεγάλων έργων και τη λίστα των εταίρων που συμμετείχαν στην προετοιμασία του ΕΠ.

Στη συνέχεια δίνεται μια σύντομη περιγραφή των εν ισχύ Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.⁶

 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης.

⁶ Πηγή: Υλικό διαδικτυακού τόπου ΕΣΠΑ:

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOperationalProgrammes.aspx>

Το ΕΠΑνΕΚ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Χώρας. Κεντρικός **στρατηγικός στόχος** του ΕΠΑνΕΚ είναι η **ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα**, με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα, την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία κατέχει κεντρική θέση στην προσπάθεια της Χώρας για τη δημιουργία και στήριξη ενός παραγωγικού μοντέλου που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, με τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων.

Το μοντέλο αυτό αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας όπως τουρισμό, ενέργεια, αγροδιατροφή, περιβάλλον, εφοδιαστική αλυσίδα, τεχνολογίες πληροφορικής & επικοινωνιών, υγεία και φαρμακευτική βιομηχανία, δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες, υλικά – κατασκευές.

Μέσω του ΕΠΑνΕΚ και σε συνέργεια με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα υλοποιείται η στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη/αξιοποίηση των υφιστάμενων ή/και νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Χώρας και των Περιφερειών της.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό (μεταφορές και περιβάλλον) και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος.

Το ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Χώρας. Οι στρατηγικοί στόχοι του ΕΠ είναι:

- η **προστασία του περιβάλλοντος**, η μετάβαση σε μια **οικονομία φιλική στο περιβάλλον**, η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός και συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και
- η συμβολή στην **ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη**, τη **βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και τη μείωση του θορύβου**, προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας μέσω ανάπτυξης **συστημάτων μεταφορών φιλικών προς το περιβάλλον** (προαστιακός, μετρό, τραμ).

Ειδικότερα, για τις Μεταφορές:

- ✓ Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-M), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-M)
- ✓ Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών Βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών
- ✓ Ανάπτυξη και επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς).

Για το Περιβάλλον:

- ✓ Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων.
- ✓ Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή - Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- ✓ Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.
- ✓ Βιώσιμη αστική ανάπτυξη - Αστική αναζωογόνηση.
- ✓ Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων

Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων.

 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της χώρας που περιλαμβάνει **ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας** συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της **αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος**, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, **κατάρτισης και δια βίου μάθησης** με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό η/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην **εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα**. Είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας.

 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια»

Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και στοχεύει στην **υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των ΕΠ** που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) σε εθνικό επίπεδο

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»

Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. Το πρόγραμμα αφορά επίσης την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα⁷ (ΠΕΠ)

Κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Το κοινό τους σημείο είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ και επομένως χρηματοδοτούν έργα περιφερειακής και τοπικής κλίμακας σε πολλούς τομείς (μεταφορές, περιβάλλον, πολιτισμός, επιχειρηματικότητα, υποδομές υγείας και εκπαίδευσης, δράσεις ΕΚΤ κλπ.)

Στη βάση της αρχιτεκτονικής του ΕΣΠΑ 2014-2020, η προώθηση της αναπτυξιακής στρατηγικής των Περιφερειών εξαρτάται σημαντικά και από πρόσθετους πόρους που προέρχονται από τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Έτσι, στις Περιφέρειες έχει εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Ταμείου Συνοχής για το Περιβάλλον και για έργα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, καθώς και πόροι από το Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» για ενισχύσεις επενδύσεων στον αγροτικό τομέα, υποδομές και δράσεις Τοπικής Ανάπτυξης (στα ΠΕΠ διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης).

Οι πόροι των ΠΕΠ κατευθύνονται κυρίως στη χρηματοδότηση δράσεων όλων των θεματικών στόχων:

- Έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας
- Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας

⁷ Πηγή: Υλικό διαδικτυακού τόπου ΕΣΠΑ: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>

- Ανταγωνιστικότητας μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- Προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων
- Προστασίας του περιβάλλοντος και αποδοτικότητας των πόρων
- Βιώσιμων μεταφορών και υποδομών δικτύων
- Απασχόλησης και κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
- Κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)
- Εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης.

Σε κάθε ΠΕΠ διαμορφώνεται και πλαίσιο ευρύτερων περιφερειακών στρατηγικών, όπως :

- της Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση για (βλέπε εδάφιο 3.4.2), μετά από ευρεία διαβούλευση με εκπροσώπους της ακαδημαϊκής και επιχειρηματικής κοινότητας
- της περιφερειακής στρατηγικής για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, την καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων στην ΠΚΜ, καθώς και η ανάπτυξη περιφερειακού σχεδίου δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) αποτελούν βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω **προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας**. Διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της Ελλάδας με γειτνιάζουσες χώρες είναι:

- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (νυν Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας) 2014-2020
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020

Οι περιφέρειες της χώρας μας συμμετέχουν και σε πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας:

- Αδριατικής – Ιονίου (διακρατικό)
- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- INERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)

- Balkan Mediterranean (διακρατικό)

Τέλος, στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών URBACT και ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον Ευρωπαϊκό χώρο.

3.3 Οι θεματικές και οι γενικές αιρεσιμότητες

Με σκοπό την βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων πόρων και την εστίαση σε συγκεκριμένα αποτελέσματα στα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020, σύμφωνα με τον ΚΚΔ (Άρθρο 19) ισχύουν **εκ των προτέρων αιρεσιμότητες** (ex-ante conditionalities), δηλ. προαπαιτούμενα για την έγκριση και χρηματοδότηση των προγραμμάτων. Η νομική βάση για την εφαρμογή των αιρεσιμοτήτων βρίσκεται στο Άρθρο 19 και το Παράρτημα XI του Κανονισμού 1303/2013 «περί καθορισμού των κοινών διατάξεων», το άρθρο 9 και το Παράρτημα V του Κανονισμού 1305/2013 για τη «στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» καθώς και το άρθρο 11 και το Παράρτημα IV του Κανονισμού 508/2014 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Σύμφωνα με τον ΚΚΔ «Το κάθε Κράτος Μέλος πρέπει να εκπληρώσει σειρά όρων (αιρεσιμότητες) προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της χρήσης των πόρων και να εξασφαλιστεί η ροή της χρηματοδότησης: εκ των προτέρων προϋποθέσεις σε συνάρτηση με διαρθρωτικές αλλαγές και στόχους του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Αδυναμία εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων είναι δυνατόν να οδηγήσει σε αναστολή της χρηματοδότησης».

Οι αιρεσιμότητες (βλ. Παράρτημα IV του παρόντος εγχειριδίου) διακρίνονται σε **γενικές** και **θεματικές** και εφαρμόζονται σε όλα τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 που περιλαμβάνουν την σχετική Επενδυτική Προτεραιότητα. Το σύνολο των αιρεσιμοτήτων στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 που ενσωματώθηκαν στα ΕΠ είναι 41 και διακρίνεται σε 7 γενικές και 34 θεματικές (υπάρχει 1 αιρεσιμότητα του ΕΓΤΑΑ που δεν ενσωματώθηκε σε Πρόγραμμα).

Οι γενικές αιρεσιμότητες είναι:

1. Η ύπαρξη διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας και της πολιτικής της Ένωσης κατά των διακρίσεων στο πεδίο των ΕΔΕΤ
2. Η ύπαρξη διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας και της πολιτικής της Ένωσης για την ισότητα των φύλων στο πεδίο των ΕΔΕΤ
3. Αναπηρία
4. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης περί δημόσιων συμβάσεων (ΔΣ) στο πεδίο των ΕΔΕΤ
5. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων στο πεδίο των ΕΔΕΤ

6. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης σχετικά με την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) και τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ).
7. Η ύπαρξη μιας αναγκαίας στατιστικής βάσης για τις αξιολογήσεις εκτίμησης της αποτελεσματικότητας και της επίπτωσης των προγραμμάτων. Η ύπαρξη ενός συστήματος δεικτών αποτελεσμάτων που είναι απαραίτητο για την επιλογή των δράσεων οι οποίες συμβάλλουν αποτελεσματικότερα στην επιδίωξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, για την παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξή των αποτελεσμάτων και τη διενέργεια αξιολογήσεων επιπτώσεων.

Οι θεματικές αιρεσιμότητες διακρίνονται με βάση το Ταμείο :

- 15 θεματικές που αφορούν τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- 13 θεματικές που αφορούν τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- 2 ειδικές θεματικές που αφορούν τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
- 4 ειδικές θεματικές που αφορούν αποκλειστικά τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

Οι θεματικές αιρεσιμότητες συνδέονται με την εκπλήρωση όρων και προϋποθέσεων σε καθέναν από του 11 Θεματικούς Στόχους.

Ο μηχανισμός εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων

Για την αυτοαξιολόγηση της εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων κατά την υποβολή του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων ακολουθήθηκε η παρακάτω μεθοδολογία:

Αρχικά σε κάθε πρόγραμμα προσδιορίστηκαν οι εφαρμοστέες αιρεσιμότητες και αποτυπώθηκε η αυτοαξιολόγηση των αιρεσιμοτήτων από τη χώρα μας σε συμφωνία με την Ε.Ε. Η εκπλήρωση ή μη μιας αιρεσιμότητας εξετάζεται με βάση ορισμένα κριτήρια. Για την αυτοαξιολόγηση των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων λήφθηκαν υπόψη τα κριτήρια εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων όπως περιγράφονται στους Κανονισμούς (Παράρτημα XI του ΚΚΔ 1303/2013, το Παράρτημα V του Κανονισμού 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΑΑ καθώς και οι κατευθύνσεις που δίνονται στον σχετικό Οδηγό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Guidance on Ex Ante Conditionalities for the European Structural and Investment Funds»⁸.

Τα κριτήρια των αιρεσιμοτήτων αξιολογούνται με : ΝΑΙ/ΟΧΙ ενώ οι αιρεσιμότητες με ΝΑΙ/ΟΧΙ/ ΜΕΡΙΚΩΣ.

⁸

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/eac_guidance_esif_part2_en.pdf

Τα στοιχεία της αυτοαξιολόγησης των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων για κάθε Πρόγραμμα αποτυπώθηκαν λεπτομερώς σε Πίνακες που αποτελούν μέρος του Προγράμματος (όπως αναφέρθηκε και στα παραπάνω).

Την ευθύνη εκπλήρωσης του συνόλου των αιρεσιμοτήτων είχε γενικά η κεντρική Διοίκηση. Υπήρχαν όμως και αιρεσιμότητες με περιφερειακή διάσταση εφόσον η επίτευξή τους συνδέεται και με αντίστοιχη υποχρέωση σε περιφερειακό επίπεδο. Η πλειοψηφία των αιρεσιμοτήτων αφορούσε στην κατάρτιση, και σε κάποιες περιπτώσεις στην υιοθέτηση στρατηγικών στο πλαίσιο ενός θεματικού τομέα (π.χ. τομέας υδάτινων πόρων, αιρεσιμότητες ΕΚΤ).

Επισημαίνεται ότι η χώρα μας κάλυψε πλήρως τις απαιτήσεις των αιρεσιμοτήτων στο τέλος του 2017.

Ενδεικτικά σχετικά **στρατηγικά κείμενα** φορέων πολιτικής που σχετίζονται με την εκπλήρωση των αιρεσιμοτήτων δίνονται στο Παράρτημα V.

3.4 Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

3.4.1 Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση

Η Στρατηγική Έρευνας και Τεχνολογίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation - RIS3) είναι μια **ολοκληρωμένη ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού**, προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής (χώρας ή περιφέρειας), η οποία:

- Επικεντρώνει την πολιτική υποστήριξη και τις επενδύσεις σε εθνικές/περιφερειακές προτεραιότητες – κλειδιά, προκλήσεις και ανάγκες για μια ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση
- Οικοδομεί πάνω στα δυνατά σημεία και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας/περιφέρειας καθώς και στο δυναμικό για αριστεία στο χώρο της έρευνας και καινοτομίας
- Υποστηρίζει την τεχνολογική καινοτομία και την καινοτομία τη βασισμένη στη πράξη (οργανωτική καινοτομία και καινοτομία marketing) και στοχεύει στην τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων
- Διασφαλίζει την πλήρη συμμετοχή των εταίρων (stakeholders) και ενθαρρύνει την καινοτομία και τον πειραματισμό
- Βασίζεται σε τεκμήρια και περιλαμβάνει ένα στέρεο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης

Με βάση τα προαναφερόμενα, οι Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης δεν είναι στρατηγικές για την έρευνα και καινοτομία αλλά στρατηγικές ανάπτυξης μιας χώρας ή περιφέρειας με μοχλό τη γνώση.

Η προσέγγιση για την εκπόνηση μιας Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) περιλαμβάνει τα ακόλουθα έξι **βήματα**:

1. **Ανάλυση των χαρακτηριστικών** της χώρας/περιφέρειας και των δυνατοτήτων που έχει αυτή για την ανάπτυξη και αξιοποίηση της καινοτομίας
2. Δημιουργία υγιούς δομής **διακυβέρνησης και λήψης αποφάσεων** εκ των κάτω, χωρίς αποκλεισμούς
3. Επεξεργασία ενός **κοινού οράματος** για το μέλλον της χώρας/περιφέρειας
4. Επιλογή ενός **περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων** για την ανάπτυξη της χώρας/περιφέρειας
5. Δημιουργία του κατάλληλου **συνδυασμού πολιτικών, έργων και δράσεων**
6. Δημιουργία **μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης**

Από την παράθεση των 6 βημάτων για το σχεδιασμό μιας Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση γίνεται φανερό ότι αυτή θα πρέπει να αποτελέσει προϊόν ευρείας διαβούλευσης, συναινέσεων και οικοδόμησης εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders).

Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση είναι συνυφασμένη με τον καθορισμό προτεραιοτήτων, δηλαδή με την επιλογή κάποιων δραστηριοτήτων έναντι κάποιων άλλων.

Η διαδικασία με βάση την οποία καθορίζονται οι προτεραιότητες σε μια Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση είναι η διαδικασία **επιχειρηματικής ανακάλυψης** (entrepreneurial discovery process).

Η ουσία της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης έγκειται στην αλληλεπιδραστική φύση της, η οποία φέρνει τους διαφορετικούς «παίκτες» μαζί σε μία συμμετοχική διεργασία με σκοπό να χαράξουν μαζί τα πεδία έξυπνης εξειδίκευσης και να αναπτύξουν ένα κατάλληλο μείγμα πολιτικής για την υλοποίησή της. Με τον τρόπο αυτό η περιφερειακή αρχή θα είναι σε θέση να αξιολογήσει το δυναμικό των νέων δραστηριοτήτων και θα ενδυναμώσει εκείνους τους παράγοντες, οι οποίοι είναι περισσότερο ικανοί να κάνουν πράξη τις δυνατότητες αυτές.

Στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης συμμετέχουν όλοι οι παράγοντες, τους οποίους αφορά η Στρατηγική και κυρίως οι επιχειρήσεις, οι φορείς παροχής γνώσης (ερευνητικά κέντρα), οι φορείς χρηματοδότησης (π.χ. φορείς επιχειρηματικών κεφαλαίων - venture capitalists) και οι αρμόδιοι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις, τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια και οι αρμόδιοι δημόσιοι φορές αποτελούν τη λεγόμενη **τριπλή έλικα**. Με την προσθήκη και φορέων της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. εκπρόσωποι των καταναλωτών) διαμορφώνεται η λεγόμενη **τετραπλή έλικα**.

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης βοηθάει στο να αποφευχθούν οι αδυναμίες των στρατηγικών καθαρά πολιτικού ενδιαφέροντος ή των στρατηγικών που είναι γραμμένες από συμβούλους διότι η πλήρης συμμετοχή όλων των παραγόντων (stakeholders) επιτρέπει α) να εξαχθούν τα κατάλληλα επιχειρησιακά συμπεράσματα, β) να θεωρήσουν οι φορείς υλοποίησης δική τους τη στρατηγική (αίσθημα κυριότητας) και γ) να σχεδιαστούν οι μέθοδοι παρέμβασης σύμφωνα με τις ανάγκες των παραγόντων της καινοτομίας και προ παντός των επιχειρήσεων.

3.4.2 Ο σχεδιασμός των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα εκπονήθηκαν μία εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση. Η εθνική στρατηγική εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας – ΓΓΕΤ νυν Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας) ενώ κάθε Περιφέρεια ήταν υπεύθυνη για την εκπόνηση της δικής της στρατηγικής. Συντονιστικό ρόλο στη συνολική διαδικασία είχε η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (νυν Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων).

Στο πλαίσιο της εκπόνησης των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν, ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειες ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Η ύπαρξη Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση αποτελούσε **εκ των προτέρων αιρεσιμότητα** (ex ante conditionality) για την υλοποίηση δράσεων έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η προϋπόθεση αυτή καλύφθηκε με την εκπόνηση των προαναφερόμενων στρατηγικών.

Σημειώνεται ότι οι πόροι του Θεματικού Στόχου 1 του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα διατεθούν αποκλειστικά για τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης.

3.4.3 Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η διερεύνηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης οδήγησε στον εντοπισμό οκτώ τομέων στους οποίους η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη σημαντικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ενώ συνυπολογίσθηκε η κρίσιμη μάζα και η αριστεία του ερευνητικού δυναμικού. Οι 8 θεματικοί τομείς προτεραιότητας είναι οι εξής:

1. Αγρο-διατροφή
2. Υγεία – φάρμακα
3. Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
4. Ενέργεια
5. Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
6. Μεταφορές
7. Υλικά – κατασκευές
8. Τουρισμός- πολιτισμός – δημιουργικές βιομηχανίες

Για την εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, σε εθνικό επίπεδο, η ΓΓΕΤ έχει δημιουργήσει μία Πλατφόρμα Καινοτομίας για κάθε ένα από τους ανωτέρω κλάδους. Οι **Πλατφόρμες Καινοτομίας** αποτελούν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του κλάδου ή του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, τους τεχνολογικούς φορείς, χρηματοδοτικούς οργανισμούς, συναρμόδια Υπουργεία και Περιφέρειες. Για κάθε Πλατφόρμα Καινοτομίας

ορίσθηκε ολιγομελής **Συμβουλευτική Ομάδα** η οποία απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες με σημαντική δραστηριότητα στον τομέα, προερχόμενους τόσο από τον παραγωγικό όσο και από τον ερευνητικό χώρο. Στα μέλη της συμβουλευτικής ομάδας περιλαμβάνονται εκπρόσωποι δυναμικών επιχειρήσεων του τομέα, ερευνητές με σημαντική δραστηριότητα, εθνικοί εκπρόσωποι στις επιτροπές του Horizon 2020, και γενικότερα άτομα που έχουν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσφορά στην λειτουργία των Πλατφόρμων. Για κάθε Πλατφόρμα ορίσθηκε επίσης **Επιστημονικός Υπεύθυνος και Συντονιστής**, στέλεχος της ΓΓΕΤ ή από τα εποπτευόμενα ερευνητικά κέντρα, κάτοχος μεταπτυχιακού ή/και διδακτορικού διπλώματος με κατάλληλη ειδικότητα. Ο Επιστημονικός Υπεύθυνος αναλαμβάνει τον συντονισμό, την οργάνωση και τη λειτουργία της Πλατφόρμας σε συνεργασία με την Συμβουλευτική Ομάδα του τομέα και την αρμόδια Διεύθυνση/ Τμήμα Προγραμματισμού της ΓΓΕΤ.

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης που υλοποιείται στις Πλατφόρμες Καινοτομίας περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

1. Η Συμβουλευτική Ομάδα, υπό το συντονισμό του Επιστημονικού Υπεύθυνου και Συντονιστή, διαμορφώνει εισήγηση προς την Πλατφόρμα για το διετές Πρόγραμμα Εργασίας του συγκεκριμένου τομέα, το οποίο περιλαμβάνει τις προτεραιότητες του τομέα, τους στόχους, τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν, το χρονοδιάγραμμα των παρεμβάσεων, καθώς και τις δράσεις του τομέα (προκηρύξεις), συμπεριλαμβανομένων των μέσων εφαρμογής και του προϋπολογισμού.
2. Η εισήγηση αυτή παρουσιάζεται σε ανοικτή εκδήλωση της Πλατφόρμας και ακολουθεί συζήτηση / διαβούλευση.
3. Η διαβούλευση συνεχίζεται ηλεκτρονικά.
4. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης ενσωματώνονται σε μία νέα μορφή της εισήγησης.
5. Οριστικοποιείται το διετές Πρόγραμμα Εργασίας, τα στοιχεία του οποίου αποτελούν εισροή για την συγγραφή της προκήρυξης της δράσης.

Σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) είναι η εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης με σεβασμό στον άνθρωπο και στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό. Επίσης, η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης αναμένεται να συμβάλλει στη δημιουργία σταθερών σχέσεων εργασίας και γενικότερα στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την αποτελεσματική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας⁹.

Η Στρατηγική δομείται στη βάση τριών στρατηγικών επιλογών και τεσσάρων αξόνων προτεραιότητας που «τέμνουν εγκάρσια» τις στρατηγικές επιλογές όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, στον οποίο παρουσιάζονται και οι κατηγορίες παρέμβασης της Στρατηγικής.

⁹ ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα της ΓΓΕΤ (νυν ΓΓΕΚ) www.gsrt.gr – Προγραμματική περίοδος 2014-2020.

Πίνακας 3: Δομή Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στρατηγικές επιλογές RIS3	1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	2. Επένδυση στην έρευνα και καινοτομία	3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία
Άξονες παρέμβασης	Κατηγορίες παρέμβασης		
α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	2.α Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	3.α Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου
β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	2.β Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	3.β Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση
γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υποδομών δικτύωσης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης
δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας

Βασική πηγή χρηματοδότησης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) στο πλαίσιο των θεματικών στόχων 1, 2 και 3 καθώς και του θεματικού στόχου 8.

3.4.4 Βασικά στοιχεία για τις Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση

Εκπονήθηκαν 13 Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (μία για κάθε Περιφέρεια της χώρας). Όλες οι περιφερειακές στρατηγικές μετά την ολοκλήρωσή τους εγκρίθηκαν από τα αντίστοιχα Περιφερειακά Συμβούλια. και ακολούθησε η ανάρτησή τους στο «Κοινό Σύστημα Επιμερισμένης Διαχείρισης Ταμείων (SFC 2014)» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι κλάδοι προτεραιότητας των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης αποτελούν κατά βάση υποσύνολα ή/και εξειδικεύσεις των 8 κλάδων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής. Η αγροδιατροφή και ο τουρισμός αποτελούν κλάδους προτεραιότητας για όλες τις ελληνικές Περιφέρειες.

Σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες έχει πραγματοποιηθεί μεγάλος αριθμός εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης με ευρεία θεματική κάλυψη. Ειδικότερα, έχουν πραγματοποιηθούν 65 εργαστήρια επιχειρηματικής ανακάλυψης σε 7 τομείς: αγροδιατροφή, τουρισμός, υλικά, υγεία, ενέργεια, περιβάλλον και ένδυση. Τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής ανακάλυψης απέτελεσαν εισροές κατά την

προετοιμασία προσκλήσεων, οι οποίες εκδόθηκαν ή πρόκειται να εκδοθούν στο πλαίσιο των ΠΕΠ.

Βασικές πηγές χρηματοδότησης των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης αποτελούν τα αντίστοιχα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (θεματικοί στόχοι 1,2,3 και 8).

3.5 Ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση

3.5.1 Εισαγωγή

Η ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση έχει ως σημείο αναφοράς μια συγκεκριμένη χωρική (γεωγραφική) ενότητα και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων ή των προκλήσεων που εντοπίζονται στην ενότητα αυτή με συνολικό (ολοκληρωμένο) τρόπο. Είναι ευνόητο ότι η προσέγγιση που υιοθετείται σε κάθε περίπτωση εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χωρικής ενότητας (αστική περιοχή, νησιωτική περιοχή, ορεινή περιοχή κλπ).

Με αυτή την έννοια, οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις βάσει του τόπου ασχολούνται με την αποτελεσματικότητα της πολιτικής, δηλαδή με τον τρόπο με τον οποίο οι παρεμβάσεις πολιτικής μπορούν να επιτύχουν πλήρη αξιοποίηση του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των περιοχών. Η βασική αρχή μιας προσέγγισης βάσει του τόπου είναι ότι τα επιθυμητά αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής (no one size fits all). Η επιλογή του κατάλληλου τρόπου υποκίνησης των μεταρρυθμίσεων εξαρτάται από το τοπικό πλαίσιο και επομένως οι τοπικές γνώσεις είναι απαραίτητες για να προσδιοριστούν οι καταλληλότερες λύσεις για έναν συγκεκριμένο τόπο. Οι πολιτικές βάσει του τόπου δεν υποθέτουν ότι το εξωγενές κράτος γνωρίζει καλύτερα. Αντίθετα, το εξωγενές κράτος θέτει ένα πλαίσιο πολιτικής που καλεί τους τοπικούς φορείς να εκφράσουν τις απόψεις τους, να συνεργαστούν, να αναπτύξουν νέες πεποιθήσεις και να οικοδομήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης¹⁰.

Τα εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής προσέγγισης έχουν αποκτήσει πρωταρχική σημασία στην Πολιτική Συνοχής, ως μέρος της μετάβασης σε μια πολιτική και πρακτική που βασίζεται στον τόπο (place-based policy-thinking and practice). Ειδικότερα, κατά τις μεταρρυθμίσεις των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2014-2020 ενισχύθηκε η αστική διάσταση της πολιτικής για τη Συνοχή. Οι εξελίξεις στη σκέψη για προσεγγίσεις βάσει του τόπου είχαν ιδιαίτερη επιρροή στη συζήτηση για τη μεταρρύθμιση της Συνοχής στα μέσα και το τέλος της δεκαετίας του 2000. Η έκθεση Barca¹¹ υποστήριξε ότι τέτοιες πολιτικές παρεμβάσεις είναι ανώτερες από τις χωρικά «τυφλές» παρεμβάσεις, οι οποίες πολύ συχνά υιοθετούν μια προσέγγιση από την κορυφή προς τη βάση. Στην ουσία, οι ολοκληρωμένες χωρικές προσεγγίσεις βασίζονται στην τοπική γνώση,

¹⁰ European Commission και European Policies Research Centre (2017), Study of the territorial strategies supported by EU territorial tools. Final Report.

¹¹ (Barca F (2009) An Agenda for a Reformed Cohesion Policy, A Place-Based Approach to Meeting European Union Challenges and Expectations. DG Regio, Brussels)

το κεφάλαιο και τον έλεγχο των πόρων, καθώς και σε ένα τοπικά αναπτυγμένο στρατηγικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση της ενδογενούς ανάπτυξης¹².

3.5.2 Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020

Τα εργαλεία για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη στο ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελούν α) η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων - ΤΑΠΤΟΚ (Community-Led Local Development - CLLD), β) η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) και γ). η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Είναι τα εργαλεία για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Οι περιοχές αυτές είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης θα πρέπει να εξασφαλίζεται με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης.

Στους στόχους της χωρικής στρατηγικής κάθε περιοχής περιλαμβάνονται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, η με κοινωνικούς όρους βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας

Ο σχεδιασμός αυτών των παρεμβάσεων έχει ένα κοινό χαρακτηριστικό και για τις τρεις κατηγορίες Χωρικής Ανάπτυξης, το οποίο αναφέρεται στον προσδιορισμό της στρατηγικής από την κοινωνικοοικονομική βάση κάθε περιοχής (πολίτες και φορείς), στο πλαίσιο της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής των Περιφερειών. Διαφοροποιείται, όμως, το σύστημα διακυβέρνησης και διαχείρισης αυτών των παρεμβάσεων, μεταξύ των τριών κατηγοριών.

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στα τρία προαναφερόμενα εργαλεία.

α) Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων για τα ΕΔΕΤ 2014-2020, «Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων - ΤΑΠΤΟΚ» (Community-Led Local Development - CLLD) είναι ένα συνεκτικό σύνολο πράξεων για την ικανοποίηση τοπικών στόχων και αναγκών, το οποίο συμβάλλει στην επίτευξη της Στρατηγικής της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και η οποία σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από μία ομάδα τοπικής δράσης. Η ύπαρξη **ομάδας τοπικής δράσης** και ο σχεδιασμός από τη βάση (bottom up) αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά των στρατηγικών

¹² European Commission και European Policies Research Centre (2017), Study of the territorial strategies supported by EU territorial tools. Final Report).

τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία κοινοτήτων. Ειδικότερα, η ΤΑΠΤΟΚ ενθαρρύνει τις τοπικές κοινότητες να αναπτύξουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις από τη βάση προς την κορυφή, οι οποίες μπορούν να ανταποκριθούν στις τοπικές προκλήσεις. Επίσης, συμβάλλει στην οικοδόμηση της ικανότητας της τοπικής κοινότητας και στην τόνωση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, στην προώθηση της κοινοτικής ιδιοκτησίας του σχεδίου (αίσθημα κυριότητας) μέσω της αύξησης της συμμετοχής και στη διευκόλυνση της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων στην χάραξη πολιτικής στο πλαίσιο μιας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Οι στρατηγικές αυτές έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ανάπτυξη αγροτικών (rural) περιοχών στο πλαίσιο των προγραμμάτων LEADER με χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ. Η αρχική ιδέα ήταν ότι για την ανάπτυξη της υπαίθρου δεν αρκεί η ενίσχυση των παραγωγικών τομέων της (γεωργία, κτηνοτροφία) αλλά απαιτείται η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής με την ανάπτυξη και άλλων τομέων (π.χ. τουρισμός), τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων με την υλοποίηση έργων υποδομής, την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς κ.ο.κ.

β) Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση

Το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) επιλέγεται τόσο για αστικές όσο και για μη αστικές χωρικές ενότητες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως περιοχές τουριστικού, πολιτιστικού, οικολογικού ενδιαφέροντος, περιοχές με συγκεκριμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά (Ρομά) περιοχές με ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά (νησιωτικές και παράκτιες περιοχές, λίμνες). Ένα παράδειγμα είναι η «Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση για την αξιοποίηση των λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας», η οποία χρηματοδοτείται από το αντίστοιχο ΠΕΠ.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΚΤ, ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, με αναφορά σε δύο τουλάχιστον Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος και με συνδυασμό μίας ή περισσότερων συμπληρωματικών επενδυτικών προτεραιοτήτων από διαφορετικούς θεματικούς στόχους, ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Όπου κρίνεται απαραίτητο, δράσεις χρηματοδοτούμενες από συγκεκριμένα μέτρα των Ταμείων ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ, μπορούν να συμπληρώσουν τις ΟΧΕ¹³.

γ) Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Ο κανονισμός του ΕΤΠΑ προβλέπει ότι τουλάχιστον το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ που χορηγούνται σε εθνικό επίπεδο κατανέμονται σε ολοκληρωμένες δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ). Για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027 η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι το ποσοστό αυτό να αυξηθεί στο 6%.

¹³ Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού (2015), Εγκύκλιος Σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Στα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα 2014-2020 όσον αφορά τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, προτεραιότητα δίνεται κυρίως στα αστικά κέντρα των πρωτευουσών των Περιφερειών, ενώ σε μεμονωμένες περιπτώσεις επιλέγονται λειτουργικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων.

Παράδειγμα στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αποτελεί η εγκριθείσα Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση της «Αστικής Αρχής: Σύνδεσμος Δήμων Νότιας Αττικής», με τίτλο: «Η μουσική και η ιστορία των δρόμων». Η εν λόγω ΟΧΕ/ΒΑΑ χρηματοδοτείται από το ΠΕΠ Αττικής.

3.6 Εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 υλοποιείται μέσα από θεσμοθετημένες διαδικασίες διαχείρισης, ελέγχου και εφαρμογής, οι οποίες ρυθμίζονται από το **Νόμο 4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014 - Μέρος Ι & ΙΙ)** σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1303/2013. Συνοπτικά αναφέρονται στο σημείο αυτό μόνο οι αρχές που εμπλέκονται στη διαχείριση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Συγκεκριμένα οι αρχές αυτές προσδιορίζονται στο Νόμο 4314/2014 – Μέρος Ι και είναι (εκτός από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας και τα ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας) :

- Οι Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ) που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των ΕΠ. Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 έχουν οριστεί δεκαοκτώ (18) ΔΑ, μία για κάθε ΕΠ. Οι ΔΑ όλων των Τομεακών ΕΠ (συνολικά 5) είναι Ειδικές Υπηρεσίες που υπάγονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων. Οι ΔΑ των ΕΠ των Περιφερειών (συνολικά 13, μία για τη διαχείριση κάθε ΕΠ Περιφέρειας) είναι Ειδικές Υπηρεσίες που υπάγονται διοικητικά στον οικείο Περιφερειάρχη.
- Η Αρχή Πιστοποίησης (ΑΠ), που είναι υπεύθυνη για την άσκηση των αρμοδιοτήτων πιστοποίησης. Ως ΑΠ έχει οριστεί η «Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων» που υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων. Η Αρχή Πιστοποίησης είναι κοινή για τα 18 ΕΠ.
- Η Αρχή Ελέγχου (ΑΕ), που είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της ορθής λειτουργίας του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ 2014 -2020. Ως Αρχή Ελέγχου έχει οριστεί η «Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)», στο Υπουργείο Οικονομικών. Η Αρχή Ελέγχου είναι κοινή για τα 18 ΕΠ.
- Οι Ενδιάμεσοι Φορείς (ΕΦ), στους οποίους ανατίθενται η διαχείριση μέρους ενός ΕΠ ή συγκεκριμένα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής, υπό την ευθύνη της.
- Η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ) ως η Αρχή που ασκεί καθήκοντα συνδέσμου και παρέχει πληροφορίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συντονίζει τις δραστηριότητες των άλλων ορισθέντων Αρχών/ φορέων και προωθεί την εναρμονισμένη εφαρμογή του ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Η ΕΑΣ υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων και αποτελείται από 6 Ειδικές Υπηρεσίες.

Οι Αρχές/ φορείς που έχουν οριστεί εφαρμόζουν συγκεκριμένες Διαδικασίες, ώστε να εξασφαλίζεται η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Οι Διαδικασίες αυτές συνοδεύονται από τυποποιημένα έντυπα και οδηγούς. Το σύνολο αυτών

των εγγράφων αποτελεί το 'Εγχειρίδιο Διαδικασιών Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου' το οποίο παρέχεται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. European Commission (2012). Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3).
2. European Commission (2016). Implementing Smart Specialisation Strategies: A Handbook.
3. European Commission & European Policies Research Centre (2017). Study of the territorial strategies supported by EU territorial tools. Final Report.
4. Barca Fabrizio (2009). An Agenda for a Reformed Cohesion Policy, A Place-Based Approach to Meeting European Union Challenges and Expectations. DG Regio, Brussels.
5. Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού (2015). Εγκύκλιος Σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.eydamth.gr/index.php/epamth/organogramma/278-egkyklios-sxediasmoy-ylopoiisis-kai-parakoloythisis-ton-olokliromenon-xorikon-ependyseon-os-ergaleion-olokliromenis-xorikis-anaptyksis-ton-e-p-tis-progr-periodou-2014-2020>

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. Στην Πλατφόρμα Έξυπνης Εξειδίκευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu> υπάρχουν ο προαναφερόμενος οδηγός και το εγχειρίδιο για τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης αλλά και πλήθος άλλων δημοσιευμάτων σχετικών με το θέμα. Βλέπε ειδικότερα: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/knowledge-repository>.
2. European Commission (2004). "Project Cycle Management Guidelines". https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/methodology-aid-delivery-methods-project-cycle-management-200403_en_2.pdf
3. Στην ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ (<https://www.espa.gr/el/Pages/staticRIS3.aspx>) είναι αναρτημένες η Εθνική και οι 13 Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης.
4. Στην ιστοσελίδα της γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (www.gsrt.gr) υπάρχουν πληροφορίες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.
5. Στις ιστοσελίδες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των 13 Περιφερειών (ΠΕΠ) υπάρχουν πληροφορίες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των αντίστοιχων Περιφερειακών Έξυπνης Εξειδίκευσης.
6. Στην ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ (www.espa.gr) είναι διαθέσιμο 'Εγχειρίδιο Διαδικασιών Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου'

4 Σύστημα Παρακολούθησης Προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020

Η προσέγγιση των Κανονισμών την προγραμματική περίοδο 2014-2020 χαρακτηρίζεται από μία ισχυρή εστίαση στα **αποτελέσματα** (result oriented approach) και στις **επιδόσεις** (performance). Η έμφαση που δίνεται στα αποτελέσματα εκφράστηκε μέσα από την απαίτηση σαφούς αποτύπωσης της **λογικής της παρέμβασης** κάθε Προγράμματος, προκειμένου να τεθούν κατάλληλοι και ποσοτικοποιήσιμοι στόχοι και να προσδιοριστούν δράσεις που θα συνεισφέρουν τελικά στην επίτευξη των στόχων. Η ανάγκη εστίασης στις επιδόσεις εκφράστηκε μέσα από μια σειρά απαιτήσεων και κανόνων υπό την **γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7¹⁴** και το **πλαίσιο επίδοσης**.

Στο πλαίσιο αυτό, η ανάπτυξη ενός αξιόπιστου **συστήματος παρακολούθησης** αποτελεί αναγκαιότητα, καθώς είναι το μέσο που παρέχει την απαραίτητη πληροφορία σε σχέση με τις παρεμβάσεις ενός Προγράμματος ή μίας Πολιτικής και τα αποτελέσματά τους, διερευνώντας κατά πόσο η υλοποίηση συνάδει με το σχεδιασμό, παρέχοντας τη δυνατότητα να ληφθούν βελτιώσεις ή διορθωτικές ενέργειες. Η παρακολούθηση αποτελεί μία συνεχή και συστηματική διαδικασία συλλογής και περιγραφικής ανάλυσης δεδομένων, η οποία μπορεί να παρέχει μία ένδειξη της προόδου σε σχέση με τεθέντες στόχους.

Στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ¹⁵, ο σχεδιασμός, η επιλογή των στόχων και η συλλογή δεδομένων αποτελούν απόρροια της λογικής της παρέμβασης. Η διαμόρφωση με σαφήνεια της **λογικής της παρέμβασης**, αποτελεί ουσιαστική εργασία καθώς γίνεται από τους λήπτες αποφάσεων η επιλογή της πολιτικής, η ανάλυση και ο προσδιορισμός των παραγόντων που επιθυμούν να γίνουν αλλαγές και θα αποτελέσουν τελικά το αντικείμενο της πολιτικής. Θέτοντας κάθε φορά το ερώτημα τι επιδιώκεται να αλλάξει με τις παρεμβάσεις που σχεδιάζονται, προσδιορίζονται στο πλαίσιο της λογικής της παρέμβασης, οι στόχοι και οι δράσεις πολιτικής. Οι **στόχοι** της πολιτικής εκφράζουν το **επιθυμητό αποτέλεσμα**, ενώ οι **δράσεις** αποτελούν τις **εκροές** των παρεμβάσεων.

Οι **εκροές** αποτελούν τα άμεσα προϊόντα των δράσεων που υλοποιούνται και θα πρέπει να συνεισφέρουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων. Ως **αποτέλεσμα** νοείται η επιδιωκόμενη αλλαγή στην ευημερία και πρόοδο του πληθυσμού σε όρους συμπεριφοράς, κοινωνικής πρακτικής, θεσμών αλλά και σε όρους περιβαλλοντικών ή/ και οικονομικών στόχων (π.χ. η κινητικότητα σε μία περιοχή, οι ικανότητες των απασχολούμενων, η οδική ασφάλεια, η

¹⁴ Η γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7 απαιτεί την εφαρμογή ρυθμίσεων για την έγκαιρη συλλογή και συγκέντρωση των στατιστικών δεδομένων (με προσδιορισμό των πόρων και των μηχανισμών που θα διασφαλίζουν στατιστική επικύρωση, ρυθμίσεις για τη δημοσίευση και τη δημόσια διάθεση των συγκεντρωθέντων στοιχείων, αποτελεσματικό σύστημα δεικτών εκροών και αποτελέσματος) που να συνδέεται με την επιλογή δράσεων που συμβάλλουν στα επιθυμητά αποτελέσματα, την παρακολούθηση της προόδου και την εκπόνηση αξιολόγησης επιπτώσεων (impact evaluation).

¹⁵ Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της Πολιτικής Συνοχής και των πολιτικών για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιευτική και Θαλάσσια Πολιτική, που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη, έχουν ενισχυθεί με τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ. Τα πέντε αυτά ταμεία είναι γνωστά ως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

απασχολησιμότητα, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση κλπ). Η συγκεκριμένη διάσταση της ευημερίας αποτελεί το κίνητρο της πολιτικής που επιλέγεται να υλοποιηθεί, καθώς διαφορετικοί παράγοντες μπορεί να οδηγήσουν σε διαφορετικό αποτέλεσμα από το επιθυμητό. Για παράδειγμα, αν το επιθυμητό αποτέλεσμα είναι να μειωθούν τα ατυχήματα στους δρόμους, θα πρέπει να αναλυθεί αν το αποτέλεσμα αυτό γίνεται να επιτευχθεί ή αν θα επιτευχθεί καλύτερα μέσω μίας παρέμβασης μετάβασης από τις οδικές στις σιδηροδρομικές μεταφορές, μέσω μίας παρέμβασης ευαισθητοποίησης και εκμάθησης των οδηγών καλύτερης οδικής συμπεριφοράς ή ίσως μίας παρέμβασης βελτίωσης της ασφάλειας των δρόμων μέσω κατάλληλων σημάνσεων.

Τόσο τα αποτελέσματα όσο και οι εκροές πρέπει να μπορούν να μετρηθούν κατάλληλα, προκειμένου να είναι δυνατή η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης μίας πολιτικής. Η μέτρηση των αποτελεσμάτων και των εκροών γίνεται με τη χρήση δεικτών. Ένας **δείκτης** (indicator) είναι μία μεταβλητή η οποία παρέχει ποσοτική ή ποιοτική πληροφορία σε σχέση με ένα φαινόμενο. Οι δείκτες επιτελούν, σύμφωνα με τον OECD¹⁶ δύο σημαντικές λειτουργίες. Πρώτον, μειώνουν τον αριθμό των μετρήσεων και των παραμέτρων που κανονικά θα ήταν απαραίτητες προκειμένου να δώσουν μια ακριβή εικόνα μίας κατάστασης. Δεύτερον, απλοποιούν τη διαδικασία της επικοινωνίας μέσω της οποίας τα αποτελέσματα των μετρήσεων παρέχονται στο χρήστη.

Στα ΕΔΕΤ, οι δείκτες αποτελούν χρήσιμο εργαλείο κατά τη διαδικασία παρακολούθησης καθώς καταγράφουν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί. Η μέτρηση των αποτελεσμάτων γίνεται μέσω της χρήσης κατάλληλων δεικτών αποτελεσμάτων, ενώ η μέτρηση των εκροών γίνεται μέσω της χρήσης κατάλληλων δεικτών εκροών.

Ο **δείκτης εκροής** (output indicator) μετράει το «φυσικό» προϊόν της χρήσης των οικονομικών πόρων μέσω των παρεμβάσεων της πολιτικής. Το «φυσικό» προϊόν μίας παρέμβασης κατασκευής ενός δρόμου μπορεί να είναι τα χιλιόμετρα του οδικού δικτύου που κατασκευάστηκε, ενώ στο πλαίσιο μίας παρέμβασης κατάρτισης ανέργων μπορεί να είναι οι ώρες του σεμιναρίου που διεξήχθη. Μερικά παραδείγματα δεικτών είναι τα χιλιόμετρα του οδικού δικτύου, η δυναμικότητα των σχολικών αιθουσών, ο αριθμός των καταρτιζόμενων, ο αριθμός των επιχειρήσεων κ.α.

Ο **δείκτης αποτελέσματος** (result indicator) μετράει την αλλαγή που προκαλείται στην επιλεγμένη διάσταση ευημερίας του πληθυσμού μέσω των παρεμβάσεων της πολιτικής αλλά και άλλων παραγόντων. Μερικά παραδείγματα δεικτών αποτελέσματος είναι οι εκπομπές του αερίου του θερμοκηπίου, ο αριθμός των θανατηφόρων οδικών ατυχημάτων, η χρονοαπόσταση σε μία οδική αρτηρία, ο ρυθμός πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, το ποσοστό των επιχειρήσεων που κλείνουν σε ένα έτος κ.α.

Προκειμένου οι δείκτες να είναι χρήσιμοι, θα πρέπει να επιλέγονται με βάση κριτήρια, τα οποία να αποδίδουν κατάλληλα κάποια επιθυμητά χαρακτηριστικά των δεικτών. Στη διεθνή

¹⁶ <http://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/24993546.pdf>

βιβλιογραφία έχει αναπτυχθεί πληθώρα κριτηρίων για τη ανάπτυξη κατάλληλων δεικτών. Με βάση τα κριτήρια του πλαισίου SMART¹⁷ κάθε δείκτης θα πρέπει να είναι:

- Συγκεκριμένος (**S**pecific)
- Μετρήσιμος (**M**easureable)
- Επιτεύξιμος (**A**ttainable)
- Σχετικός (**R**elevant)
- Χρονικά προσδιορισμένος (**T**ime bound)

Για την επιλογή των κατάλληλων δεικτών θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders).

Στη συνέχεια ακολουθούν μερικά παραδείγματα προσδιορισμού δεικτών αποτελεσμάτων και εκροών κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης στο ΕΤΠΑ, στο Ταμείο Συνοχής και το ΕΚΤ (Πίνακες Πίνακας 4, Πίνακας 5 και Πίνακας 6).

¹⁷ Τα κριτήρια SMART αποτελούν το πιο διαδομένο πλαίσιο ανάπτυξης δεικτών, όπως διαμορφώθηκε από τον Doran το 1981 για τις οργανωτικές επιδόσεις (<https://community.mis.temple.edu/mis0855002fall2015/files/2015/10/S.M.A.R.T-Way-Management-Review.pdf>), κατά τη διαδικασία της παρακολούθησης και της αξιολόγησης. Ωστόσο, έχουν αναπτυχθεί και άλλα πλαίσια, όπως για παράδειγμα το CREAM (αναπτύχθηκε από τον Schiavo-Campo & Tommasi το 1999: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/27901/managing-government-expenditure.pdf>) και το SPICED (αναπτύχθηκε από τον Roche το 1999 <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/122808/bk-impact-assessment-development-agencies-part2-010199-en.pdf?sequence=48>). Το τελευταίο εστιάζει περισσότερο στο πως πρέπει να χρησιμοποιούνται οι δείκτες παρά στο πως πρέπει να αναπτυχθούν.

Πίνακας 4: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών ΕΤΠΑ στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης

Αναπτυξιακή ανάγκη	Επενδυτική προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Δείκτης αποτελέσματος	Ενδεικτικές δράσεις	Δείκτες εκροών
Οι δαπάνες των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Χ για έρευνα και τεχνολογία είναι πολύ χαμηλές	Θεματικός στόχος 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας Επενδυτική προτεραιότητα 1β: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυσής εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής	Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης στην Ε&ΤΑ για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας	Δαπάνη επιχειρήσεων για Ε&ΤΑ (ως % του ΑΕΠ)	Ενίσχυση επιχειρήσεων στον τομέα της (κοινωνικής/οικολογικής) καινοτομίας Ενίσχυση επιχειρήσεων για τη μεταφορά γνώσης ή/και τεχνολογίας Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις για τη διαχείριση διαδικασιών στο πλαίσιο της καινοτομίας	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή της έρευνας και ανάπτυξης (κοινός δείκτης ΕΤΠΑ) Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται (κοινός δείκτης ΕΤΠΑ)

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2014α)

Πίνακας 5: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών Ταμείου Συνοχής στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης

Αναπτυξιακή ανάγκη	Επενδυτική προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Δείκτης αποτελέσματος	Ενδεικτικές δράσεις	Δείκτες εκρμών
Η χώρα βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην υγειονομική ταφή αποβλήτων και δεν έχει εισάγει τις ορθές πρακτικές και τις σύγχρονες μεθόδους διαχείρισης σε ευρεία κλίμακα	Θεματικός στόχος 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων Επενδυτική προτεραιότητα 6i: Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κερκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις	Υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων με βάση τα επικαιροποιημένα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων και προγράμματα πρόληψης αποβλήτων Ελάττωση παραγόμενων αποβλήτων που οδηγούνται σε υγειονομική ταφή	Συνολικός όγκος παραγόμενων αποβλήτων που οδηγείται σε ανακύκλωση, ανάκτηση, τελική διάθεση Όγκος στερεών αποβλήτων που οδηγείται σε υγειονομική ταφή διάθεση Κλάσμα στερεών αποβλήτων που οδηγείται σε ανακύκλωση Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων που ανακυκλώνεται ή κομποστοποιείται	Κατασκευή σύγχρονων εγκαταστάσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αποβλήτων Ανάπτυξη και επέκταση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων Ανάπτυξη συστημάτων χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης βιοαποβλήτων Ανάπτυξη υποδομών διάθεσης επεξεργασμένων αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις	Πρόσθετη δυναμικότητα Ανακύκλωσης αποβλήτων (κοινός δείκτης ΕΤΠΑ/ΤΣ) Εγκαταστάσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων (ειδικός δείκτης)

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2014α)

Πίνακας 6: Παράδειγμα προσδιορισμού δεικτών ΕΚΤ στο πλαίσιο διαμόρφωσης της λογικής παρέμβασης

Αναπτυξιακή ανάγκη	Επενδυτική προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Δείκτης αποτελέσματος	Ενδεικτικές δράσεις	Δείκτες εκρρών
Υψηλά ποσοστά ανεργίας και μείωση της απασχόλησης ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης. Είναι ανάγκη να δοθεί έμφαση στις ομάδες του πληθυσμού που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα εισόδου και παραμονής στην αγορά εργασίας, όπως οι νέοι, ιδιαίτερα οι ΝΕΕΤ, οι μακροχρόνια άνεργοι και οι άνεργοι με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, οι γυναίκες, τα νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο και οι λοιπές ηλικιακές ομάδες ανέργων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση	Θεματικός στόχος 8: Πρωώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας εργαζομένων Επενδυτική προτεραιότητα 8i: Πρόσβαση στην απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που έχουν αποκοπεί επί μακρόν από την αγορά εργασίας μέσω επίσης τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	Ειδικός Στόχος 1: Πρωώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας των ανέργων που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα εμπόδια εισόδου στην αγορά εργασίας, ιδίων των μακροχρόνια ανέργων Ειδικός Στόχος 2: Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των μακροχρόνια ανέργων και των ανέργων με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο σε προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων	Δείκτες άμεσων Αποτελεσμάτων: - Συμμετέχοντες που παρακολουθούν εκπαίδευση/κατάρτιση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους - Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους Δείκτης μακροπρόθεσμου Αποτελέσματος: Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	Στοχευμένα προγράμματα συμβουλευτικής και κατάρτισης Προγράμματα επιδότησης απασχόλησης Προγράμματα πρακτικής άσκησης/εργασιακής εμπειρίας	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων (κοινός δείκτης ΕΚΤ) Μακροχρόνια άνεργοι (κοινός δείκτης ΕΚΤ) Συμμετέχοντες που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων (κοινός δείκτης ΕΚΤ) Άνεργοι απόφοιτοι ISCED επιπέδου 3 ή 4 (ειδικός δείκτης ΕΚΤ) Μακροχρόνια άνεργοι ωφελούμενοι από κατάρτιση (ειδικός δείκτης ΕΚΤ)

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2014α)

4.1 Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020

Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών για τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 καταρτίστηκε με στόχο την ανταπόκριση στις απαιτήσεις των Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) σχετικά με τους δείκτες των Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών αποτελεί το κείμενο αναφοράς για την κάλυψη των απαιτήσεων της Γενικής εκ των προτέρων αιρεσιμότητας 7 «Στατιστικά συστήματα και δείκτες αποτελεσμάτων». Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών έχει δυναμικό χαρακτήρα και δύναται να επικαιροποιείται και να εμπλουτίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών καλύπτει όλα τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ και το ΕΤΘΑ. Δεν καλύπτει το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ, καθώς η γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7 είχε εκπληρωθεί κατά την επίσημη υποβολή του Προγράμματος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.). Ωστόσο, έχει συμπεριληφθεί στο Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών μία συνοπτική αναφορά σχετικά με τις διαδικασίες που σχετίζονται με την παρακολούθηση των δεικτών του ΠΑΑ.

Το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών περιγράφει τις διαδικασίες, τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις των Διαχειριστικών Αρχών και των Δικαιούχων, τις ρυθμίσεις συλλογής και αποθήκευσης των δεδομένων, τις ρυθμίσεις παρακολούθησης των δεικτών και τους μηχανισμούς διασφάλισης της στατιστικής επικύρωσης των δεικτών αποτελέσματος. Επιπλέον, το Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών περιλαμβάνει τους ορισμούς και τις μεθόδους μέτρησης των δεικτών, τα θέματα διαχείρισης των προσωπικών δεδομένων και τα θέματα διασφάλισης της ποιότητας των δεδομένων. Τέλος, περιγράφει τη διαδικασία διασφάλισης της διαθεσιμότητας των στοιχείων στο πλαίσιο της εκπόνησης των αξιολογήσεων επιπτώσεων.

Κύριο στοιχείο του Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελεί το **Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη**, με το οποίο εξασφαλίζεται η ποιότητα και η στατιστική επικύρωση των δεδομένων για κάθε δείκτη. Το Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη υιοθετήθηκε προκειμένου να διασφαλιστεί η ύπαρξη μίας κοινής προσέγγισης στην εφαρμογή των ορισμών και τη μέτρηση των δεικτών καθώς και των διαδικασιών επεξεργασίας των δεδομένων.

Προκειμένου το Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη να αποτελέσει κατάλληλο εργαλείο διασφάλισης της ποιότητας των δεδομένων και ελέγχου της αποτελεσματικότητας του συστήματος των δεικτών, έχει διαμορφωθεί πρότυπο Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη (Εικόνα 1), το οποίο αποτελείται από δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα περιλαμβάνονται όλα τα βασικά στοιχεία που προσδιορίζουν ένα δείκτη, όπως η ονομασία, η μονάδα μέτρησης, το Ταμείο που αφορά, η μεθοδολογία μέτρησης, η πηγή των δεδομένων κ.α. Η δεύτερη ενότητα αφορά μόνο τους δείκτες αποτελεσμάτων και περιλαμβάνει τα κριτήρια ποιότητας που

θέτει η γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7. Το Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη συμπληρώνεται για όλους τους δείκτες και εισάγεται στο ΟΠΣ ΕΣΠΑ.

Εικόνα 1: Πρότυπο Δελτίο Ταυτότητας Δείκτη

ΕΝΙΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΣΠΑ 2014-2020		
ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΔΕΙΚΤΗ (INDICATOR FICHE)		ΕΚΔΟΣΗ 4 - [ΜΗΝΑΣ ΕΤΟΣ]
ΜΕΤΡΗΣΗ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ		
1	ΑΡΙΘΜΟΣ CCI ΤΟΥ Ε.Π.	
2	ΚΩΔΙΚΟΣ (ΙΔ) ΔΕΙΚΤΗ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ SFC2014	ΟΡΙΖΕΤΑΙ Ο ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ SFC2014 [ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΕΠ] ΕΑΝ ΕΙΝΑΙ ΝΕΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ, Η ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥ ΟΠΣ
3	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ SFC2014	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΧΕΙ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΣΤΗΝ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ SFC2014 [ΠΕΔΙΟ: "ΔΕΙΚΤΗΣ", ΠΙΝΑΚΕΣ 3,4,5]
4	ΚΩΔΙΚΟΣ (ΙΔ) ΜΟΝΑΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΣΤΟ ΟΠΣ ΕΣΠΑ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟ ΕΥ ΟΠΣ
5	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΧ ΑΡΙΘΜΟΣ, ΠΟΣΟΣΤΟ, ΕΥΡΩ, ΕΚ. ΕΥΡΩ, ΑΤΟΜΑ, ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ
6	ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	
7	ΤΑΜΕΙΟ	
8	ΟΡΙΣΜΟΣ & ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΔΙΑΤΥΠΩΝΕΤΑΙ ΜΕ ΣΑΦΗΝΕΙΑ Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΤΑΙ Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ. ΕΑΝ ΟΙ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΕΡΕΥΝΑ-ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ, ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΥΣ ΤΗΣ Η'/ΚΑΙ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ. ΕΑΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΗ ΑΝΑΛΥΣΗ Ή ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ, ΤΟΤΕ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ ΣΧΕΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΣΤΟ ΔΤΔ ΚΑΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ 18 .
9	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	[ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ, ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΛΠ]
10	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΒΑΣΗΣ Ή/ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ	ΑΦΟΡΑ ΜΟΝΟ ΤΗΝ Δ.Α.: ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΌΠΩΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΟΔΕΥΕΙ ΚΑΘΕ ΕΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ. ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΡΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΡΓΑ 'PHASING' Ή ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007-2013.
11	ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΔΙΑΙΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ	ΑΦΟΡΑ ΜΟΝΟ ΤΗΝ Δ.Α. ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ: ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΌΠΩΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΟΔΕΥΕΙ ΚΑΘΕ ΕΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

12	ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΧΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ	ΑΦΟΡΑ ΜΟΝΟ ΤΟΥΣ ΔΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ: ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΑΦΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΧΟΥ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΩΝ ΔΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΠΡΑΞΗΣ
13	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ	ΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ. ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΑΝ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΛΛΕΓΕΤΑΙ ΣΕ ΕΤΗΣΙΑ, ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ Η ΑΛΛΗ ΒΑΣΗ, Η ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ Ή ΤΟ ΕΤΟΣ /ΕΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.
14	ΠΟΣΟΤΙΚΟΣ/ ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ	
15	ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΘΡΟΙΣΗΣ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΔΕΙΤΕΣ ΠΟΥ ΈΧΟΥΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΕΙ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ 14 ΩΣ ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΑΘΡΟΙΖΟΜΕΝΟΙ [ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΛΑΒΕΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΤΙΜΕΣ] ☐ ΠΡΑΞΗ ☐ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ☐ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ☐ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΙΑΟΤΗΤΑΣ ☐ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ☐ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
16	ΑΘΡΟΙΣΗ	ΑΠΟΤΥΠΩΝΕΤΑΙ Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΘΡΟΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΠΡΟΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ, ΣΕ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠ. ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΘΡΟΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ. ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΕΤΑΙ ΕΑΝ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΘΡΟΙΣΤΕΙ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΟΜΑΤΑ Η ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΔΑ Ή ΑΛΛΟ ΦΟΡΕΑ.
17	ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ Η ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΘΗΚΕΥΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ('ΟΠΣ ΕΣΠΑ, 'ΠΚΣΕ'), ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΟΠΟΥ ΑΠΟΘΗΚΕΥΟΝΤΑΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΣ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΗ ΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΟΠΣ ΕΣΠΑ Ή ΠΚΣΕ, ΑΥΤΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ.
18	ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΑ ΑΡΧΕΙΑ	[ΠΧ ΠΙΝΑΚΕΣ, ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΚΛΠ]
19	ΠΗΓΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	<u>ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΗΣ:</u> ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ ΠΗΓΗ ΤΟ ΟΠΣ-ΕΣΠΑ ΚΑΙ ΕΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ Η ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ [ΕΚΤΟΣ ΟΠΣ ΕΣΠΑ] ΠΟΥ ΚΑΤΑΧΩΡΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ. <u>ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ:</u> ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΙΜΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΏΣΤΕ ΝΑ ΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΑΣ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ Η ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ [ΕΚΤΟΣ ΟΠΣ ΕΣΠΑ] ΠΟΥ ΚΑΤΑΧΩΡΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ. ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΣΑΦΩΣ ΕΑΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ.

20	ΠΗΓΗ - ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΦΟΡΕΑ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ: ΟΝΟΜΑ: ΕΠΩΝΥΜΟ: ΙΔΙΟΤΗΤΑ: ΤΗΛΕΦΩΝΟ: EMAIL:
21	ΠΗΓΗ - WEBLINK ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ: ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.
22	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΔΕΙΚΤΗ ΟΝΟΜΑ: ΕΠΩΝΥΜΟ: ΙΔΙΟΤΗΤΑ: ΤΗΛΕΦΩΝΟ: EMAIL:	
ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ 7		
23	ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
23 ^A	ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ	ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΑΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΔΕΟΝΤΩΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙ (Η ΤΙΣ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΚΡΟΕΣ) ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ. ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ Ή ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ή ΣΕ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΑ. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ.
24	ΣΑΦΗΝΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ	
24 ^A	ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ	ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΕΣ ΑΝ Η ΕΠΙΤΕΥΞΗ Ή ΜΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ, ΔΗΛ. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΧΟΥ ΥΠΟΔΗΛΩΝΕΙ ΜΕ ΣΑΦΗΝΕΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΑΝ Η ΑΛΛΑΓΗ ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ Ή ΟΧΙ. ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΗΛΑΔΗ ΜΙΑ ΣΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΝ Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ΑΥΞΗΣΗ Ή ΜΕΙΩΣΗ) ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΥΝΟΪΚΟ Ή ΔΥΣΜΕΝΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ. ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ Ή ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ή ΣΕ

		ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΑ
25	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ	
26	ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΜΕΤΡΩΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ-ΕΡΕΥΝΩΝ (ΠΧ ΕΚΤ). ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΑΝ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΕΝ ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΚΡΑΙΕΣ ΤΙΜΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟ ΑΡΙΘΜΟ ΦΟΡΕΩΝ Ή ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ (ΔΗΛ. Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΤΙΜΩΝ ΣΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, Εθνική Αρχή Συντονισμού (2017) (επικαιροποιημένη έκδοση ΔΤΔ)

4.2 Δείκτες προγραμματικής περιόδου 2014-2020

Την προγραμματική περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της λογικής διαμόρφωσης ενός κοινού συστήματος παρακολούθησης, η Ε.Ε. όρισε ανά Ταμείο **κοινούς δείκτες** (common indicators), προκειμένου να είναι δυνατή η παροχή σωρευτικών στοιχείων στα Κράτη Μέλη για το είδος των δράσεων και των προτεραιοτήτων που χρηματοδοτούνται μέσω των ΕΔΕΤ. Οι κοινοί δείκτες το ΕΤΠΑ, στο Ταμείο Συνοχής και στο ΕΚΤ αντικατοπτρίζουν τις πιο συχνά υλοποιούμενες παρεμβάσεις (Πίνακες Πίνακας 7 και Πίνακας 8). Καθώς όμως δεν καλύπτουν το σύνολο των δράσεων που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν, είναι στη διακριτική ευχέρεια κάθε Προγράμματος να διαμορφώσει και να χρησιμοποιήσει **ειδικούς δείκτες** (programme specific indicators).

Στο πλαίσιο των Προγραμμάτων, οι κοινοί και ειδικοί δείκτες εκρών και αποτελεσμάτων αναπτύσσονται από τις αρμόδιες για το σχεδιασμό υπηρεσίες στη βάση της λογικής της παρέμβασης και μόνο αφού προηγουμένως έχουν προσδιορισθεί με σαφήνεια οι ειδικοί στόχοι και οι δράσεις που θα υποστηριχθούν στο πλαίσιο κάθε επενδυτικής προτεραιότητας. Σε κάθε Πρόγραμμα οι δείκτες εκρών πρέπει να αντικατοπτρίζουν το είδος των παρεμβάσεων ενώ οι δείκτες αποτελεσμάτων να αποτυπώνουν τις επιδιωκόμενες αλλαγές. Ωστόσο, η καταλληλότητα των δεικτών αποτελεσμάτων πρέπει να κρίνεται στη βάση των κριτηρίων ποιότητας που θέτει η γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7 «Στατιστικά συστήματα και δείκτες αποτελεσμάτων» (Παράρτημα XI Καν. 1303/2013). Με βάση τη γενική εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 7, οι **δείκτες αποτελεσμάτων** πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα πέντε **κριτήρια ποιότητας**:

1. Σταθερότητα (robustness):

Ο δείκτης αποτελέσματος για να είναι αξιόπιστος θα πρέπει να μην επηρεάζεται από ακραίες τιμές (outliers), δηλαδή από τιμές που ανήκουν σε διαφορετικό πληθυσμό από τον πληθυσμό της πλειονότητας των μετρήσεων.

2. Στατιστική επικύρωση (statistical validation):

Ο δείκτης αποτελέσματος πρέπει να βασίζεται σε πληροφορία που αφορά το σύνολο του στατιστικού πληθυσμού ή σε ένα αντιπροσωπευτικό του δείγμα.

3. Σαφήνεια κανονιστικής ερμηνείας (clarity on normative interpretation):

Θα πρέπει να υπάρχει μια σαφής και αποδεκτή κανονιστική ερμηνεία για το κατά πόσον η επιθυμητή μεταβολή (αύξηση ή μείωση) του δείκτη αποτελεί ευνοϊκό ή δυσμενές αποτέλεσμα.

4. Ανταπόκριση στην πολιτική (responsive to policy):

Ο δείκτης αποτελέσματος θα πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένος με τις παρεμβάσεις πολιτικής που συγχρηματοδοτούνται και κατά συνέπεια η τιμή του δείκτη να επηρεάζεται από τις υλοποιούμενες δράσεις.

5. Έγκαιρη συλλογή και άθροιση δεδομένων (timely collection and aggregation of data):

Τα δεδομένα θα πρέπει να είναι διαθέσιμα για την ικανοποίηση των υποχρεώσεων υποβολής αναφορών που απαιτούνται από τους Κανονισμούς.

Πίνακας 7: Κοινοί δείκτες εκροής ΕΤΠΑ και Ταμείου Συνοχής*

Κωδικός δείκτη	Παραγωγική επένδυση: Ονομασία δείκτη	Μονάδα μέτρησης δείκτη
CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις
CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις
CO03	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν οικονομική στήριξη πλην επιχορηγήσεων	Επιχειρήσεις
CO04	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Επιχειρήσεις
CO05	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις
CO06	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	EUR
CO07	Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (μη επιχορηγήσεις)	EUR
CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	ισοδύναμα πλήρους χρόνου
CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης	επισκέψεις/έτος
CO10	Υποδομές ΤΠΕ: Πρόσθετα νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα με ταχύτητες τουλάχιστον 30 Mbps	Νοικοκυριά
CO11	Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέας σιδηροδρομικής γραμμής	Χιλιόμετρα
CO11a	Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων σιδηροδρομικών γραμμών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ	Χιλιόμετρα
CO12	Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων σιδηροδρομικών γραμμών	Χιλιόμετρα
CO12a	Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων σιδηροδρομικών γραμμών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ	Χιλιόμετρα
CO13	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών	Χιλιόμετρα
CO13a	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ	Χιλιόμετρα
CO14	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών	Χιλιόμετρα
CO14a	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ	Χιλιόμετρα
CO15	Αστικές συγκοινωνίες: Συνολικό μήκος νέων ή βελτιωμένων γραμμών τραμ και μετρό	Χιλιόμετρα
CO16	Εσωτερικές πλωτές οδοί: Συνολικό μήκος νέων ή βελτιωμένων εσωτερικών πλωτών οδών	Χιλιόμετρα
CO17	Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων	τόνοι/ έτος

Κωδικός δείκτη	Παραγωγική επένδυση: Ονομασία δείκτη	Μονάδα μέτρησης δείκτη
CO18	Υδρευση: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υπηρεσίες ύδρευσης	φυσικά πρόσωπα
CO19	Επεξεργασία λυμάτων: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων	ισοδύναμο πληθυσμού
CO20	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα	φυσικά πρόσωπα
CO21	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα δασικής πυροπροστασίας	φυσικά πρόσωπα
CO22	Αποκατάσταση του εδάφους: Συνολική επιφάνεια αποκατεστημένου εδάφους	Εκτάρια
CO23	Φύση και βιοποικιλότητα: Επιφάνεια οικοτόπων που λαμβάνουν ενίσχυση για να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης	Εκτάρια
CO24	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός νέων ερευνητών σε φορείς που λαμβάνουν ενίσχυση	ισοδύναμα πλήρους χρόνου
CO25	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων	ισοδύναμα πλήρους χρόνου
CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ινστιτούτα	Επιχειρήσεις
CO27	Έρευνα, καινοτομία: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή σε έργα έρευνας και ανάπτυξης	EUR
CO28	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενίσχυση για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά	Επιχειρήσεις
CO29	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται για να εισάγουν προϊόντα νέα στην εταιρεία	Επιχειρήσεις
CO30	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Πρόσθετη δυναμικότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας	MW
CO31	Ενεργειακή απόδοση: Αριθμός νοικοκυριών που κατατάσσονται σε καλύτερη κατηγορία ενεργειακής κατανάλωσης	Νοικοκυριά
CO32	Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	kWh/ έτος
CO33	Ενεργειακή απόδοση: Αριθμός πρόσθετων χρηστών ενέργειας που συνδέθηκαν σε ευφυή δίκτυα	Χρήστες
CO34	Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	τόνοι ισοδύναμου CO2
CO35	Παιδική φροντίδα και εκπαίδευση: Δυναμικότητα ενισχυόμενων υποδομών παιδικής μέριμνας ή εκπαίδευσης	φυσικά πρόσωπα
CO36	Υγεία: Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	φυσικά πρόσωπα
CO37	Αστική ανάπτυξη: Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης	φυσικά πρόσωπα
CO38	Αστική ανάπτυξη: Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	τετραγωνικά μέτρα
CO39	Αστική ανάπτυξη: Κτίρια δημόσιας ή εμπορικής χρήσης που κτίζονται ή αναβαθμίζονται σε αστικές περιοχές»	τετραγωνικά μέτρα

Κωδικός δείκτη	Παραγωγική επένδυση: Ονομασία δείκτη	Μονάδα μέτρησης δείκτη
CO40	Στέγαση: Κατοικίες που αποκαθίστανται	μονάδες στέγασης
CO40α	Στέγαση: Κατοικίες που αποκαθίστανται για μετανάστες και πρόσφυγες (εξαιρουμένων των κέντρων υποδοχής)	μονάδες στέγασης
CO41	Παραγωγική επένδυση: Αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε διασυνοριακά, διακρατικά ή διαπεριφερειακά ερευνητικά σχέδια	Επιχειρήσεις
CO42	Παραγωγική επένδυση: Αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων που συμμετέχουν σε διασυνοριακά, διακρατικά ή διαπεριφερειακά ερευνητικά σχέδια	Οργανώσεις
CO43	Αγορά εργασίας και κατάρτιση: Αριθμός συμμετεχόντων σε πρωτοβουλίες διασυνοριακής κινητικότητας	φυσικά πρόσωπα
CO44	Αγορά εργασίας και κατάρτιση: Αριθμός συμμετεχόντων σε κοινές τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης και κοινή κατάρτιση	φυσικά πρόσωπα
CO45	Αγορά εργασίας και κατάρτιση: Αριθμός συμμετεχόντων σε έργα που προάγουν την ισότητα των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και την κοινωνική ένταξη σε διασυνοριακό επίπεδο	φυσικά πρόσωπα
CO46	Αγορά εργασίας και κατάρτιση: Αριθμός συμμετεχόντων σε κοινά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την υποστήριξη της απασχόλησης των νέων, των εκπαιδευτικών ευκαιριών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε διασυνοριακό επίπεδο	φυσικά πρόσωπα
CO47	Μετανάστες και Πρόσφυγες: Δυναμικότητα των υποδομών υποστήριξης μεταναστών και προσφύγων (εκτός της στέγασης)	φυσικά πρόσωπα

* **ΕΤΠΑ:** Όλοι οι δείκτες του πίνακα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ. Οι δείκτες CO41-CO46 (δείκτες με σκιαγράφηση) είναι δείκτες που αφορούν συγκεκριμένα τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ).

* **Ταμείο Συνοχής:** Από τους δείκτες του πίνακα μόνο οι δείκτες CO11-CO23 και CO30-CO34 (δείκτες με έντονη γραμματοσειρά) μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής.

Πίνακας 8: Κοινοί δείκτες εκρών και αποτελεσμάτων ΕΚΤ*

Κωδικός δείκτη	Δείκτες εκρών για συμμετέχοντες
CO01	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων
CO02	Μακροχρόνια άνεργοι
CO03	Οικονομικά μη ενεργά άτομα
CO04	Οικονομικά μη ενεργά άτομα που δεν παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση
CO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων
CO06	Κάτω των 25 ετών
CO07	Άνω των 54 ετών
CO08	Συμμετέχοντες άνω των 54 ετών που είναι άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων, ή Οικονομικά μη ενεργά άτομα που δεν παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση
CO09	Απόφοιτοι πρωτοβάθμιας (ISCED 1) ή κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2)
CO10	Απόφοιτοι ανώτερης δευτεροβάθμιας (ISCED 3) ή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4)
CO11	Απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ISCED 5 - 8)
CO12	Συμμετέχοντες που ζουν σε νοσοκομεία ανέργων

Κωδικός δείκτη	Δείκτες εκροών για συμμετέχοντες
ΕΟ13	Συμμετέχοντες που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων με συντηρούμενα τέκνα
ΕΟ14	Συμμετέχοντες που ζουν σε μονοπρόσωπα νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα
CO15	Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομ)
CO16	Συμμετέχοντες με Αναπηρία
CO17	Άλλα μειονεκτούντα άτομα
CO18	Άστεγοι ή άτομα που έχουν αποκλειστεί από τη στέγαση
CO19	Άτομα από αγροτικές περιοχές
Δείκτες εκροών για φορείς:	
CO20	Αριθμός έργων πλήρως ή μερικώς εκτελεσθέντων από κοινωνικούς εταίρους ή μη κυβερνητικές οργανώσεις
CO21	Αριθμός έργων αφιερωμένων στη βιώσιμη συμμετοχή και την πρόοδο των γυναικών στην απασχόληση
CO22	Αριθμός έργων που αφορούν δημόσιες διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο
CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)
Δείκτες άμεσων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες:	
CR01	Οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες, που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR02	Συμμετέχοντες που παρακολουθούν εκπαίδευση/κατάρτιση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR05	Μειονεκτούντα άτομα που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση, που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους**
CR01Y	άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ*
CR02Y	άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR03Y	άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR04Y	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ*
CR05Y	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR06Y	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR07Y	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ*
CR08Y	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*

Κωδικός δείκτη	Δείκτες εκροών για συμμετέχοντες
CR09Y	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/ κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους*
	Δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες:
CR06	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR07	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR08	Συμμετέχοντες ηλικίας άνω των 54 ετών που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR09	Μειονεκτούντες συμμετέχοντες που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους**
CR10Y	συμμετέχοντες σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, σε προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε επαγγελματικό προσόν, μαθητεία ή πρακτική άσκηση εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR11Y	συμμετέχοντες που εργάζονται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*
CR12Y	συμμετέχοντες που αυτοαπασχολούνται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους*

* Οι δείκτες με πλάγια γραφή και σκιαγράφηση είναι οι δείκτες του Παραρτήματος II του Καν. ΕΚΤ οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στο ΠΑΝ (Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων). Ωστόσο και όλοι οι δείκτες του Παραρτήματος I του Καν. ΕΚΤ ισχύουν και για το ΠΑΝ ως δείκτες παρακολούθησης και συγκέντρωσης στοιχείων (microdata).

* Οι δείκτες CO12-CO14 διαγράφησαν από τη λίστα των κοινών δεικτών ΕΚΤ με τον Καν. (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.

Σημειώνεται ότι εκτός από τους ανωτέρω κοινούς δείκτες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαμόρφωσε ενδεικτική λίστα δεικτών που αφορούν δράσεις σχετικές με την πανδημία του COVID-19.

4.2.1 Δείκτες Προγραμμάτων 2014-2020

Στα Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 περιλαμβάνονται δύο είδη δεικτών: οι επιχειρησιακοί και οι πρόσθετοι δείκτες. Οι **επιχειρησιακοί δείκτες** είναι όλοι οι δείκτες που περιλαμβάνονται σε ένα εγκεκριμένο Πρόγραμμα και έχουν καταχωρηθεί στην SFC. Οι δείκτες αυτοί είναι υποχρεωτικό να είναι στοχοθετημένοι και να παρακολουθούνται στο πλαίσιο της υλοποίησης των Προγραμμάτων προκειμένου να είναι δυνατή η αναφορά της προόδου επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί.

Οι **πρόσθετοι δείκτες** είναι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που δεν περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο Πρόγραμμα και δεν έχουν καταχωρηθεί στην SFC, για τους οποίους ωστόσο έχουν οριστεί τιμές στόχου. Οι δείκτες αυτοί είναι δύο κατηγοριών. Η πρώτη κατηγορία αφορά δείκτες που δημιουργήθηκαν από τη Διαχειριστική Αρχή προκειμένου να έχει για κάποιες δράσεις μεγαλύτερη πληροφορία από αυτή που παρέχει ο κοινός δείκτης. Για παράδειγμα, σε ένα μία δράση κατασκευής νέων σχολείων, η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να έχει στο Πρόγραμμα ως επιχειρησιακό δείκτη τον κοινό δείκτη CO35 «Δυναμικότητα ενισχυόμενων υποδομών παιδικής μέριμνας ή εκπαίδευσης», ωστόσο να θεωρεί ότι χρειάζεται να παρακολουθείται και ο αριθμός των

αιθουσών ή ο αριθμός του είδους των αιθουσών (διδασκαλίας ή εργαστήρια). Σε αυτή την περίπτωση θα δημιουργηθεί ένας πρόσθετος δείκτης (π.χ. αίθουσες διδασκαλίας), ο οποίος παρακολουθείται από τη Διαχειριστική Αρχή χωρίς να αποτελεί δείκτη του εγκεκριμένου Προγράμματος που έχει καταχωρηθεί στην SFC.

Η δεύτερη κατηγορία αφορά δείκτες που δημιουργήθηκαν από τη Διαχειριστική Αρχή για δράσεις οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί κατά το σχεδιασμό του Προγράμματος. Για τις νέες αυτές δράσεις πρέπει να οριστούν και να στοχοθετηθούν δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, εφόσον πρόκειται για δράσεις που δεν εντάσσονται στην υφιστάμενη λογική παρέμβασης του Προγράμματος. Οι νέοι αυτοί δείκτες είναι δυνατό κατόπιν αναθεώρησης του Προγράμματος να γίνουν επιχειρησιακοί δείκτες. Διαφορετικά θα παραμείνουν στο Πρόγραμμα ως πρόσθετοι δείκτες.

Στους Κανονισμούς των ΕΔΕΤ υπάρχουν διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα είδη και τους ορισμούς των δεικτών που χρησιμοποιούνται. Για το σκοπό αυτό στη συνέχεια γίνεται παρουσίαση των θεμάτων που αφορούν τους δείκτες διακριτά για τα διαφορετικά Ταμεία.

4.2.2 Δείκτες ΕΤΠΑ, Ταμείου Συνοχής και ΕΚΤ

Στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής οι κοινοί δείκτες που έχουν δοθεί από την Ε.Ε. είναι (ή θεωρούνται) δείκτες εκροών. Για τα Ταμεία αυτά δεν έχουν προσδιοριστεί κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων και κάθε Διαχειριστική Αρχή καλείται να προσδιορίσει ειδικούς δείκτες αποτελεσμάτων με βάση τη λογική της παρέμβασης που έχει αναπτύξει. Σύμφωνα με τους Κανονισμούς, οι δείκτες εκροών πρέπει καλύπτουν όλες τις επενδυτικές προτεραιότητες που έχουν επιλεγεί σε ένα Πρόγραμμα. Στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής πρέπει να ορίζεται υποχρεωτικά ένας ή δύο δείκτες αποτελέσματος ανά ειδικό στόχο.

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς της περιόδου 2014-2020, στα Προγράμματα του ΕΤΠΑ, του Ταμείου Συνοχής και του ΕΚΤ, θα πρέπει να προσδιορισθεί ένας περιορισμένος αριθμός δεικτών και να τεθούν σωρευτικοί στόχοι για τους δείκτες εκροών για το έτος 2022, ενώ δεν απαιτείται να τεθούν τιμές βάσης, καθώς ως η τιμή βάσης για όλους τους δείκτες εκροής θεωρείται το μηδέν. Η στοχοθεσία των δεικτών εκροών απαιτεί να υπάρχει γνώση του είδους και του κόστους του άμεσου προϊόντος των δράσεων που θα υλοποιηθούν. Για πολλές παρεμβάσεις είναι δυνατή η στοχοθέτηση με βάση τα μοναδιαία κόστη παρεμφερών δράσεων σε προηγούμενες χρονικές περιόδους (ανεξαρτήτως του αν αυτές οι δράσεις ήταν συγχρηματοδοτούμενες) ή διαμορφώνοντας μοναδιαία κόστη χρησιμοποιώντας τομεακά πρότυπα. Όταν μία παρέμβαση είναι εντελώς νέα, η στοχοθέτηση θα στηριχθεί σε εκτιμήσεις, οι οποίες μπορεί να χρειαστεί να προσαρμοστούν κατά την υλοποίηση της παρέμβασης.

Όλοι οι δείκτες αποτελεσμάτων πρέπει να έχουν τιμή βάσης, η οποία τίθεται για κάθε δείκτη στην αρχή της προγραμματικής περιόδου. Η τιμή βάσης μπορεί να προέρχεται από στατιστικές ή διοικητικές πηγές, αλλά και από έρευνες στην περίπτωση παρεμβάσεων μικρής κλίμακας ή τέτοιας φύσης όπου οι προαναφερθείσες πηγές μπορεί να μην διαθέτουν στοιχεία. Οι δείκτες αποτελεσμάτων πρέπει να έχουν και τιμή στόχο. Η τιμή στόχος αποτελεί μία εκτίμηση της μελλοντικής τιμής του δείκτη, η οποία μπορεί να είναι ποσοτική ή ποιοτική¹⁸. Στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής, η τιμή αυτή αφορά όλους τους πιθανά ωφελούμενους, καθώς αυτή επηρεάζεται

¹⁸ Ο καθορισμός ποιοτικών στόχων μπορεί να αφορά ένα εύρος/φάσμα τιμών ή την αναμενόμενη κατεύθυνση της αλλαγής ή τον αναμενόμενο ρυθμό μεταβολής της αλλαγής.

από πολλούς άλλους παράγοντες, πέραν των παρεμβάσεων του Προγράμματος που θα υλοποιηθούν. Ωστόσο, στο ΕΚΤ οι δείκτες αποτελεσμάτων σχετίζονται άμεσα με τις δράσεις πολιτικής που υλοποιούνται και αφορούν τους άμεσα ωφελούμενους της κάθε δράσης.

Για την ανάπτυξη ειδικών δεικτών στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής μετά τη διαμόρφωση σαφούς λογικής της παρέμβασης για κάθε άξονα προτεραιότητας, θα πρέπει να τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα (European Commission 2013):

- Τι αλλαγή επιδιώκεται μέσω του άξονα προτεραιότητας;
- Ποιος δείκτης/ες αποτελεσμάτων μπορεί να αποτυπώσει αυτή την αλλαγή;
- Είναι διαθέσιμη η τιμή βάσης και η πηγή του;
- Οι δράσεις που θα υποστηριχθούν στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας (και οι αντίστοιχοι δείκτες εκροών) μπορούν να συνεισφέρουν στην αλλαγή του δείκτη αποτελέσματος;
- Μπορούν να αξιολογηθούν;

Στο ΕΚΤ, οι κοινοί δείκτες είναι δείκτες εκροής για συμμετέχοντες, δείκτες εκροής για φορείς, δείκτες άμεσων αποτελεσμάτων για συμμετέχοντες και δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων για συμμετέχοντες. Οι δείκτες που θα ποσοτικοποιηθούν πρέπει να αποτιμούν σημαντικό τμήμα της επενδυτικής προτεραιότητας. Κατ' εξαίρεση, όλοι οι δείκτες αποτελέσματος της ΠΑΝ που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II του Κανονισμού του ΕΚΤ πρέπει να συνδεθούν με μία ποσοτικοποιημένη τιμή στόχο για το 2023 και μία τιμή βάσης. Επιπλέον, για την ΠΑΝ απαιτείται κάθε χρόνο μέτρηση των μακροπρόθεσμων δεικτών του Παραρτήματος II του Κανονισμού ΕΚΤ, στη βάση δειγμάτων συμμετεχόντων που εξέρχονται από τις πράξεις στο μέσο κάθε έτους.

Στο ΕΚΤ οι δείκτες αποτελεσμάτων πρέπει να αναλύονται ανά κατηγορία περιφέρειας, ενώ στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής αναλύονται ανά κατηγορία περιφέρειας όπου αυτό είναι απαραίτητο. Όλοι οι κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους συμμετέχοντες στο ΕΚΤ και όλοι οι δείκτες της ΠΑΝ πρέπει να είναι κατηγοριοποιημένοι ανά φύλο. Αυτό δεν σημαίνει ότι στα ΕΠ υποχρεωτικά στοχοθετούνται οι δείκτες ανά φύλο, αλλά μόνο όπου το απαιτεί η λογική της παρέμβασης της κάθε επενδυτικής προτεραιότητας.

Οι τιμές στόχοι των κοινών δεικτών αποτελεσμάτων θα πρέπει να τίθενται σε συνάφεια με τα δεδομένα των κοινών δεικτών εκροών. Δεν μπορεί να τεθεί τιμή στόχος για δείκτη αποτελέσματος, χωρίς να υπάρχει δείκτης εκροής ως αναφορά. Αντίστοιχα, κατά τον υπολογισμό των τιμών βάσης των δεικτών αποτελέσματος θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι «μεταβλητές» των αντίστοιχων δεικτών εκροής.

Οι ειδικοί δείκτες αποτελεσμάτων και οι συναφείς στόχοι μπορεί να είναι ποιοτικοί ή ποσοτικοί. Οι ειδικοί δείκτες περιγράφουν περισσότερα του ενός χαρακτηριστικά/διαστάσεις των ωφελουμένων και μπορεί να σχεδιάζονται με τρεις τρόπους¹⁹:

Α) Με συνδυασμό διαφορετικών κοινών δεικτών

¹⁹ Παραδείγματα σχεδιασμού ειδικών δεικτών προγράμματος περιλαμβάνονται στο έγγραφο καθοδήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Practical guidance on data collection and validation» (https://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20-%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation_0.pdf).

Για Παράδειγμα:

- «Μακροχρόνια άνεργοι που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων»: δείκτης εκροής που συνθέτει τις μεταβλητές των κοινών δεικτών EKT CO02 και CO12.
- «Εργαζόμενοι μεγάλης ηλικίας που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους»: δείκτης αποτελέσματος που συνθέτει τις μεταβλητές των αντίστοιχων κοινών δεικτών EKT CO05, CO07, CO09 και CR03.

Β) Με συνδυασμό κοινών δεικτών και ειδικών χαρακτηριστικών των προγραμμάτων

Για Παράδειγμα:

- «NEET²⁰s 15-24 ετών»: δείκτης εκροής που αντλεί στοιχεία από τους κοινούς δείκτες EKT CO01 και CO04 και δεδομένα από την ηλικιακή κατηγορία 15-24 ετών, η οποία θα πρέπει να σχεδιαστεί ως υποσύνολο του κοινού δείκτη EKT CO06.
- «Μειονεκτούντες μαθητές που παρακολουθούν εκπαίδευση/κατάρτιση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους»: δείκτης αποτελέσματος που αντλεί στοιχεία από τους κοινούς δείκτες EKT CO15, CO16, CO17, CR02 και δεδομένα από την ομάδα «μαθητές χ επιπέδου εκπαίδευσης» η οποία θα πρέπει να σχεδιαστεί, στη βάση της λογικής παρέμβασης του προγράμματος.

Γ) Αποτελώντας νέους δείκτες που μετρούν μόνο ειδικά χαρακτηριστικά των προγραμμάτων τα οποία δεν καλύπτει κανένας κοινός δείκτης.

Για Παράδειγμα:

- «Ωφελοούμενοι μαθητές από μειονεκτούντα σχολεία», «ανασφάλιστοι χαμηλού εισοδήματος»).

4.2.3 Δείκτες ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ

Η παρακολούθηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, ακολουθεί τις προβλέψεις του Κοινού Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (ΚΣΠΑ) της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, όπως αυτό περιγράφεται, ειδικά για τον 2ο Πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, στους κανονισμούς 1305/2013, 834/2014 και 808/2014. Στο ΚΣΠΑ έχουν οριστεί οι κοινοί δείκτες που χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης την περίοδο 2014-2020 (Παράρτημα IV Κανονισμού 808/2014). Οι κοινοί δείκτες που καθορίζονται στο ΚΣΠΑ είναι:

Δείκτες πλαισίου (context indicators): Οι κοινοί δείκτες πλαισίου αποτυπώνουν τις γενικές τάσεις της οικονομίας, της κατάστασης του περιβάλλοντος, του γεωργικού τομέα και των περιοχών της υπαίθρου. Οι δείκτες πλαισίου υπολογίζονται σε Ευρωπαϊκό, Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο με βάση τα δεδομένα της EUROSTAT.

Δείκτες εκρών (output indicators): Οι κοινοί δείκτες εκρών αντανακλούν την πρόοδο κάθε μεμονωμένης παρέμβασης του ΠΑΑ. Τα σχετικά δεδομένα συλλέγονται με κάθε αίτηση στήριξης. Ειδικά για τα δεδομένα που σχετίζονται με έκταση ή αριθμό ζώων, αυτά συλλέγονται μέσω της Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης, που υποβάλλεται στο πλαίσιο του 1ου Πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

²⁰ NEET: Not in Education Employment or Training.

Δείκτες αποτελεσμάτων-Δείκτες στόχοι (result indicators-target indicators): Οι κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων σχετίζονται με τους ειδικούς στόχους της πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης. Για τους δείκτες αποτελεσμάτων που είναι ταυτόχρονα και δείκτες στόχοι, η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιείται μέσω των αιτήσεων στήριξης ή των αιτήσεων πληρωμής. Για τους λοιπούς δείκτες αποτελεσμάτων, οι πράξεις που σχετίζονται με τον τομέα επικέντρωσης στον οποίο αναφέρεται ο δείκτης σημαίνονται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΠΣΑΑ) στο πλαίσιο της αίτησης στήριξης.

Δείκτες επιπτώσεων (impact indicators): Οι κοινοί δείκτες επιπτώσεων αφορούν συνολικά την Κοινή Γεωργική Πολιτική και παρέχουν μια μέτρηση των επιτευγμάτων σε σχέση με τους γενικούς στόχους της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Οι δείκτες επιπτώσεων εκτιμώνται από τον αξιολογητή με βάση δεδομένα της EUROSTAT ή άλλων πανευρωπαϊκών ή παγκόσμιων βάσεων στατιστικών δεδομένων (FAO, World Bank κ.α.) ή με ειδικές μελέτες – έρευνες που πραγματοποιούνται στα Κράτη Μέλη.

Δείκτες πλαισίου επιδόσεων: Οι προτεινόμενοι από τον Κανονισμό κοινοί δείκτες πλαισίου επιδόσεων έχουν προσαρμοστεί σε ορισμένες περιπτώσεις στο ΠΑΑ. Τα σχετικά δεδομένα συλλέγονται με κάθε αίτηση στήριξης και συγκεντρώνονται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΠΣΑΑ). Ειδικά για τα δεδομένα που σχετίζονται με έκταση ή αριθμό ζώων, αυτά συλλέγονται μέσω της Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης, που υποβάλλεται στο πλαίσιο του 1ου Πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

Για το σύνολο των προαναφερθέντων δεικτών καθώς και για τα υπόλοιπα μέρη του ΚΣΠΑ, έχουν εκδοθεί αναλυτικές κατευθύνσεις, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών δελτίων για κάθε δείκτη, από της Ε.Ε.²¹.

Η παρακολούθηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Θάλασσας και Αλιείας (ΕΠΑΛΘ) 2014-2020, ακολουθεί τις προβλέψεις του Κοινού Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (ΚΣΠΑ) όπως ορίζεται στο άρθρο 107 του Κανονισμού 508/2014. Η δομή και το περιεχόμενο του ΚΣΠΑ για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) περιγράφονται στον Κανονισμό 1014/2014, στο παράρτημα του οποίου υπάρχει κατάλογος κοινών δεικτών για τη μέτρηση της επίδοσης του ΕΤΘΑ. Η νομική βάση της χρήσης των κοινών δεικτών παρέχεται από τους Κανονισμούς 1014/2014 (Άρθρο 97.1) και 508/2014 (Άρθρο 144), σε συνδυασμό με το Άρθρο 50 του Κανονισμού 1303/2013. Οι δείκτες αυτοί είναι κοινοί²² για όλα τα Κράτη Μέλη και ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

Δείκτες πλαισίου (context indicators): Αφορούν σε ολόκληρη την επικράτεια, τον πληθυσμό ή την κατηγορία του πληθυσμού και παρέχουν τις βασικές πληροφορίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προσδιοριστούν οι ανάγκες. Οι τιμές των δεικτών πλαισίου δεν εξαρτώνται απαραίτητα από την εφαρμογή του προγράμματος. Οι περισσότερες από τις πληροφορίες που απαιτούνται για τους δείκτες πλαισίου είναι διαθέσιμες από τα Εθνικά Προγράμματα Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων ή/και τις βάσεις δεδομένων της EUROSTAT, ενώ υπάρχουν διαθέσιμες μεθοδολογίες από την Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας της Ε.Ε.

²¹ <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance/cmef>

²² Η Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας (DG MARE) έχει εκδώσει έγγραφο με τους ορισμούς των κοινών δεικτών το οποίο παρέχει και μία βάση των Προγραμμάτων Αλιείας, με στόχο την εξασφάλιση της συνοχής και της συγκρισιμότητας (European Commission 2019).

Δείκτες εκροών (output indicators): Σχετίζονται με τα παραδοτέα που αναμένεται να παραχθούν από το Πρόγραμμα, όπως προκύπτουν από τις χρηματοδοτούμενες πράξεις και αφορούν τον αριθμό των έργων που υλοποιούνται.

Δείκτες αποτελέσματος (result indicators): Αντιπροσωπεύουν τα άμεσα αποτελέσματα του Προγράμματος στους Δικαιούχους και τους άμεσα ωφελούμενους από την υλοποίηση του Προγράμματος. Σχετίζονται με τις συγκεκριμένες προτεραιότητες της Ένωσης (άρθρο 6 Καν.508/2014), και σε κάποιες περιπτώσεις με μεταβολή στην τιμή ορισμένων δεικτών πλαισίου. Οι δείκτες αποτελέσματος υπολογίζονται με βάση τις εκτιμήσεις που γίνονται από τους Δικαιούχους στις αιτήσεις που συμπληρώνουν για την ένταξή τους στο Πρόγραμμα.

4.2.4 Δείκτες Πλαισίου Επίδοσης

Το Πλαίσιο Επίδοσης αποτελεί ένα εργαλείο αποτίμησης της αποδοτικής εφαρμογής των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) και περιλαμβάνεται σε όλα τα Προγράμματα πλην των Προγραμμάτων και των Αξόνων Προτεραιότητας που αφορούν την Τεχνική Βοήθεια και των Προγραμμάτων που αφορούν αποκλειστικά μέσα χρηματοδοτικής τεχνικής (άρθρο 39 Παράρτημα II(1) Καν. 1303/2013). Στο Πλαίσιο Επίδοσης προβλέπεται η κατανομή αποθεματικού επίδοσης²³ σε Άξονες Προτεραιότητας/ Προτεραιότητες²⁴ που επιτυγχάνουν τους στόχους, ενώ προβλέπεται πιθανή αναστολή πληρωμών-δημοσιονομικές διορθώσεις σε περιπτώσεις μη επίτευξής τους. Για το σκοπό αυτό, στο Πλαίσιο Επίδοσης προσδιορίζονται δείκτες και συγκεκριμένοι στόχοι για το μέσο της προγραμματικής περιόδου (ορόσημα) και συγκεκριμένοι στόχοι για το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Το αποθεματικό επίδοσης αποτελεί ένα ποσό που αντιστοιχεί στο 6% των πόρων που κατανέμονται στα ΕΔΕΤ (για κάθε Ταμείο)²⁵, ενώ στα Προγράμματα αντιστοιχεί στο 5% με 7% των πόρων που κατανέμονται σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα.

Οι δείκτες που δύναται να χρησιμοποιηθούν στο Πλαίσιο Επίδοσης είναι:

1. Δείκτες εκροών (υποχρεωτική η χρήση τους),
2. Βασικά στάδια υλοποίησης (προαιρετική η χρήση τους),
3. Οικονομικοί δείκτες (υποχρεωτική η χρήση τους),
4. Δείκτες αποτελέσματος (προαιρετική η χρήση τους).

Οι δείκτες που περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο Επίδοσης πρέπει να αποτυπώνουν την πλειοψηφία των πόρων (>του 50%) που κατανέμονται σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα (Άρθρο 5(1) Εκτελεστικού Κανονισμού 215/2014). Η αντιπροσωπευτικότητα των δεικτών (> του 50%) και η

²³ Δεν κατανέμεται αποθεματικό επίδοσης στην Τεχνική Βοήθεια, στα Προγράμματα που αφορούν αποκλειστικά μέσα χρηματοδοτικής τεχνικής σύμφωνα με το άρθρο 39 του Καν. 1303/2013, στα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται μέσω του στόχου ΕΕΣ και στις δράσεις της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ). Ωστόσο, ο στόχος ΕΕΣ και η ΠΑΝ έχουν Πλαίσιο Επίδοσης.

²⁴ Βάσει των Κανονισμών οι ανωτέρω δείκτες τίθενται στο επίπεδο του Άξονα Προτεραιότητας στα Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ (συμπεριλαμβανομένου του Στόχου Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας), το Ταμείο Συνοχής και το ΕΚΤ ή στο επίπεδο της Προτεραιότητας στα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

²⁵ Για τον υπολογισμό του αποθεματικού επίδοσης εξαιρούνται οι πόροι του στόχου ΕΕΣ και της ΠΑΝ και κάποιες άλλες κατηγορίες που προβλέπονται στο Άρθρο 20 του Καν. 1303/2013.

επίτευξη των οροσήμων και των στόχων, αξιολογούνται ανεξάρτητα για κάθε Ταμείο στο Ταμείο Συνοχής, το ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ μέσα στον Άξονα Προτεραιότητας ή την Προτεραιότητα και ανά Ταμείο και Κατηγορία Περιφέρειας στο ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ (Άρθρο 7(3) Εκτελεστικού Κανονισμού 215/2014). Για το λόγο αυτό οι δείκτες του Πλαισίου Επίδοσης απαιτείται να είναι στοχοθετημένοι και να παρακολουθούνται διακριτά:

- ανά Ταμείο, όταν ένας Άξονας Προτεραιότητας χρηματοδοτείται από περισσότερα του ενός Ταμεία (πολυταμειακός) (Άρθρο 7(1) Εκτελεστικού Κανονισμού 215/2014).
- ανά κατηγορία Περιφέρειας για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.
- για την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ), εφόσον έχει προγραμματισθεί να αποτελέσει (η ΠΑΝ) μέρος ενός ή περισσότερων Αξόνων Προτεραιότητας (άρθρο 18 (γ) του 1304/2013).

Οι **δείκτες εκροών** και οι **δείκτες αποτελεσμάτων** που χρησιμοποιούνται στο Πλαίσιο Επίδοσης αποτελούν υποσύνολο των δεικτών εκροών και αποτελέσματος που έχουν χρησιμοποιηθεί σε κάθε Πρόγραμμα. Οι δείκτες πρέπει να έχουν ποσοτικοποιημένη τιμή στα ορόσημα του 2018 και τους στόχους του 2023. Για τα Ταμεία ΕΤΠΑ (συμπεριλαμβανομένου του στόχου ΕΕΣ), Τ.Σ., ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ η χρήση των δεικτών αποτελέσματος στο Π.Ε. δε συστήνεται. Για το ΕΚΤ και την ΠΑΝ μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο οι άμεσοι δείκτες αποτελέσματος στην περίπτωση που αποτυπώνουν αποτελέσματα που είναι στενά συνδεδεμένα με τους ωφελούμενους ή τους φορείς και είναι διαθέσιμα έγκαιρα τα στατιστικά στοιχεία. Στα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 δεν έχει γίνει χρήση δεικτών αποτελεσμάτων στο Πλαίσιο Επίδοσης.

Τα **Βασικά Στάδια Υλοποίησης** αποτελούν δείκτες που δημιουργούνται αποκλειστικά και- μόνο για τις ανάγκες του Πλαισίου Επιδόσεων και χρησιμοποιούνται μόνο ως ορόσημα για το 2018. Τα Βασικά Στάδια Υλοποίησης χρησιμοποιούνται στην περίπτωση που η υλοποίηση πράξεων που συνδέονται με το Πλαίσιο Επίδοσης και περιλαμβάνονται σε ένα Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα δεν αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί το 2018 και επομένως εκτιμάται ότι δεν θα υπάρχει μετρήσιμο αποτέλεσμα ή ότι οι εκροές θα είναι πολύ χαμηλές. Ωστόσο, όταν επιλεγεί ένα Βασικό Στάδιο Υλοποίησης για το 2018 πρέπει να αντιστοιχηθεί με ένα σχετικό δείκτη εκροών που στοχοθετείται το 2023.

Τα Βασικά Στάδια Υλοποίησης (ΒΣΥ) περιγράφουν την ολοκλήρωση ενός σταδίου υλοποίησης της πράξης προγενέστερο της πλήρους ολοκλήρωσης του φυσικού αντικείμενου του έργου που υλοποιείται. Παραδείγματα δεικτών ΒΣΥ αποτελούν οι δείκτες:

- Ενταγμένα έργα (μονάδα μέτρησης: αριθμός)
- Έργα για τα οποία έχει υπογραφεί τουλάχιστον μια σύμβαση τεχνικού έργου (μονάδα μέτρησης: αριθμός)
- Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων (μονάδα μέτρησης: αριθμός)
- Σύσταση συνεργατικών σχημάτων (cluster) (μονάδα μέτρησης: αριθμός)
- Σύσταση Ταμείων στο πλαίσιο των Χρηματοδοτικών Εργαλείων (μονάδα μέτρησης: αριθμός)
- Στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ που έχουν επιλεγεί (μονάδα μέτρησης: αριθμός)

Ο **οικονομικός δείκτης**, σε όλα τα Ταμεία, εκτός του ΕΓΤΑΑ, αποτελεί το συνολικό ποσό των επιλέξιμων δαπανών που εισάγεται στο λογιστικό σύστημα της Αρχής Πιστοποίησης και έχει πιστοποιηθεί από την Αρχή αυτή (άρθρο 5(2) Εκτελεστικού Κανονισμού 215/2014). Στο ΕΓΤΑΑ ο οικονομικός δείκτης αποτελεί την πραγματοποιηθείσα συνολική δημόσια δαπάνη που εισάγεται

στο κοινό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης (Άρθρο 5(2) Εκτελεστικού Κανονισμού 215/2014) και αντιστοιχεί είτε σε πλήρως ολοκληρωμένες πράξεις για τις οποίες έχουν γίνει οι τελικές πληρωμές στους δικαιούχους, είτε σε πράξεις που έχουν γίνει ετήσιες πληρωμές στους δικαιούχους (για τα μέτρα που υλοποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 16, 19 (1)(c), 21 (1)(a)(b), 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34 του Κανονισμού 1305/2013).

Για κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα πρέπει να υπάρχει ένας οικονομικός δείκτης (εκτός της Τεχνικής Βοήθειας που δεν συμμετέχει στο Πλαίσιο Επίδοσης) που μετράει πιστοποιημένες Δαπάνες για το ορόσημο του 2018 και το στόχο του 2023. Ο οικονομικός δείκτης λαμβάνει την ονομασία «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών» και μετριέται σε ευρώ (€). Για το έτος 2018, το άθροισμα των ποσών που έχουν ορισθεί σαν ορόσημο για κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο από το ποσό που αντιστοιχεί στο N+3²⁶ του Προγράμματος το 2018 και αφορά τα έτη 2014 και 2015. Περαιτέρω, το άθροισμα των ποσών που έχουν ορισθεί σαν ορόσημο για κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεσμεύσεις των ετών 2014-2018. Για το έτος 2023, το άθροισμα των ποσών που έχουν ορισθεί σαν στόχος για κάθε Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεσμεύσεις των ετών 2014-2020.

Οι δείκτες που έχουν επιλεγεί σε κάθε Πλαίσιο Επίδοσης αποτελούν το μέσο αποτίμησης της αποδοτικής εφαρμογής των Προγραμμάτων. Ο έλεγχος των επιδόσεων των Προγραμμάτων γίνεται δύο φορές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους δείκτες που περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο Επίδοσης.

Το 2019 εξετάζεται η επίτευξη των οροσήμων που αποτελούν τους ενδιάμεσους στόχους που τίθενται για το 2018. Η επίδοση των Προγραμμάτων εξετάζεται στο επίπεδο του Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα, του Ταμείου και της Κατηγορίας Περιφέρειας (στο ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ) σε σχέση με τα ορόσημα που έχουν τεθεί για το 2018. Η επίτευξη των οροσήμων οδηγεί σε οριστική κατανομή του αποθεματικού επίδοσης στους Άξονες Προτεραιότητας/ Προτεραιότητες που έχουν επιτύχει τα ορόσημα. Το αποθεματικό επίδοσης που συνδέεται με Άξονες Προτεραιότητας/ Προτεραιότητες που δεν πέτυχαν τα ορόσημα, θα ανακατανεμηθεί σε Άξονες Προτεραιότητας/ Προτεραιότητες που έχουν επιτύχει. Στην περίπτωση αποτυχίας επίτευξης των οροσήμων, η Ε.Ε. μπορεί να προβεί σε αναστολή μέρους ή όλου του ποσού των ενδιάμεσων πληρωμών ενός Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητας ενός Προγράμματος, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Το 2024 για το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ και το 2025 για τα λοιπά ΕΔΕΤ, εξετάζεται η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν για το 2023 στο επίπεδο του Άξονα Προτεραιότητας/ Προτεραιότητα, του Ταμείου και της Κατηγορίας Περιφέρειας (στο ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ). Στην περίπτωση της αποτυχίας επίτευξης των στόχων στο τέλος της προγραμματικής περιόδου, η Ε.Ε. μπορεί να προβεί σε δημοσιονομικές διορθώσεις, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

²⁶ Το ποσό του N+3 δεν περιλαμβάνει το ποσό του αποθεματικού επίδοσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1300/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1084/2006.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1299/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού ειδικών διατάξεων για την υποστήριξη του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1014/2014 της Επιτροπής, της 22ας Ιουλίου 2014, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το περιεχόμενο και τη δομή ενός κοινού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου.

- Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 834/2014 της Επιτροπής, της 22ας Ιουλίου 2014, για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κοινού πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης της κοινής γεωργικής πολιτικής.
- Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 808/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουλίου 2014, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου.
- European Commission (2014a). Programming period 2014-2020. Guidance Document on monitoring and evaluation - March 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf.
- European Commission (2018a). Programming period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. European Social Fund. Guidance Document. August 2018, <https://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/ESF%20monitoring%20and%20evaluation%20guidance.pdf>.
- European Commission (2015). The Monitoring and Evaluation Framework for the Common Agricultural Policy 2014–2020, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.agriculture.gov.ie/media/migration/ruralenvironment/ruraldevelopment/ruraldevelopmentprogramme2014-2020/CAPMonEvalInformBooklet030615.pdf>.
- European Commission (2019): FAME Working Paper «Definitions of EMFF common indicators», Revised version, Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries - Unit D.3 , March 2019, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/fame-working-paper-definitions-of-common-indicators_en.pdf.
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 215/2014 της Επιτροπής της 7ης Μαρτίου 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ως προς τις μεθοδολογίες για τη στήριξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, τον προσδιορισμό ορόσημων και ποσοτικών στόχων στο πλαίσιο των επιδόσεων και την ονοματολογία των κατηγοριών παρέμβασης για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία.
- Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 480/2014 της Επιτροπής, της 3ης Μαρτίου 2014, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.
- European Commission (2014b). Guidance fiche.-Performance framework review and reserve in 2014-2020. Final Version. 14 May 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/09-performance-framework_en.pdf.
- European Commission (2018b). Guidance for Member States on Performance framework, review and reserve. Version 2. 19/06/2018, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

Αλλαγή κωδικού πεδίου

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/gn_performance_framework_review_and_reserve.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- European Commission (2013). Result indicators 2014+. Report on pilot tests in 23 regions/OPs across 15 MS of the EU, January 2013, Brussels, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/result_indicator_pilot_report.pdf.

- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Εθνική Αρχή Συντονισμού, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (2014α). Οδηγίες για την ανάπτυξη του ενιαίου συστήματος δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 (1ο ΜΕΡΟΣ), Απρίλιος 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.espa.gr/el/Documents/Odigies_Eniaiou_Sistimatos_Deikton_2014-2020.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Εθνική Αρχή Συντονισμού, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (2014β). Οδηγίες για την ανάπτυξη του ενιαίου συστήματος δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 (2ο ΜΕΡΟΣ), Σεπτέμβριος 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://2007-2013.espa.gr/el/Documents/Odigies_Eniaiou_Sistimatos_Deikton_2014-2020_pt2.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Εθνική Αρχή Συντονισμού, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (2014γ). Οδηγίες για την ανάπτυξη του ενιαίου συστήματος δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 (3ο ΜΕΡΟΣ), Δεκέμβριος 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://2007-2013.espa.gr/el/Documents/Odigies_Eniaiou_Systimatos_Deikton_2014-2020_3rd.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, Εθνική Αρχή Συντονισμού (2017). Ενιαίο Σύστημα Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020, Ιούνιος 2017, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.espa.gr/elibrary/Eniaio_Systima_Parakolouthisis_Deiktwn_2014-2020_July2017.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, Εθνική Αρχή Συντονισμού (2017). Παραρτήματα εγκεκριμένου Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020, Ιούνιος 2017, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.espa.gr/elibrary/Annexes_SysthmaDeiktwn.pdf.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

5 Η Προγραμματική Περίοδος 2021-2027

5.1 Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το νέο κανονιστικό πλαίσιο

5.1.1 Τα Ταμεία

Στις 29 Μαΐου 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρότασή της για τους κανονισμούς των Ταμείων που θα χρηματοδοτήσουν την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης την περίοδο 2021-2027. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.Ε.) σχετικά με την Πολιτική Συνοχής περιλαμβάνει έναν ενιαίο Κανονισμό Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) που διέπει την εφαρμογή των ακόλουθων Ταμείων: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (στη συνέχεια ο τίτλος του διευρύνθηκε σε «Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας -ΕΤΘΑΥ) και για πρώτη φορά το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο Διαχείρισης Συνόρων και Θεωρήσεων. Στη συνέχεια θα μας απασχολήσουν τα τέσσερα πρώτα Ταμεία:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας(ΕΤΘΑΥ)

Την προγραμματική περίοδο 2021-2027 δημιουργείται Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης, που περιλαμβάνει το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ)**, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς μία κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Το ΤΔΜ επικεντρώνεται στην οικονομική διαφοροποίηση των περιοχών που επηρεάζονται περισσότερο από την ενεργειακή μετάβαση μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, τη ψηφιακή μετάβαση και την καινοτομία, την αποκατάσταση των περιοχών και αναβάθμιση των τοπικών μέσων μαζικής μεταφοράς, την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, την ενεργό ένταξη των εργαζομένων και των ατόμων που αναζητούν εργασία στις περιοχές αυτές και τέλος την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας. Οι επιλέξιμες περιοχές είναι σε επίπεδο NUTS 3 και είναι αυτές που πλήττονται από τη ενεργειακή μετάβαση και την απολιγνιτοποίηση. Για τη χώρα μας, επιλέξιμες περιοχές είναι η Δυτική Μακεδονία και ειδικότερα οι περιφερειακές ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας, ο Δήμος Μεγαλόπολης καθώς και η άτυπη Χωρική Ενότητα Κρήτης και Νήσων Αιγαίου²⁷.

Σημειώνεται ότι, με βάση την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μεταξύ των Ταμείων που θα χρηματοδοτήσουν την Πολιτική Συνοχής 2021-2027 δεν συμπεριλαμβάνεται το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) σε αντίθεση με ό,τι ισχύει την περίοδο 2014-2020. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την επίτευξη των αναγκαίων συνεργειών μεταξύ των δράσεων που χρηματοδοτεί το εν λόγω Ταμείο με δράσεις που χρηματοδοτούν τα άλλα Ταμεία (π.χ. στον τομέα της αγροδιατροφής).

²⁷ Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, 2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027,, Νοέμβριος 2020.

5.1.2 Στόχοι πολιτικής και ειδικοί στόχοι

Σύμφωνα με τον προτεινόμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΚΚΔ, Το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ θα στηρίζουν τους ακόλουθους **5 στόχους πολιτικής (ΣΠ)**:

- ΣΠ1. Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού.
- ΣΠ2. Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων.
- ΣΠ3. Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων.
- ΣΠ4. Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- ΣΠ5. Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Ο ΣΠ5 αφορά τη χωρική ανάπτυξη, στο πλαίσιο της οποίας στηρίζονται οι αναπτυξιακές στρατηγικές που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και ενισχύεται ο ρόλος των τοπικών αρχών. Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά την περίοδο 2021-2027 θα διατεθεί για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη το 6% των πόρων του ΕΤΠΑ (έναντι 5% στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο).

Οι 5 ΣΠ θα αντικαταστήσουν τους 11 Θεματικούς Στόχους της περιόδου 2014-2020. Σημαντική διαφορά με την τρέχουσα περίοδο αποτελεί το γεγονός ότι η ενίσχυση της **θεσμικής ικανότητας** (Θεματικός Στόχος 11 της τρέχουσας περιόδου) δεν αποτελεί πλέον διακριτό στόχο αλλά υποστηρίζεται εν μέρει στο πλαίσιο άλλων Στόχων Πολιτικής.

Κατά τη διαπραγμάτευση που ακολούθησε στο πλαίσιο του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επήλθαν τροποποιήσεις στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα τελικά (επίσημα) κείμενα δεν έχουν ακόμα δημοσιευτεί (είναι στη φάση των τεχνικών διορθώσεων / προσαρμογών) και επομένως δεν είναι γνωστή η τελική μορφή τους. Γνωρίζουμε ωστόσο ότι έχουν επέλθει αξιοσημείωτες αλλαγές. Για παράδειγμα, ο Στόχος Πολιτικής 1 περιλαμβάνει και τα δίκτυα ΤΠΕ και ο τίτλος του έχει τροποποιηθεί ως εξής: **Μια πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων**. Επίσης, ο Στόχος Πολιτικής 2 έχει διαφοροποιηθεί ως εξής: **ΣΠ2. Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας**. Το πλήρες εύρος των αλλαγών και η οριστική τους μορφή θα είναι γνωστή μετά την δημοσίευση των Κανονισμών.

Στο πλαίσιο κάθε στόχου πολιτικής, κάθε Ταμείο υποστηρίζει συγκεκριμένους **ειδικούς στόχους (ΕΣ)**. Για παράδειγμα, οι ειδικοί στόχοι που υποστηρίζει το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του ΣΠ1 είναι οι εξής:

- i) Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.
- ii) Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις.
- iii) Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ
- iv) Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα.

Οι ειδικοί στόχοι ανά ΣΠ και Ταμείο, σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρουσιάζονται στο Παράρτημα VI. Υπογραμμίζεται ότι κατά τη διάρκεια της προαναφερόμενης διαπραγμάτευσης επήλθαν αλλαγές και στους ειδικούς στόχους. Για παράδειγμα, στους ειδικούς στόχους του Στόχου Πολιτικής 1 έχει προστεθεί ο ειδικός στόχος ν) Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας. Επίσης το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του ΣΠ4 υποστηρίζει επιπλέον τον ειδικό στόχο νι) Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.

5.1.3 Θεματική συγκέντρωση

Θεματική συγκέντρωση ΕΤΠΑ

Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι υπάρχει μια κρίσιμη μάζα επενδύσεων, ο κανονισμός για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής διατηρεί τις απαιτήσεις για τη **θεματική συγκέντρωση**. Η πλειονότητα των πόρων (55% έως 85%) θα επικεντρωθεί στη συμβολή στους Στόχους Πολιτικής 1 και 2..

Για να υπάρξει ευελιξία, τα κριτήρια για τη θεματική συγκέντρωση θα εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο (και όχι ανά κατηγορία περιφέρειας όπως ισχύει την περίοδο 2014-2020). Κριτήριο για τη θεματική συγκέντρωση θα είναι το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ως ποσοστό του μέσου όρου της Ε.Ε.. Ειδικότερα προτείνονται σύμφωνα με την τελευταία εκδοχή του Κανονισμού (Πίνακας 9):

Πίνακας 9: Θεματική συγκέντρωση ΕΤΠΑ για την περίοδο 2021-2027 σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Για χώρες με:	Ελάχιστο ποσοστό πόρων του ΕΤΠΑ που διατίθεται για το ΣΠ1	Ελάχιστο ποσοστό πόρων του ΕΤΠΑ που διατίθεται για το ΣΠ 2
ΑΕΕ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της Ε.Ε.	25%	30%
ΑΕΕ μεγαλύτερο ή ίσο του 75 έως και μικρότερο του 100% του μέσου όρου της Ε.Ε.	40%	30%
ΑΕΕ μεγαλύτερο ή ίσο του 100% του μέσου όρου της Ε.Ε.	ΣΠ 1 και ΣΠ 2 τουλάχιστον 85%	30%

Η Ελλάδα, με ΑΕΕ κάτω από το 75% του μέσου όρου της, θα πρέπει να διαθέσει το 25% των πόρων του ΕΤΠΑ για το ΣΠ1 και το 30% των πόρων του ΕΤΠΑ για το ΣΠ2.

Θεματική συγκέντρωση ΕΚΤ+

Στο ΕΚΤ+, στον προϋπολογισμό που αναλογεί στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης θα πρέπει να διατεθεί :

- τουλάχιστον το 25% για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης (Μειονεκτούσες ομάδες, μεταξύ άλλων, οι οικονομικά μη ενεργοί και οι μακροχρόνια άνεργοι, τα παιδιά, οι περιθωριοποιημένες κοινότητες όπως οι Ρομά, οι άποροι και οι υπήκοοι τρίτων χωρών, αναφέρονται ρητά στο σκέλος του ΕΚΤ+ που αφορά την πολιτική ένταξης) ,
- τουλάχιστον το 4% για την καταπολέμηση της υλικής στέρησης, με στόχο την προώθηση των προτεραιοτήτων και των δραστηριοτήτων του σημερινού ΤΕΒΑ (στήριξη των απόρων). Τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον το 2 % των εθνικών τους πόρων από το σκέλος του ΕΚΤ+ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης για την αντιμετώπιση των ακραίων μορφών φτώχειας με τον μεγαλύτερο αντίκτυπο κοινωνικού αποκλεισμού, όπως η έλλειψη στέγης, η παιδική φτώχεια και η στέρηση τροφής.
- τουλάχιστον το 10% για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων στα κράτη μέλη με ποσοστό νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ), όπως στην Ελλάδα, μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της Ένωσης το 2019.

Δεσμεύσεις πόρων για την επίτευξη των στόχων σχετικά με την κλιματική αλλαγή

Για το σύνολο του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπάρχει επιπλέον η δέσμευση ότι το 25% των πόρων να διατεθεί για δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη στόχων για την κλιματική αλλαγή. Δέσμευση σχετική ανά κράτος μέλος δεν υπάρχει.

5.1.4 Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

Στη πρόταση ΚΚΔ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορίζονται για κάθε ειδικό στόχο οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίησή του. Οι προϋποθέσεις αυτές περιγράφονται με τον όρο «**αναγκαίοι πρόσφοροι όροι**» (enabling conditions). Οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι αναφέρονται στο Παράρτημα VII.

Οι όροι αυτοί (4 γενικοί και 16 θεματικοί) και αποτελούν συνέχεια των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων που εισήχθησαν στην παρούσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 με βασικές όμως διαφορές ως προς τον τρόπο που αυτές θα επηρεάσουν την υλοποίηση των Προγραμμάτων. Οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι της νέας προγραμματικής περιόδου, όπως και οι εκ των προτέρων αιρεσιμότητες της περιόδου 2014-2020, αφορούν κατ' ουσία το απαραίτητο πλαίσιο (θεσμικό ή στρατηγικό) σύμφωνα με το οποίο θα υλοποιούνται οι αντίστοιχες δράσεις. Ως εκ τούτου η εκπλήρωση των επιμέρους απαιτήσεων αποτελεί ευθύνη των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργείων και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις των Περιφερειών.

Για κάθε έναν αναγκαίο πρόσφορο όρο στην πρόταση ΚΚΔ (στο Παράρτημα III αυτής) καθορίζονται τα αναγκαία κριτήρια για την αξιολόγηση της πλήρωσής του. Για παράδειγμα η «**ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης**» αποτελεί αναγκαίο πρόσφορο όρο για όλους τους ειδικούς στόχους του Στόχου Πολιτικής 1. Τα κριτήρια εκπλήρωσης του προαναφερόμενου αναγκαίου πρόσφορου όρου, σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού της Ευρωπαϊκής επιτροπής, είναι τα εξής:

Η/Οι στρατηγική/-ές έξυπνης εξειδίκευσης υποστηρίζεται/-ονται από:

- i. Επικαιροποιημένη ανάλυση των εμποδίων που υφίστανται για τη διάδοση της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης.
- ii. Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού / εθνικού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.
- iii. Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.
- iv. Αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.
- v. Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας.
- vi. Δράσεις για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης.
- vii. Μέτρα για τη διεθνή συνεργασία.

Η κρίσιμη διαφορά των αναγκών όρων σε σχέση με τις αιρεσιμότητες της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 είναι ότι θα πρέπει να έχουν εκπληρωθεί με την έγκριση του κάθε Προγράμματος, προκειμένου απρόσκοπτα να πραγματοποιείται η χρηματοδότηση από την Ε.Ε. Για την πληρωμή δηλαδή των έργων ανά τομέα, θα πρέπει να έχουν πρώτα εκπληρωθεί όλες οι απαιτήσεις των κριτηρίων ανά αναγκαίο όρο και ειδικό στόχο στον οποίο αντιστοιχεί. Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη, ότι η εκπλήρωση των αναγκών όρων πρέπει να διασφαλίζεται και καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και θα παρακολουθείται, σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5.1.5 Σύστημα παρακολούθησης

Στα κείμενα των Κανονισμών της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 εξακολουθεί να αναδεικνύεται η έννοια της εστίασης στα επιτεύγματα των παρεμβάσεων, ωστόσο η έννοια του αποτελέσματος επαναπροσδιορίζεται και ταυτίζεται πλέον σε όλα τα ΕΔΕΤ στο αποτέλεσμα της επίδρασης των Προγραμμάτων ως άμεση συνέπεια των δράσεων που υλοποιούνται.

Με τους νέους Κανονισμούς ενισχύεται η χρήση των κοινών δεικτών. Στο ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής υιοθετούνται και κοινοί δείκτες αποτελέσματος, ενώ διευρύνεται η λίστα των κοινών δεικτών εκροής προκειμένου να καλύψει ένα μεγαλύτερο εύρος παρεμβάσεων πολιτικής (Πίνακας 10). Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) προκειμένου να ενισχύσει τη χρήση κοινών μεθοδολογιών με στόχο τη συγκρισιμότητα των δεδομένων και να αξιοποιήσει την ήδη σωρευμένη εμπειρία των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων στα θέματα των δεικτών υιοθετεί και στο ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΚΤ τη χρήση του Δελτίου Ταυτότητας Δείκτη για όλους τους κοινούς δείκτες των Ταμείων αυτών.

Πίνακας 10: Αριθμός κοινών δεικτών ανά προγραμματική περίοδο στο ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ

	Δείκτες εκροών		Δείκτες αποτελεσμάτων	
	2014-2020	2021-2027	2014-2020	2021-2027
ΕΤΠΑ/ΤΣ	50/ 18	-	74	77
ΕΚΤ/ ΠΑΝ	17	17	9/ 12	6

Στην **προγραμματική περίοδο 2021-2027** ο έλεγχος των επιδόσεων των Προγραμμάτων θα συνεχίσει να γίνεται μέσω του Πλαισίου Επίδοσης. Στο **Πλαίσιο Επίδοσης** θα συμμετέχουν όλοι οι δείκτες²⁸ κάθε Προγράμματος με ποσοτικοποιημένους στόχους, οι οποίοι θα υπόκεινται σε **ετήσια εξέταση** με τη μορφή διαλόγου πολιτικής μεταξύ των αρμόδιων αρχών για τα Προγράμματα και της Ε.Ε. Σε κάθε Πρόγραμμα θα πρέπει να τεθούν ενδιάμεσοι στόχοι στους δείκτες εκροών για το 2024 και στόχοι στους δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων για το 2029.

Σύμφωνα με την πρόταση της Ε.Ε. «το κράτος μέλος καθορίζει πλαίσιο επιδόσεων, το οποίο καθιστά δυνατή την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις των προγραμμάτων κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους και την αξιολόγηση των επιδόσεων αυτών, και συμβάλλει στη μέτρηση των συνολικών επιδόσεων των Ταμείων». Το πλαίσιο επιδόσεων δεν συνδέεται με κάποιο αποθεματικό επίδοσης, όπως στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

Οι επιδόσεις των Προγραμμάτων θα αξιολογηθούν το 2025 με την **ενδιάμεση επανεξέταση**, η οποία αποτελεί ένα νέο στοιχείο της Προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Η ενδιάμεση επανεξέταση των προγραμμάτων προβλέπεται να γίνει το 2025 και θα καθορίζει αν απαιτούνται αλλαγές στα προγράμματα για τα δύο τελευταία έτη της περιόδου χρηματοδότησης, με βάση ενδεχόμενες νέες προτεραιότητες/προκλήσεις, τις επιδόσεις των προγραμμάτων και τις πλέον πρόσφατες συστάσεις ανά χώρα. Με τον τρόπο αυτό τα καταναμεμημένα σε κάθε πρόγραμμα ποσά των δύο τελευταίων ετών (2026 και 2027) δεν θα μπορούν να προγραμματιστούν ή να χρησιμοποιηθούν πριν την ενδιάμεση επανεξέταση και θα καταναμεμηθούν οριστικά μετά από αυτήν.

²⁸ Αφορά τους δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, καθώς στη προγραμματική περίοδο 2021-2027 δεν υπάρχουν οικονομικοί δείκτες και Βασικά Στάδια Υλοποίησης.

Η άμεση διασύνδεση της Πολιτικής της Συνοχής με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις καθώς και με τις λοιπές πολιτικές και προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί βασική πρόταση της Επιτροπής στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διασύνδεση αυτή με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πραγματοποιηθεί μέσω των ειδικών συστάσεων ανά κράτος μέλος (Country Specific Recommendations - CSR). Οι **ειδικές ανά χώρα συστάσεις** που διατυπώνονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα λαμβάνονται υπόψη δύο φορές κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής περιόδου: στην αρχή, για το σχεδιασμό των προγραμμάτων της πολιτικής για τη Συνοχή και κατά την ενδιάμεση επανεξέταση.

5.1.6 Κατηγορίες περιφερειών

Για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανάλογα με το ύψος του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες:

- Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες : κατά κεφαλήν ΑΕΠ <75% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27,
- Περιφέρειες σε μετάβαση (κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ 75% και 100% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, και
- Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες: κατά κεφαλήν ΑΕΠ > 100% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 .

Σημειώνεται ότι όλες οι περιφέρειες της Ελλάδος εντάσσονται στην πρώτη κατηγορία εκτός από την Αττική και το Νότιο Αιγαίο που εντάσσονται στις περιφέρειες σε μετάβαση.

Τα ποσοστά συγχρηματοδότησης από την Ε.Ε. για τις κατηγορίες περιφερειών που αφορούν τη χώρα μας, σύμφωνα με τελευταίο σχέδιο του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων, είναι τα εξής:

- 85% για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες
- 75% για τις περιφέρειες σε μετάβαση, οι οποίες την περίοδο 2014-2020 ανήκουν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες
- 60% για τις περιφέρειες σε μετάβαση.

5.2 Σχεδιάζοντας το ΕΣΠΑ 2021-2027

Η ενίσχυση της Ε.Ε. για το ΕΣΠΑ 2021-2027 ανέρχεται σε 21.179 εκατ. ευρώ (τρέχουσες τιμές). Η κατανομή των πόρων αυτών ανά Ταμείο είναι η εξής:

- ΕΤΠΑ: 10.787 εκατ. ευρώ

- ΕΚΤ+: 5.619 εκατ. ευρώ

- Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ): 1.375 εκατ. ευρώ

- Ταμείο Συνοχής: 3.023 εκατ. ευρώ

- ΕΤΘΑΥ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών): 375 εκατ. ευρώ.

Σημείωση: Τα ποσά είναι στρογγυλοποιημένα.

Σύμφωνα με τον υπάρχοντα σχεδιασμό, το ΕΣΠΑ 2021 – 2027 θα περιλαμβάνει τα εξής Προγράμματα (σε παρένθεση τα Ταμεία τα οποία συγχρηματοδοτούν το Πρόγραμμα):

- 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)
- Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)
- Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» (ΕΤΠΑ)
- Πρόγραμμα «Περιβάλλον – Ενέργεια – Κλιματική Αλλαγή» (ΕΤΠΑ, ΤΣ)
- Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών» (ΕΤΠΑ, ΤΣ)
- Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία» (ΕΤΠΑ)
- Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΚΤ+)
- Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια» (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)
- Πρόγραμμα για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΤΔΜ)
- Πρόγραμμα «Αλιεία και Θάλασσα» (ΕΤΘΑΥ).

Από τον ανωτέρω κατάλογο προκύπτει ότι έχουν επέλθει ουσιαστικές αλλαγές στην σύνθεση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (πλην των ΠΕΠ) σε σχέση με την περίοδο 2014-2020.

Ο σχεδιασμός του ΕΣΠΑ 2021-2027 βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη ενώ έχει ξεκινήσει και ο σχεδιασμός των Προγραμμάτων της νέας περιόδου με διαβούλευση επί των αρχικών προγραμματικών κειμένων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφική σημείωση: Το κείμενο της παρούσας διδακτικής ενότητας βασίζεται κυρίως α) στην Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για τα Ταμεία, και β) Στην 1η Εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027).

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται, τους πολίτες της. Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027», Βρυξέλλες, 2.5.2018 COM(2018) 321 final
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). «Πρόταση. Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων», Στρασβούργο, 29.5.2018 COM(2018) 375 final.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). «Πρόταση. Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής», Στρασβούργο, 29.5.2018 COM(2018) 372 final.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). «Πρόταση. Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)», Βρυξέλλες 30.5.2018 COM(2018) 382 final.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). «Πρόταση. Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν το στόχο “Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία” (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης», Στρασβούργο, 29.5.2018 COM(2018) 374 final.
- Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (2019). «1η Εγκύκλιος για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού».
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, 2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027,, Νοέμβριος 2020.
-

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους προαναφερόμενους κανονισμούς βρίσκονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/el/Pages/Sxediasmos21-27.aspx>.
- Η 1η Εγκύκλιος για το σχεδιασμό του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027, βρίσκεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: [https://www.espa.gr/Lists/Custom Announcements/Attachments/1125/1H%20EGKYKLIOS%202021 2027.pdf](https://www.espa.gr/Lists/Custom%20Announcements/Attachments/1125/1H%20EGKYKLIOS%202021%202027.pdf).
- Η 2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027, βρίσκεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <https://www.espa.gr/el/Pages/eLibraryFS.aspx?item=2496>

- Στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/ υπάρχει πλούτος πληροφοριών για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Εμβληματικές πρωτοβουλίες

1η προτεραιότητα: Έξυπνη Ανάπτυξη

Έξυπνη ανάπτυξη σημαίνει βελτίωση των επιδόσεων της Ε.Ε. στους παρακάτω τομείς:

- εκπαίδευση (ενθάρρυνση των ατόμων για μάθηση, σπουδές και βελτίωση των δεξιοτήτων τους)
- έρευνα/καινοτομία (δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών που ευνοούν την ανάπτυξη και την απασχόληση και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων)
- ψηφιακή κοινωνία (αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών)

Εμβληματική Πρωτοβουλία «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»

Αφορά στην δημιουργία ενιαίας ψηφιακής αγοράς βασισμένης στο γρήγορο/πολύ γρήγορο Διαδίκτυο και σε διαλειτουργικές εφαρμογές:

- έως το 2013: όλοι να έχουν ευρυζωνική πρόσβαση
- έως το 2020: όλοι να έχουν πρόσβαση σε Διαδίκτυο πολύ υψηλότερων ταχυτήτων (30 Mbps ή μεγαλύτερες)
- έως το 2020: το 50% τουλάχιστον των ευρωπαϊκών νοικοκυριών να έχει πρόσβαση σε διαδικτυακές συνδέσεις άνω των 100 Mbps.

Εμβληματική Πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας», με βασικούς στόχους:

- επανεστίαση της πολιτικής για την Ε&Α και την καινοτομία στις κυριότερες προκλήσεις της κοινωνίας μας, όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή απόδοση και η αποτελεσματική χρήση των πόρων, η υγεία και οι δημογραφικές μεταβολές
- ενίσχυση κάθε κρίκου της αλυσίδας καινοτομίας, από τη βασική έρευνα έως την εμπορία.

Εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση»,

- βοήθεια στους σπουδαστές και στους ασκούμενους για να σπουδάσουν στο εξωτερικό
- περισσότερα εφόδια στους νέους για να διευκολυνθεί η ένταξή τους στην αγορά εργασίας
- ενίσχυση των επιδόσεων και της παγκόσμιας αίγλης των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων
- βελτίωση όλων των επιπέδων εκπαίδευσης και κατάρτισης (ακαδημαϊκή αριστεία, ισότητα ευκαιριών)

2η προτεραιότητα: Βιώσιμη Ανάπτυξη

Βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο της στρατηγικής Ε2020 σημαίνει:

- οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα που κάνει αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των πόρων της
- προστασία του περιβάλλοντος, μείωση των εκπομπών και αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας

- αξιοποίηση της πρωτοπορίας της Ευρώπης στην ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής
- εγκατάσταση αποδοτικών και έξυπνων δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας
- εκμετάλλευση των δικτύων σε επίπεδο Ε.Ε. για να ενισχυθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων)
- βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ
- παροχή βοήθειας στους καταναλωτές για να κάνουν σωστές επιλογές.

Εμβληματική πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της»

Για να ενισχυθεί η μετάβαση προς μια αποτελεσματική στη χρήση των πόρων οικονομία, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, είναι αναγκαία η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση πόρων και ενέργειας με:

- τη μείωση των εκπομπών CO₂
- την προώθηση μεγαλύτερης ενεργειακής ασφάλειας
- τη μείωση του βαθμού εκμετάλλευσης φυσικών πόρων για τα προϊόντα που χρησιμοποιούμε και καταναλώνουμε

Εμβληματική πρωτοβουλία «Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης»

Η Ε.Ε. χρειάζεται μια βιομηχανική πολιτική που θα βοηθά τις επιχειρήσεις, κυρίως τις μικρές, να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, της οικονομικής κρίσης και της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Αυτό θα επιτευχθεί:

- στηρίζοντας την επιχειρηματικότητα, για να γίνουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πιο ανταγωνιστικές και αποτελεσματικές
- συνεκτιμώντας όλους τους κρίκους της ολόενα πιο παγκοσμιοποιημένης αλυσίδας αξίας - από την πρόσβαση στις πρώτες ύλες έως τις υπηρεσίες μετά την πώληση.

Η πολιτική αυτή μπορεί να καταρτιστεί μόνο μέσω της στενής συνεργασίας με επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις, πανεπιστημιακούς φορείς, ΜΚΟ και οργανώσεις καταναλωτών.

3η προτεραιότητα: Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σημαίνει:

- αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη –περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας,
- βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, μέσω επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση,
- εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας,
- διασφάλιση ότι ολόκληρη η Ε.Ε. θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» απευθύνεται:

- Σε μεμονωμένα άτομα, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτούν νέες δεξιότητες, να προσαρμόζονται στις αλλαγές της αγοράς εργασίας και να αλλάζουν με επιτυχία επάγγελμα
- Στην κοινωνία στο σύνολό της, εκσυγχρονίζοντας τις αγορές εργασίας ώστε να αυξηθεί το επίπεδο απασχόλησης, να μειωθεί η ανεργία, να αυξηθεί η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των κοινωνικών προτύπων μας.

Η Εμβληματική πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας», έχει ως βασικά στοιχεία:

- διασφάλιση οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής
- εγγύηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία
- παροχή βοήθειας στους πολίτες για να ενταχθούν στις κοινότητες όπου ζουν, να μορφωθούν, να βρουν δουλειά και να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικά οφέλη

Με την περιφερειακή ανάπτυξη και τις επενδύσεις προάγεται επίσης η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, καθώς μειώνονται οι ανισότητες μεταξύ των Περιφερειών και τα οφέλη της ανάπτυξης φθάνουν σε κάθε γωνιά της Ε.Ε. .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – Επενδυτικές Προτεραιότητες ανά Θεματικό Στόχο

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
1		Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας μέσω:
1α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ενίσχυσης των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος
1β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυσής εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής
2		Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητάς τους μέσω:
2α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επέκτασης της ανάπτυξης των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των δικτύων υψηλών ταχυτήτων και στήριξης της υιοθέτησης των αναδυόμενων τεχνολογιών και δικτύων στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας
2β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ενίσχυσης της ζήτησης για ΤΠΕ
2γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ενίσχυσης των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία
3		Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ μέσω:
3α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων
3β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ανάπτυξης και εφαρμογής νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως σε σχέση με τη διεθνοποίηση
3γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών
3δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας
4		Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς μέσω:
4α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής της παραγωγής και της διανομής ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
4β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις
4γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
4δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	της ανάπτυξης και της εφαρμογής έξυπνων συστημάτων διανομής ηλεκτρικού ρεύματος που λειτουργούν σε χαμηλά και μεσαία επίπεδα τάσης
4ε	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων
4στ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών
4ζ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προώθησης της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα
5		Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων μέσω:
5α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων
5β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προαγωγής επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα σε καταστροφές και αναπτύσσοντας συστήματα διαχείρισης καταστροφών
6		Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων μέσω:
6α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επενδύσεων στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
6β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επενδύσεων στον τομέα των υδάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
6γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	διατήρησης, προστασίας, προαγωγής και ανάπτυξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
6δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προαγωγής των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων μέσω και του δικτύου NATURA 2000 και των «πράσινων» υποδομών
6ε	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ανάληψης δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, αναζωογόνησης και απολύμανσης των υποβαθμισμένων

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
		περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου
6στ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	προώθησης καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και της αποδοτικότερης χρήσης των πόρων στον τομέα των αποβλήτων, των υδάτων, και σε σχέση με το έδαφος, ή για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης
6ζ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της βιομηχανικής μετάβασης προς μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων, προώθησης της πράσινης ανάπτυξης, της οικολογικής καινοτομίας και της διαχείρισης περιβαλλοντικών επιδόσεων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα
7		Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων μέσω:
7α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-M
7β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ενίσχυσης της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ-M, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων
7γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ανάπτυξης και βελτίωσης συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον(συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) και των συστημάτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων και των οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή μίας βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας
7δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	ανάπτυξης και αποκατάστασης συνεκτικών και διαλειτουργικών συστημάτων σιδηροδρόμων υψηλής ποιότητας, και προώθησης μέτρων για τη μείωση του θορύβου
7ε	ΕΤΠΑ/ΤΣ	βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω της ανάπτυξης έξυπνων συστημάτων διανομής, αποθήκευσης και μεταφοράς ενέργειας και μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτά της διανεμόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
8		Προαγωγή βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού μέσω:
8α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της ανάπτυξης θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων και επενδυτικής στήριξης της αυτοαπασχόλησης, των πολύ μικρών επιχειρήσεων και της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων
8β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης της φιλικής προς την απασχόληση ανάπτυξης μέσω της ανάπτυξης του ενδογενούς δυναμικού ως μέρους μιας χωρικής στρατηγικής για συγκεκριμένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της μετατροπής βιομηχανικών περιφερειών που βρίσκονται σε παρακμή και της βελτίωσης της προσβασιμότητας σε ειδικούς

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
		φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους και της ανάπτυξής τους
8γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	στήριξης πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης και ενίσχυσης για μηχανισμούς που παροχής υπηρεσιών σε επίπεδο γειτονιάς για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, όταν οι δράσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
8δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επενδύσεων σε υποδομές για παροχή υπηρεσιών απασχόλησης
8i	ΕΚΤ	την πρόσβαση στην απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που έχουν αποκοπεί επί μακρόν από την αγορά εργασίας, μέσω επίσης τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
8ii	ΕΚΤ	τη βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των νέων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και των νέων από περιθωριοποιημένες κοινότητες, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής της «εγγύησης για τη νεολαία»
8iii	ΕΚΤ	την αυτοαπασχόληση, την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
8iv	ΕΚΤ	την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, την συμφιλίωση της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής και την προώθηση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία
8ν	ΕΚΤ	την προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές
8vi	ΕΚΤ	την ενεργό και υγιή γήρανση
8vii	ΕΚΤ	τον εκσυγχρονισμό των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας, όπως είναι οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης, με καλύτερη αντιστοίχιση των δεξιοτήτων προς τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω δράσεων για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων μέσω προγραμμάτων κινητικότητας και καλύτερης συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών φορέων και των σχετικών ενδιαφερομένων μερών
9		Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και οποιωνδήποτε διακρίσεων, μέσω:
9α	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επενδύσεων στις υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μείωσης των ανισοτήτων όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, και προώθησης της κοινωνικής ένταξης με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα και με τη μετάβαση από θεσμικές

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
		υπηρεσίες σε υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας
9β	ΕΤΠΑ/ΤΣ	παροχής στήριξης για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών
9γ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	παροχής στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις
9δ	ΕΤΠΑ/ΤΣ	επενδύσεων που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
9i	ΕΚΤ	την ενεργό ένταξη, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας
9ii	ΕΚΤ	την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομ
9iii	ΕΚΤ	την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών
9iv	ΕΚΤ	τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος
9v	ΕΚΤ	την προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση
9vi	ΕΚΤ	τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
10		Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και διά βίου μάθηση
10	ΕΤΠΑ	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών, κατάρτισης και εκπαίδευσης
10i	ΕΚΤ	τη μείωση και αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων δυνατοτήτων τυπική, άτυπη και μη τυπικής μάθησης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και κατάρτιση
10ii	ΕΚΤ	τη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια και ισοδύναμη με αυτήν εκπαίδευση, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων φοίτησης και επιτυχίας, ειδικά για μειονεκτούντα άτομα
10iii	ΕΚΤ	τη βελτίωση της ίσης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες σε τυπική, άτυπη και μη τυπική μορφή, την αναβάθμιση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού και την προώθηση ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης, μεταξύ άλλων μέσω του επαγγελματικού

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
		προσανατολισμού και της αναγνώρισης των αποκτώμενων ικανοτήτων
10iv	EKT	τη βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, τη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία και της βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της ποιότητάς τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες, την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και την καθιέρωση και ανάπτυξη συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων διττών συστημάτων μάθησης και μαθητείας
11		Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και όλων των ενδιαφερομένων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης
11	ΕΤΠΑ	Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και όλων των ενδιαφερομένων και αποδοτική δημόσια διοίκηση μέσω δράσεων ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών που συνδέονται με την υλοποίηση του ΕΤΠΑ και για τη στήριξη δράσεων που στηρίζονται από το EKT για την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και για την αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης που στηρίζονται από το EKT
11i	EKT	την επένδυση στη θεσμική ικανότητα και στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με στόχο τις μεταρρυθμίσεις, την καλύτερη κανονιστική ρύθμιση και την ορθή διακυβέρνηση
11ii	EKT	την ανάπτυξη ικανοτήτων για όλους τους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση, διά βίου μάθηση, κατάρτιση και απασχόληση καθώς και κοινωνικές πολιτικές, μεταξύ άλλων μέσω τομεακών και εδαφικών συμφώνων για κινητοποίηση υπέρ των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
		Πρόσθετες επενδυτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (αρ.7 Καν. ΕΚ 1299/2013)
αι	ΕΤΠΑ	α) στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας: i) προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, μέσω: της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της διασυνοριακής κινητικότητας, των κοινών πρωτοβουλιών τοπικής απασχόλησης, των υπηρεσιών πληροφοριών και των συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς και της κοινής κατάρτισης .
aii	ΕΤΠΑ	ii) προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων μέσω: της προώθησης της ισότητας των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της ένταξης των κοινοτήτων σε διασυνοριακό επίπεδο .
aiii	ΕΤΠΑ	iii) επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης και της διά βίου μάθησης μέσω: της ανάπτυξης και της εφαρμογής κοινών συστημάτων εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Κωδικός	Ταμείο	Θεματικός Στόχος/Επενδυτική Προτεραιότητα
αiv	ΕΤΠΑ	iv) βελτίωση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων κύκλων και συμβολή στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης μέσω: της προώθησης της νομικής και διοικητικής συνεργασίας και της συνεργασίας μεταξύ πολιτών και θεσμών.
β	ΕΤΠΑ	β) στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: βελτίωση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων κύκλων και συμβολή στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης μέσω: της ανάπτυξης και του συντονισμού των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες.
γi γii γlii	ΕΤΠΑ	γ) στο πλαίσιο της διαπεριφερειακής συνεργασίας: βελτίωση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων κύκλων και συμβολή στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης με: i) διάδοση ορθών πρακτικών και εμπειρογνωμοσύνης και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων από την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των δεσμών μεταξύ αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος . ii) προώθηση της ανταλλαγής εμπειριών με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των ενεργειών εδαφικής συνεργασίας και της χρήσης των ΕΟΕΣ iii) ενίσχυση της βάσης αποδεικτικών στοιχείων με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής συνοχής και της επίτευξης των θεματικών στόχων μέσω της ανάλυσης των τάσεων ανάπτυξης .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III – Η διαδικασία έγκρισης ΕΣΠΑ 2014-2020 και Προγραμμάτων και η διαπραγμάτευση με την Ε.Ε.

Οι διαδικασίες διαβούλευσης και υποβολής ΕΣΠΑ και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης ήταν οι εξής:

- Απεστάλη 1η Εγκύκλιος (Μάιος 2012), για τη διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για νέα περίοδο 2014-2020.
- Υπεβλήθησαν προτάσεις Θεσμικών φορέων προς ΥΠΑΑΝ (Σεπτέμβριος- Οκτώβριος 2012).
- Απεστάλη 2η Εγκύκλιος (Μάρτιος 2013) με πρόταση Εθνικής Στρατηγικής και την έναρξη της κατάρτισης των Ε.Π.
- Διοργανώθηκε Αναπτυξιακό Συνέδριο (4 Απριλίου 2013).
- Διοργανώθηκαν 13 Περιφερειακά συνέδρια (11-30 Απριλίου 2013) μετά από τη διαμόρφωση περιφερειακών και τομεακών πολιτικών ανάπτυξης και αποστολή τους στο Υπουργείο.
- Διεξήχθησαν τομεακές (Θεματικές) συναντήσεις από τους φορείς χάραξης τομεακής πολιτικής (Απρίλιος 2013).
- Έγινε αποστολή περιφερειακών και τομεακών πολιτικών ανάπτυξης σε συνέχεια της 2ης Εγκυκλίου (13 Μαΐου 2013).
- Διεξήχθησαν συναντήσεις διαβούλευσης ανά Θεματικό Στόχο (τέλη Μαΐου 2013).
- Διαμορφώθηκαν Σχέδια ΕΣΠΑ και ΕΠ.

Η διαδικασία διαπραγμάτευσης και έγκρισης από την Ε. Επιτροπή αποτυπώνεται συνοπτικά κατωτέρω σε δύο επίπεδα, σε αυτό του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των ΕΠ:

A. Χρονοδιάγραμμα υποβολής του Εταιρικού Συμφώνου 2014-2020 (ΕΣΠΑ)

- Άτυπες υποβολές σχεδίου ΕΣΠΑ 2014-2020 και διαβούλευση με Ε.Ε. (21/8, 1/10/2013)
- 9 Δεκεμβρίου 2013 : ανεπίσημη υποβολή σχεδίου ΕΣΠΑ 2014-2020
- 20 Δεκεμβρίου 2013 : δημοσίευση Γενικού Κανονισμού και Κανονισμών Ταμείων πλην ΕΤΘΑ
- 31 Ιανουαρίου 2014 : σχόλια της Ε.Ε. επί του σχεδίου ΕΣΠΑ 2014 – 2020
- 17 Απριλίου 2014 : επίσημη υποβολή του ΕΣΠΑ 2014-2020 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ο Κανονισμός θέτει όριο 4 μηνών από την έναρξη ισχύος του Γενικού Κανονισμού)
- 22 Μαΐου 2014 : τελική υποβολή του ΕΣΠΑ 2014-2020 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- 23 Μαΐου 2014 : έγκριση του ΕΣΠΑ 2014-2020 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

B. Χρονοδιάγραμμα υποβολής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με βάση τον Κανονισμό, το αργότερο 3 μήνες μετά την επίσημη υποβολή του ΕΣΠΑ 2014-2020 (17/4) έπρεπε να υποβληθούν επίσημα στην Ε.Ε. τα τομεακά και τα Περιφερειακά Προγράμματα (17/7). Στο πλαίσιο αυτό ακολουθήθηκε το εξής χρονοδιάγραμμα:

- 28 Φεβρουαρίου 2014 : υποβολή πρώτων σχεδίων ΕΠ Τομεακών και Περιφερειακών στο ΥΠΑΑΝ στο πλαίσιο διαδικασιών συντονισμού
- Απρίλιος-Μάιος 2014 : άτυπη υποβολή πρώτων σχεδίων ΕΠ Τομεακών και Περιφερειακών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- 10 Ιουνίου 2014: ανεπίσημα σχόλια Ε.Ε. για ΠΕΠ
- 17 Ιουνίου 2014 Επίσημη υποβολή όλων των ΕΠ (πλην ΕΤΘΑ) στην Ε.Ε.

Από όλα τα παραπάνω φαίνεται καθαρά ότι έγινε η σύσταση και ενεργοποίηση των οργάνων αναπτυξιακού σχεδιασμού και οργανώθηκε διαβούλευση σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο, με την Διαμόρφωση και κατάθεση θέσεων, στη βάση των κατευθύνσεων των εγκυκλίων σχεδιασμού του Υπ. Ανάπτυξης. Οι εμπλεκόμενοι φορείς είχαν ενεργό ρόλο και στην προετοιμασία και ουσιαστική συμμετοχή στις διαδικασίες του 1ου εθνικού αναπτυξιακού συνεδρίου και τομεακών-περιφερειακών συνεδρίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV –Αιρεσιμότητες

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ

1. Η ύπαρξη διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας και της πολιτικής της Ένωσης κατά των διακρίσεων στο πεδίο των ΕΔΕΤ
2. Η ύπαρξη διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας και της πολιτικής της Ένωσης για την ισότητα των φύλων στο πεδίο των ΕΔΕΤ
3. Αναπηρία
4. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης περί δημόσιων συμβάσεων (ΔΣ) στο πεδίο των ΕΔΕΤ
5. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων στο πεδίο των ΕΔΕΤ
6. Η ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης σχετικά με την ΕΠΕ και τη ΣΠΕ.
7. Η ύπαρξη μιας αναγκαίας στατιστικής βάσης για τις αξιολογήσεις εκτίμησης της αποτελεσματικότητας και της επίπτωσης των προγραμμάτων. Η ύπαρξη ενός συστήματος δεικτών αποτελεσμάτων που είναι απαραίτητο για την επιλογή των δράσεων οι οποίες συμβάλλουν αποτελεσματικότερα στην επίδωξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, για την παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξη των αποτελεσμάτων και τη διενέργεια αξιολογήσεων επιπτώσεων.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ

- 1.1 Η ύπαρξη μιας εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής ευφυούς εξειδίκευσης σε συνάφεια με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, η οποία να προκαλεί μόχλευση στην ιδιωτική δαπάνη για έρευνα και καινοτομία και να συνδέεται με την καλή επίδοση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας
- 1.2 Η ύπαρξη πολυετούς σχεδίου για τον προϋπολογισμό κόστους και τον καθορισμό προτεραιοτήτων των επενδύσεων
- 2.1 Ψηφιακή ανάπτυξη: Ένα στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ψηφιακή ανάπτυξη με στόχο την ενθάρρυνση οικονομικά προσιτών, καλής ποιότητας και διαλειτουργικών μέσω της χρήσης των ΤΠΕ ιδιωτικών και δημόσιων υπηρεσιών και αύξηση του βαθμού χρήσης τους από τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ομάδων, τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών διασυνοριακής συνεργασίας
- 2.2 Υποδομή δικτύων πρόσβασης της γενιάς (NGA): Η ύπαρξη εθνικών ή περιφερειακών σχεδίων NGA που λαμβάνουν υπόψη της περιφερειακές δράσεις για την επίτευξη των στόχων της Ε.Ε. για την πρόσβαση υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο, που εστιάζονται σε περιοχές της οποίες η αγορά δεν μπορεί να παρέχει ανοικτή υποδομή με προσιτό κόστος και σε ικανοποιητική ποιότητα, σύμφωνα με της κανόνες ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων της Ε.Ε. και παρέχουν προσβάσιμες υπηρεσίες της ευάλωτες ομάδες.
- 3.1 Υλοποίηση συγκεκριμένων ενεργειών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας λαμβάνοντας υπόψη την «Πράξη για της Μικρές Επιχειρήσεις» [Small Business Act (SBA)]

- 4.1. Υλοποίηση ενεργειών για την προώθηση οικονομικά αποτελεσματικών βελτιώσεων στην αποδοτικότητα της χρήσης ενέργειας από της τελικούς χρήστες καθώς και για την προώθηση οικονομικά αποτελεσματικών επενδύσεων στην Ενεργειακή Αποδοτικότητα κατά την κατασκευή ή ανακαίνιση κτηρίων.
- 4.2. Υλοποίηση ενεργειών για την προώθηση υψηλής αποδοτικότητας συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού.
- 4.3. Υλοποίηση ενεργειών για την προώθηση της παραγωγής και διανομής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- 5.1. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Εθνικές ή περιφερειακές εκτιμήσεις επικινδυνότητας για την διαχείριση φυσικών καταστροφών λαμβάνοντας υπόψη την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- 5.2. Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες (ΚΓΠΣ): τα πρότυπα καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης των εκτάσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο I του τίτλου VI του κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 και σε εθνικό επίπεδο (ειδική θεματική αιρεσιμότητα για το ΕΓΤΑΑ)
- 6.1. Τομέας υδατικών πόρων: Ύπαρξη (α) τιμολογιακής πολιτικής για το νερό που θα παρέχει επαρκή κίνητρα της χρήστες για την αποδοτική χρήση υδατικών πόρων και (β) μιας επαρκούς συνεισφοράς των διαφορών χρήσεων του νερού στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδρευσης σε ποσοστό που θα καθορισθεί στα εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, για επενδύσεις που υποστηρίζονται από Προγράμματα
- 6.2. Προώθηση οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμων επενδύσεων στον τομέα αποβλήτων, ιδίως με την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με την Οδηγία 2008/98/EC για τα απόβλητα και σύμφωνα με την ιεράρχηση των αποβλήτων
- 6.3. Ελάχιστες απαιτήσεις για τα λιπάσματα και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα: οι ελάχιστες απαιτήσεις για τα λιπάσματα και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 28 κεφάλαιο I του τίτλου III του κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο (ειδική θεματική αιρεσιμότητα για το ΕΓΤΑΑ)
- 7.1. Μεταφορές: Η ύπαρξη ενός συνολικού σχεδίου/ων ή πλαισίου/ων για τις επενδύσεις μεταφορών σύμφωνα με το θεσμικό σύστημα των κρατών μελών (που περιλαμβάνει τις δημόσιες μεταφορές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) το οποίο υποστηρίζει την ανάπτυξη υποδομών και βελτιώνει τις συνδέσεις με το αναλυτικό και βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ.
- 7.2. Σιδηροδρομικό δίκτυο: Η ύπαρξη στο συνολικό σχέδιο/-α ή πλαίσιο/-α για τις μεταφορές ειδικού τμήματος για την ανάπτυξη των σιδηροδρόμων σύμφωνα με το θεσμικό σύστημα των κρατών μελών (που περιλαμβάνει τις δημόσιες μεταφορές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) το οποίο υποστηρίζει την ανάπτυξη υποδομών και βελτιώνει τις συνδέσεις με το αναλυτικό και βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ. Οι επενδύσεις καλύπτουν τα κινητά στοιχεία ενεργητικού και τη διαλειτουργικότητα και δημιουργία ικανοτήτων.
- 7.3. Λοιποί τρόποι μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών

αερολιμένων: Η ύπαρξη στο συνολικό σχέδιο/-α ή πλαίσιο/-α για τις μεταφορές ειδικού τμήματος για τις εσωτερικές πλωτές οδούς και τις θαλάσσιες μεταφορές, τους λιμένες, τις πολυτροπικές συνδέσεις και τις υποδομές αερολιμένων, το οποίο συνεισφέρει στη βελτίωση των συνδέσεων με το αναλυτικό και βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ και στην προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας.

7.4 Ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων διανομής, αποθήκευσης και μεταφοράς ενέργειας: Η ύπαρξη ολοκληρωμένων σχεδίων για επενδύσεις σε έξυπνες υποδομές ενέργειας και ρυθμιστικών μέτρων τα οποία συμβάλλουν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της ασφάλειας του εφοδιασμού.

8.1 Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας σχεδιάζονται και υλοποιούνται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση.

8.2 Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων: η ύπαρξη της στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για χωρίς αποκλεισμούς υποστήριξη της εκκίνησης

8.3 Οι θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας εκσυγχρονίζονται και ενισχύονται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Πριν από τις μεταρρυθμίσεις των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας καταρτίζεται ένα σαφές στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής και πραγματοποιείται ή εκ των προτέρων αξιολόγηση μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διάσταση της ισότητας του φύλου.

8.5 Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή: Η ύπαρξη πολιτικών που έχουν στόχο να ευνοήσουν την πρόβλεψη και τη σωστή διαχείριση της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.

8.6 Η ύπαρξη στρατηγικού 4πλαισίου πολιτικής για την προώθηση της απασχόλησης των νέων, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης της «Εγγύησης για τη νεολαία». Αυτή η εκ των προτέρων αιρεσιμότητα εφαρμόζεται μόνο για την υλοποίηση της ΠΑΝ.

9.1 Η ύπαρξη και εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας με στόχο την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση.

9.2 Να υφίσταται εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομ

9.3 Υγεία: Η ύπαρξη εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την υγεία, εντός των ορίων του άρθρου 168 της ΣΛΕΕ, εξασφαλίζοντας την οικονομική βιωσιμότητα.

10.1 Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου: Η ύπαρξη στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) εντός των ορίων του άρθρου 165 ΣΛΕΕ.

10.2 Τριτοβάθμια εκπαίδευση: Η ύπαρξη εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την αύξηση της επιτυχίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, της ποιότητας.

10.3 Δια βίου μάθηση: Η ύπαρξη εθνικού ή/και περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη δια βίου μάθηση, εντός των ορίων του άρθρου 165 ΣΛΕΕ.

10.4 Η ύπαρξη εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την ανάπτυξη της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ), εντός των ορίων του άρθρου 165 ΣΛΕΕ.

11 Η ύπαρξη στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΘΑΛ

1. Έχει υποβληθεί έκθεση αλιευτικής ικανότητας σύμφωνα προς το άρθρο 22 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013

2. Δημιουργία πολυετούς εθνικού στρατηγικού σχεδίου για την υδατοκαλλιέργεια όπως αναφέρεται στο άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 μέχρι το 2014.

3. Διοικητική ικανότητα: υπάρχει διαθέσιμη διοικητική ικανότητα ώστε να επιτυγχάνεται συμμόρφωση με τις απαιτήσεις περί δεδομένων για τη διαχείριση της αλιείας που καθορίζονται στο άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 και στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 199/2008.

4. Διοικητική ικανότητα για την επιτυχή συμμόρφωση με τις ανάγκες της εφαρμογής ενωσιακού συστήματος ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V– Στρατηγικά κείμενα - Αιρεσιμότητες

Τα σχετικά στρατηγικά κείμενα (ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά) που σχετίζονται με την εκπλήρωση των αιρεσιμοτήτων είναι:

1	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Έρευνας και Καινοτομίας για την περίοδο 2014-2020 http://www.gsrt.gr/central.aspx?sid=12014661139616461496396&olID=949&neID=824&neTa=92&ncID=0&neHC=0&tbid=0&lrID=2&oldUIID=a19491011201466113961012&actionID=load
2	Περιφερειακές στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση Περιφέρεια ΑΜΘ: https://www.eydamth.gr/index.php/stratigikes/perifereiaki-stratigiki-eksypnis-ekseidikefsis Περιφέρεια Κ Μακεδονίας: Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης – RIS http://www.pepkm.gr/%CE%AD%CE%BE%CF%85%CF%80%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-ris3 Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας : Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης http://www.pepdym.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=622&Itemid=77 Περιφέρεια Θεσσαλίας: https://www.thessaly.gov.gr/main.aspx?catid=177 Περιφέρεια Ηπείρου: Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης – RIS http://peproe.gr/mop-library/64-strategies/8-ris Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας: http://stereaellada.gr/new-page-2-6-4-3 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης http://dytiakiellada.gr/%cf%83%cf%84%cf%81%ce%b1%cf%84%ce%b7%ce%b3%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%ad%ce%be%cf%85%cf%80%ce%bd%ce%b7%cf%82-%ce%b5%ce%be%ce%b5%ce%b9%ce%b4%ce%af%ce%ba%ce%b5%cf%85%cf%83%ce%b7%cf%82-ris3/ Περιφέρεια Ιονίων Νήσων: http://www.pepionia.gr/%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%AD%CE%BE%CF%85%CF%80%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CF%85%CF%83/ Περιφέρεια Πελοποννήσου: http://www.eydpelop.gr/2014-2020/e-p-peloponnisos-2014-2020/periferiakes-stratigikes/exypni-exidikefsi-ris-3/ Περιφέρεια Αττικής: https://www.pepattikis.gr/eksipni-eksidikeysi/ Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου: https://www.pepba.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AD%CE%BE%CF%85%CF%80%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%B5/ Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: https://pepna.gr/el/news/stratigiki-exypnis-exeidikefsis-perifereias-notioy-aigaioy Περιφέρεια Κρήτης: http://ris3.crete.gov.gr/
3	Πλαίσιο στρατηγικής για την Ψηφιακή Ανάπτυξη http://www.opengov.gr/digitalandbrief/wp-content/uploads/downloads/2016/11/digital_strategy.pdf
4	Εθνικό σχέδιο Ευρυζωνικής Πρόσβασης Επόμενης Γενιάς (Εθνικό Σχέδιο NGA)

	http://www.nga.gov.gr/index.php/about-foundation/
5	14 Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής για τα Υδατικά Διαμερίσματα Από την ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ: http://wfdver.ypeka.gr/el/management-plans-gr/approved-management-plans-gr/
6	Εθνικό σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=OI1IVu124Jk%3D&tabid=238&language=el-GR
7	13 Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Από την ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ: http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=938&language=el-GR&SkinSrc=%5BG%5DSkins%2F_default%2FNo+Skin&ContainerSrc=%5BG%5DContainers%2F_default%2FNo+Container&dnnprintmode=true
8	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=2Y2%2B%2BPSM4P0%3D&tabid=238&language=el-GR
9	Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) (1 ^η αναθεώρηση) https://www.espa.gr/el/Documents/2127/1st_Revision_%20Strategic_Frame_for_Transport_Investment_2014-2025_Jun2019.pdf
10	Σχέδιο δράσης για την ενεργό και υγιή γήρανση http://www.eddyppy.gr/sites/default/files/politiki_g_ilikia.pdf
11	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας
12	13 Περιφερειακά στρατηγικά Σχέδια για τη μείωση της φτώχειας Περιφέρεια Αττικής : Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας: https://www.pepattikis.gr/ftwxeia/ Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας : Στρατηγική προώθησης της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων» («ΠΕΣΚΕ») http://www.pepkm.gr/%CF%80%CE%B5%CF%83%CE%BA%CE%B5 Περιφέρεια Πελοποννήσου : Περιφερειακή Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού (ΠΕΣΚΕ): https://www.evdpeplop.gr/2014-2020/e-p-peloponnisos-2014-2020/periferiakes-stratigikes/kinoniki-entaxi-peske/ Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης , Καταπολέμησης της Φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων Περιφέρειας : https://pepna.gr/sites/default/files/news/%CE%A0%CE%95%CE%A3%CE%9A%CE%95_%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7.p df Περιφέρεια Ιονίων Νήσων : Μελέτη για την καταπολέμηση της φτώχειας και προαγωγή της κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2014-2020: https://pin.gov.gr/wp-content/uploads/2015/02/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%94%CE%9F%CE%A4%CE%95%CE%9F-%CE%93.pdf Περιφέρεια Κρήτης :Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης: http://www.pepkritis.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%B7%CF%83/ Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου :Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και

	Κοινωνικής Ένταξης: https://www.pepba.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%B7%CF%83/ Περιφέρεια Θεσσαλίας : Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και Αντιμετώπισης της Φτώχειας https://www.thessalia-esp.gr/pep-thessalias/strategy/138-stratigiki-ftwxia.html Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας :Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη Δυτικής Μακεδονίας: http://www.pepdym.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=629&Itemid=79 Περιφέρεια ΑΜΘ :Περιφερειακή Στρατηγική (ΠεΣΚΕ) για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας: http://www.pamth.gov.gr/index.php/2012-10-02-10-53-25/2012-10-03-05-41-26/98031-2015-01-21-06-06-26 Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας : Περιφερειακή Στρατηγική Προώθησης της Κοινωνικής Ένταξης, Καταπολέμησης της Φτώχειας & κάθε μορφής Διακρίσεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 http://stereaellada.gr/new-page-2-6-4-3-2-2-2-q-2 Περιφέρεια Ηπείρου: Περιφερειακή Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και την αντιμετώπιση της φτώχειας & του κοινωνικού αποκλεισμού: http://peproe.gr/mop-library/64-strategies/9-ftoxeia Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας: Στρατηγική για τη Φτώχεια http://dytiellada.gr/%cf%83%cf%84%cf%81%ce%b1%cf%84%ce%b7%ce%b3%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%cf%86%cf%84%cf%8e%cf%87%ce%b5%ce%b9%ce%b1/
13	Εθνική στρατηγική για τους ΡΟΜΑ http://www.esfhellas.gr/elibrary/stratigiki_roma_el.pdf
14	13 Περιφερειακά στρατηγικά Σχέδια για την ένταξη των Ρομά Περιφέρεια ΑΜΘ: Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Ρομά και πληθυσμών που διαμένουν σε ιδιαίτερα υποβαθμισμένους οικισμούς της Περιφέρειας ΑΜΘ https://www.eydamth.gr/index.php/stratigikes/perifereiaki-stratigiki-gia-tous-roma Περιφέρεια Κεν. Μακεδονίας: Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά: http://www.pepkm.gr/%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-%CE%B4%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AC Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας: Περιλαμβάνεται στην Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη http://www.pepdym.gr/upload/5pep/sinopsi.pdf Περιφέρεια Θεσσαλίας: Επικαιροποιημένη Περιφερειακή Στρατηγική για την Ένταξη των Ρομά στην Θεσσαλία https://www.thessalia-esp.gr/attachments/article/178/pixeirisiako_roma.pdf Περιφέρεια Ηπείρου: Περιφερειακό Σχέδιο για την κοινωνική ένταξη των Ρομά http://peproe.gr/mop-library/64-strategies/10-roma Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας: Περιφερειακή Στρατηγική ενσωμάτωσης των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας 2014-2020 http://stereaellada.gr/new-page-2-6-4-3-2-2-2-q-2 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ περιλαμβάνεται στη Στρατηγική για τη Φτώχεια Περιφέρεια Ιονίων Νήσων: https://pin.gov.gr/wp-

	content/uploads/2015/03/%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%9F-%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%91-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%A3-%CE%99%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A9%CE%9D-%CE%9D%CE%97%CE%A3%CE%A9%CE%9D %CE%A6%CE%95%CE%92%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%9F%CE%A3-2015.pdf Περιφέρεια Πελοποννήσου: Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ http://www.evdypelop.gr/2014-2020/wp-content/uploads/2017/10/epixeirhsiako-sxedio-roma-perifereias-peloponnhsou_FEB-2015.pdf Περιφέρεια Αττικής: Περιλαμβάνεται στην Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας https://www.pepattikis.gr/ftwxeia/ Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου: Περιφερειακή Στρατηγική για τους Ρομά https://www.pepba.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%81%CE%BF%CE%BC/ Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Ρομά https://pepna.gr/sites/default/files/%CE%95%CE%A3 %CE%A1%CE%BF%CE%BC%CE%AC 0 215.pdf Περιφέρεια Κρήτης: Περιφερειακή Στρατηγική για τους Ρομά http://www.pepkritis.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%81%CE%BF%CE%BC/
15	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρώιμης σχολικής διαρροής https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2015/14.%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF %CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B7%CF%82 %CE%A0%CE%95%CE%A3 2014-2020.pdf
16	Εθνική Στρατηγική για την Υγεία https://www.moh.gov.gr/articles/health/domes-kai-drasesis-gia-thn-ygeia/ethnika-sxedia-drashs/3948-ethnikh-strathgikh-ygeias-kai-drasesis-toy-tomea-ygeias-sto-esp-2014-2020

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI – Στόχοι πολιτικής και ειδικοί στόχοι ανά Ταμείο για την περίοδο 2021-2027 με βάση την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΤΑΜΕΙΟ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1. Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού.	ΕΤΠΑ	i. Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών· ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις· iii. Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ· iv. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα·
2. Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων	ΕΤΠΑ/ΤΣ	i. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης· ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· iii. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο· iv. Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές· v. Προαγωγή της βιώσιμης διαχείρισης του νερού· vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία· vii. Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και τη μείωση της ρύπανσης
3. Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων»	ΕΤΠΑ/ΤΣ	i. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας· ii. Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ· iii. Ανάπτυξη βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα· iv. Προαγωγή της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας
4. Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.	ΕΤΠΑ	i. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης της κοινωνικής καινοτομίας και των υποδομών ii. Βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης υποδομών

		iii. Ακόμη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των μειονεκτουσών ομάδων, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες iv. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη με την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης
	EKT+	i. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας ii. εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας και των υπηρεσιών για την αξιολόγηση και την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες και εξασφάλιση της έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας iii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση iv. Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας με σκοπό τη στήριξη της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων v. προώθηση της ίσης πρόσβασης και της ολοκλήρωσης ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μέσω της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την εκπαίδευση και τη μάθηση ενηλίκων, περιλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους vi. προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως με

		ευκαιρίες για ευέλικτη αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση για όλους, λαμβάνοντας υπόψη τις ψηφιακές δεξιότητες, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και τις νέες απαιτήσεις για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκολύνοντας τις μεταβάσεις στη σταδιοδρομία και προωθώντας την επαγγελματική κινητικότητα vii. προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας viii. προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά ix. ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες • εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης x. προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών xi. αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των συνοδευτικών μέτρων.
5. Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.	ΕΤΠΑ	i. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές· ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και των παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII –Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι για την περίοδο 2021-2027 με βάση την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Α' Οριζόντιοι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων
2. Εργαλεία και ικανότητα για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις
3. Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.
4. Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCPRD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου

Β' Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι που εφαρμόζονται στο ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ και το Ταμείο Συνοχής

Στόχος Πολιτικής 1

1. Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

Στόχος Πολιτικής 2

2. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων
3. Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας
4. Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ε.Ε.
5. Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών.
6. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων
7. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων
8. Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση

Στόχος Πολιτικής 3

9. Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο
10. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο

Στόχος Πολιτικής 4

11. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας
12. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
13. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα.
14. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας
15. Εθνική στρατηγική για την ένταξη των Ρομά
16. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία.